

391A 67211

Jana Zachová

LATINA

PRO HISTORIKY

A ARCHIVÁ

Výslovnost, přízvuk

Čtěte:

aequus, adiutorium, aedifico, amicus, missa, misi, appensio, aqua, articulus, consensus, assigno, avaritia, caelum, capella, causa, census, circa, civis, clarus, clericus, concilium, coniunx, sequor, consilium, oratio, scientia, contingo, datio, decima, denuitio, divitiae, deesse, exactio, muliebris, exspecto, ieiunium, neque, aedificium, occurro, obtineo, praesentia, successor, pretium, quaero, quia, ratio, resignatio, hostium, suadeo, requies, proelium, scriptura, taceo, utilitas, vicus, vinculum, cognosco, patientia, universus, visitatio, exsequor, ius, caedes, clamo, carcer, quinque, quoque, caecus, sanguis, miser, praesidium, maiores, nitidus.

1.

Substantiva a adjektiva I. a II. deklinace, přivlastňovací zájmena.

domino episcopo, virorum et feminarum amicos et inimicos, villa et oppida, summa pecuniarum, cum curia et agris, verba testamenti, amicum verum, formas varias, testamentum scriptum, viri multi, litteras nostras, plebanus suo, multa castra, in ecclesiis vestris, ad castrum meum, dictam summam, cum vicinis nostris, in villam vicinam, cum femina pulchra, ex bonis liberis, cum agris cultis et incultis, multae pecuniae, per agrum meum, in libris bonis, in ecclesiam suam, pecunias debitas, rusticos bonos, bonorum variorum, populum liberum, viros claros, anno dicto, librorum multorum, annis variis, castra et curias, oppido et ecclesiae, annos multos.

amicus, i m.
annus, i m.
bonus, a, um
bona, orum n.
castra, orum n.
castrum, i n.
clarus, a, um
cultus, a um
cum (+ 6.p.)
curia, ae f.
dictus, a, um
ecclesia, ae f.
episcopus, i m.
ex (+ 6.p.)
forma, ae f.
in (+ 4.p.)
(+ 6.p.)
incultus, a um

přítel
rok
dobrý
jmění, majetek, statky
vojenský tábor, ležení
hrad
jasný, slavný
obdělaný
s, se; také spojka: když
dvůr, dvorec
řečený, tento
církev, kostel
biskup
z, podle
podoba, tvar
d, na, k proti
v, při, na
neobdělaný

ipimicus, i m.	nepřítel
liber, era, erum	svobodný, volný
liber, bri m.	knihu
littera, ae f.	písmeno
litterae, arum f.	list, listina; literatura
multus, a, um	mnohý
oppidum, i n.	město
pecunia, ae f.	peníze
pecunia debita	dlužné peníze, dluh
per (+ 4.p.)	skrze, přes
plebanus, i m.	farář, plebán
populus, i m.	lid
providus, a, um	opatrný, prozírávý
rusticus, i m.	rolník, sedlák
scriptus, a, um	napsaný, písemný
summa, ae f.	množství, počet, částka
testamentum, i n.	závěť
varius, a, um	různý, rozmanitý
verus, a, um	pravý, opravdový
vicinus, a, um (i subst.)	sousední; soused
villa, ae f.	statek, vesnice
vir, viri m.	muž

Cvičení:

- a) vester plebanus bonus, villa vicina, testamentum meum
- b) U spojení použitých v lekci utvořte týž pád v opačném čísle a nominativ singuláru.
- c) Srovnejte:
 viri providi verba - viri providi, villa vicinae - rustici villa vicinae,
 episcopum suum - oppidum nostrum, ecclesia vestra - castra multa
- d) Přeložte s pomocí slovníku:
 in absentia, mea culpa, per aspera ad astra, periculum in mora, perpetuum silentium, pro bono publico, pro forma, regina caeli, sine cura animarum, sine ira et studio, via facti, in memoriam, in natura, Carolus beatae memoriae, lingua poetarum, anno Domini, curriculum vitae, ex libris.

2.

Indikativ prezenta, imperfekta a futura I. sloves 1. a 2. konjugace - aktivní tvary.

1. Cum tacent, clamant. 2. Littera scripta manet. 3. Incendium silvam delebat. 4. Testamentum scriptum valebit. 5. Litterae varias formas habent. 6. Privilegia vestra confirmamus et approbamus. 7. Curiam araturnae in villa vicina

possidēbitis et tenebitis. **8.** Litteras suas revocat et annullat. **9.** Wenceslaus vir providus, bona sua videlicet villam suam R. cum agris cultis et incultis amicis delegat. **10.** Episcopus Diethmarus ecclesias consecrabat et populum baptizabat. **11.** Rustici plebano suo decimas dare debebunt. **12.** Ecclesiae in villa S. IV laneos in villa W. sitos libere donamus. **13.** Multas villas locabant, novos laneos in silvis comparabant. **14.** Singulis secundis feriis missam pro defunctis cantabunt. **15.** Rustici in nostra villa incendium timent.

approbo, are
annullo, are

aratura, ae f.
curia araturae

baptizo, are
canto, are (missam)

clamo, are

comparo, are

confirmo, are

consecro, are

debeo, ere

decima, ae f.

defunctus, a, um

delego, are

deleo, ere

do, are

feria, ae f.

feria secunda

habeo, ere

incendium, ii n.

laneus, i m.

loco, are

maneo, ere

missa, ae f.

novus, a, um

possideo, ere

privilegium, ii n.

revoco, are

silva, ae f.

singuli, ae, a

situs, a, um

taceo, ere

teneo, ere

terra, ae f.

timeo, ere (+ 4.p.)

valeo, ere

videlicet

video, ere

schvalovat, potvrdit
rušit, prohlašovat za
neplatné

popluží

poplužní dvorec

kítít

zpívat; sloužit zpívanou mší

křičet

získat, připravovat

potvrdit

zasvětit, vysvětit

muset, mít povinnost; dlužit

desátek

zesnulý

odkázat, určit

ničit

dát

všední den

pondělí

mít

požár

lán

umístit, založit, pronajmout

zůstat, trvat

mše

nový

mít, vlastnit

výsada, privilegium

odvolávat, volat zpět

les

jednotlivý, po jednom

ležící, položený

mlíčet

držet, mít v držení

země

bát se (koho, čeho)

být zdráv; mít platnost

totiž, rozumí se

vidět

Cvičení:

a) Skloňujte: *populus liber, forma varia, oppidum novum*

b) - určete tvary sloves i substantiv

- utvořte další časy ve stejné osobě a čísle

- preveděte spojení v singuláru do plurálu a naopak

curiam possident, villam delebit, litteras valent, privilegium confirmabis, terram tenebat, bona delegatis, ecclesiam consecrat, vide litteras, decimas dabant, habemus et tenemus, litteras annullo, debes approbare, cantabat missam, timebatis inimicos, villam locabimus, videbant claros viros, in terra vestra manebitis.

c) Doplňte chybějící koncovky, využijte různých možností:

Pleban- miss- cant- . Privilégi- vestr- confirma- debé- (my). Curi- aratur- et silv- vicin- posside- (oni). Testament- su- annula- (on). Vir- provid- tace- . Rustic- domin- time- . Episcop- popul- baptiza- .

d) Přeložte s pomocí slovníku:

Habent sua fata libelli. Medicus curat, natura sanat. Multa nocent. Oculos habent et non videbunt. Ora et labora. Qui invident, egent. Surdo narras fabulam. Multos timere debet, quem multi timent.

3.

Indikativ prezenta, imperfekta, futura I. sloves 3. a 4. konjugace - aktivní tvary.

1. Verba movent, exempla trahunt. **2.** Inimici saepe verum dicunt. **3.** Vir providus testamentum facit. **4.** Veros amicos raro invenimus. **5.** Bohemi in pugna multos et claros viros capiebant, multos interficiebant. **6.** Dictam summar pecuniae debitae domino Rudolpho solvere promittimus. **7.** Mandatis vestris semper oboedire cupimus. **8.** Hermanno villam R. cum agris et curiis et dimidium castri W. tribuimus. **9.** Incolae oppidi episcopo obviā veniebant. **10.** Gallus decimas ecclesiae sicut alii vicini solvet. **11.** Bohemii Adalbertum in episcopum eligebant. **12.** Vicinus aquam per agrum nostrum ducit. **13.** Domino nostro imperpetuum serviemus sicut ceteri vasalli suis dominis faciunt. **14.** Tace et audi. **15.** Solvite in aqua.

/alias, a, ud

aqua ae f.

capiō, ere

ceteri, ae, a

cupio, ere

dico, ere

jiný

voda

chytat, chopit se

ostatní

toužím, přeji si

mluvit, říkat

dimidium, ii n.

duco, ere

eligo, ere

exemplum, i n.

facio, ere

fugio, ere

imperpetuum (in perpetuum)

incola, ae m.

interficio, ere

invenio, ire

mandatum, i n.

oboedio, ire (+ 3.p.)

obviam

promitto, ere

pugna, ae f.

quaero, ere (ex + 6.p.)

/qui

raro

saepe

scribo, ere

semper

servio, ire

sicut

solvo, ere

traho, ere

tribuo, ere

vasallus, i m.

venio, ire

verum, i n.

polovina

vést

vybřrat, volit

příklad

dělat, konat

utíkat, plynout

navěky, navždy

obyvatel

zabíjet

náležat

příkaz, rozkaz

poslouchat, být poslušen

vstříc, naproti

slibovat

bitva, boj

hledat, ptát se (koho)

který

zřídka

často

psát

vždy

sloužit

jako, tak jako

platit

táhnout

udělit, dát

leník, vazal

přicházet

pravda

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Convincam, si negas. Cras credemus. Quaerite et invenietis. Charta non erubescit. Contumeliam si dices, audies. Divide et impera. Hora ruit. In hoc signo vinces. Qui scribit, bis legit.

4.

Indikativ prézenta, imperfekta, futura I. sloves 1.-4. konj.-pasivní tvary, deponentní slovesa, sloveso esse.

Skoňování osobních zájmen.

1. Multis de causis a me diligenter et semper diligenter. 2. Wenceslaus debitis pecuniis solvere tenebitur. 3. A Thaboritis multa castra expugnabantur et oppida incendiis delebantur. 4. Bene sentire non impediris. 5. Dominus dominorum tuorum efficieris. 6. Iuva me si potes. 7. Episcopus Henricus etiam Sdico dicitur. 8. Proavus Bohemus socijs promittebat: Hic vobis nihil deerit, quia nullus vobis oberit. 9. Franci armis suis utebantur, Romana arma non patiebantur. 10. Nec possum tecum vivere nec sine te. 11. Honestum est pro patria mori. 12. In bello populi multa mala patientur, multi morientur. 13. Multos amicos hortabar is tuo exemplo. 14. Ex avaritia multa mala nascuntur. 15. Usque ad unum annum poteris ab ecclesia tua abesse. 16. Libussa dicit: Si vobis placet, seguimini equum meum et ducite mihi maritum. 17. Multa posse non semper prodest.

absum, abesse, afui

aliter

arma, orum n.

avaritia, ae f.

bellum, i n.

causa, ae f.

desum, deesse, defui

diligo, ere, lexi, lectum

efficio, ere, feci, fectum

equus, i m.

/hic

honestus, a, um

/hortor, ari, tatus sum

impedio, ire, ivi, itum (+ 4.p.)

iubeo, ere, iussi, iussum

(+ 4.p.)

iustus, a, um

iuvo, are, iuvi, iutum (+ 4.p.)

loquor, loqui, locutus sum

malum, l n.

maritus, i m.

morior, mori, mortuus sum

být nepřítomen, vzdálen

jinak

zbraně

lakota

válka, boj

příčina, záležitost, pře, spor

chybět, nedostávat se

mít rád

způsobit; v pas. stát se

kůň

zde

čestný

povzbuzovat

bránit, překážet (komu, čemu)

rozkazovat, přikazovat (komu)

spravedlivý

pomáhat, podporovat

mluvit

zlo, špatnost

manžel

zemřít

Cvičení

a)- určete tvary sloves i substantiv

- utvořte zbývající časy ve stejně osobě a čísle

- převodte spojení v singuláru do plurálu a naopak

verum dicit, testamentum facimus, multis interficiunt, exempla invenimus, villam tribuit, promittunt dare, decimas solvebat, Bohemos caplunt, libros legebant, anni fugiunt, scribe ad amicos, multi multa scidunt.

b) Doplňte náležitě koncepky, využijte různých možností:

Dicit ellus oum agrum voleat, vestrum ecclœsiæ tribuere (oni). Puer in librari de viri et feminis aclar legi. Populus liber mandat, vestrum non oboedi. Vir, feminæ, puer, interfici, villæ et oppidæ delectare (oni).

moveo, ere, movi, motum
 nascor, nasci, natus sum
 /nec - nec
 nihil
 nullus, a, um
 obsum, obesse, obfui
 patior, pati, passus sum
 /patria, ae f.
 pro (+ 6.p.)
 /proavus, i m.
 quia
 sententia, ae f.
 /sequor, sequi, secutus sum
 si
 sine (+ 6.p.)
 socius, i m.
 teneor, eri, -
 /usque ad
 unus, a, um
 utor, uti, usus sum (+ 6.p.)
 vivo, ere, vixi, -

hýbat se, pohnout, dojmout
 narodit se, pocházet, mít půvo
 ani - ani
 nic
 žádný, nikdo
 škodit
 trpět, snášet
 vlast
 pro, za, kvůli
 praděd, praotec
 protože, že
 mínění, myšlenka, výrok, rozsud
 následovat
 jestliže
 bez
 druh, tovaryš
 být povinen, muset; dlužit
 až do
 jeden
 užívat (čeho)
 žít

5.

Substantiva III. deklinace

1. iusti iudicem non timent. 2. Domino nostro regi oboediemus. 3. Rudolphus dictam summam nomine poena solvet. 4. Contra vim mortis non est medicamen in hortis. 5. Auctoritate regia monasterio villas cum iuribus et libertatibus donamus. 6. Dictus plebanus promittit sub poena excommunicationis dicta iura tenere et observare. 7. Dux Boleslaus monasterium sanctimonialium ordinis sancti Benedicti et sororem suam Mladam abbatissam facit. 8. Statim post Ottacari mortem marchio Otto, cognomine Longus, cum militibus suis in Bohemiam proficiscebatur. 9. Temporibus regis Caroli in civitatem Pragam multi homines de diversis regni partibus veniebant. 10. Sororem meam non impediemus in dictis iuribus et libertatibus. 11. Mulieres et virgines, senes cum pueris a militibus opprimebantur. 12. Scire leges non est verba legum tenere, sed vim ac mentem.

abatissa, ae f.	abatyše
auctoritas, atis f.	autorita, pravomoc
civitas, atis f.	město
/cognomen, inis n.	přízvisko, příjmení
diversus, a, um	různý, rozličný
dux, cis m.	vojevůdce, kníže, vévoda
excommunicatio, onis f.	vyobcování, klatba
fundo, are, avi, atum	založit
hortus, i m.	zahrada
iudex, icis m.	soudce, rychtář
ius, iuris n.	právo
lex, legis f.	zákon
libertas, atis f.	svoboda, volnost
marchio, onis m.	markrabě
/medicamen, minis n.	lék
mens, ntis f.	mysl, myšlenka, mínění
miles, itis m.	voják, rytíř
monasterium, ii n.	klášter
mors, tis f.	smrt
mulier, ris f.	žena
nomen, inis n.	jméno
observo, are, avi, atum	zachovávat
/opprimo, ere, pressi, pressum	utlačovat, tisknout
ordo, inis m.	řád, pořádek
pars, tis f.	část, strana
partes, ium f	končina, země
poena, ae f.	trest
proficiscor, sci, factus sum	vydat se na cestu, táhnout
regius, a, um	královský
rex, regis m.	král

salus, utis n.
sanctimonialis, is f.
/sānctus, a, um
/senex, senis m.
 soror, oris f.
 statim
 sub (+ 6.p.)
tempus, oris n.
virgo, inis f.
 vis f. (v sg. jen vim, vi, pl. pravid. vires, ium)

zdraví, blaho, spása, pozdrav
 jeptiška
 svatý, posvěcený
 stařec
 sestra
 hned
 pod
 čas, doba
 panna
 síla, násilí, působení

/abicio, ere, ieci, iectum
aetas, atis f.
 amo, are, avi, atum
appello, are, avi, atum
 audax, acis
communis, e
consul, is m.
corporalis, e
divitiae, arum f.
 dulcis, e
/eam
 filius, ii m.
/fortuna, ae f.
 frater, tris m.
/gaudium, ii n.
 hospitale, is n.
iter, itineris n.
 iuramentum, i n.
multitudo, inis f.
 munio, ire, ivi, itum
 nobilis, e (i subst. - is m.)
 nonnullus, a, um
/oboedientia, ae f.
 occupo, are, avi, atum
 omnis, e
 papa, ae m.
 par, paris
 parvus, a, um
 pauper, is
paupertas, atis f.
 pertineo, ere, nui, - (ad + 4.p.)
/pes, pedis m.
 in pede pontis
 pons, pontis m.
 porta, ae f.
praesentia, ae f.
praesto, are, stiti, stitum
 praestare iuramentum
 pratum, i n.
 regina, ae f.
 sapiens, entis
suscipio, ere, cepi, ceptum
 utilitas, atis f.
 urbs, urbis f.

odvrhnout, odhodit
 věk, doba
 milovat
 nazývat, jmenovat
 odvážný, smělý
 společný
 konzul, konšel
 tělesný, osobní
 bohatství
 sladký, líbezný
 ji, tu
 syn
 osud, štěstěna
 bratr
 radost
 špitál, hospic
 cesta, pochod
 přísaha
 množství
 opevnit, chránit
 urozený, vznešený, šlechtic
 některý
 poslušnost
 obsadit, zmocnit se
 všechnen, každý
 papež
 stejný, rovný
 malý, bezvýznamný
 chudý
 chudoba
 týkat se, patřit, náležet, hodit se
 noha, chodidlo
 u paty mostu
 most
 brána
 přítomnost
 dávat, prokazovat, vykonávat
 složit přísahu
 louka
 královna
 moudrý, rozumný, mudrc
 zachytit, přijmout
 užitek, výnos
 město

Cvičení:

a) Skloňujte: auctoritas regia, tempus nostrum, rex clarus

b) Určete tvary substantiv v těchto spojeních:

domino regi salutem, vi legis, utere temporibus, mandatum domini ducis, iudicem iustum, ex partibus diversis, libertates vestrae, in partes vicinas, in civitate nulla uititur iuribus, homines ceteros, iura et libertates tribuit, a militibus capiebantur, excommunicationem confirmamus.

c) Přeložte se slovníkem:

Multa capita, multae sententiae. Non est fumus sine igne. Finis coronat opus. Nihil novi sub sole. Honores mutant mores. Gutta cavat lapidem. Silent leges inter arma. Mens sana in corpore sano. Alma mater. Carmina morte carent. Cave vanem. Pulvis es et in pulverem reverteris.

6.

Adjektiva III. deklinace, participium prezenta.

1. Audacem fortuna iuxat. 2. Non omnia possumus omnes. 3. Omnia et singula iura observate. 4. Paupertati multa, avaritiae omnia desunt. 5. Exempla hominis sapientis omnibus utilia sunt. 6. Mors est communis omni aetati. 7. Sobieslaus Bohemiam ingreditur et dulcibus verbis multis filios nobilium comparat. 8. Papa paupertatem abiciens amat divitias. 9. Civis hospitale in pede pontis Pragensis munientes opprimuntur et ad Parvam civitatem et castrum Pragense trans Wltawam fugiunt. 10. Unam curiam cum agris, pratis omnibusque utilitatibus ad dictam curiam pertinentibus fratribus dicti monasterii delegabimus. 11. Reginam venientem rex curi gaudio suscipiens dominam et reginam Bohemiae eam appellari iubet. 12. Multitudine fugientium pauperum portae urbis occupabantur et iter impediebatur. 13. Nos consules in praesentia nonnullorum nobilium corporalia iuramenta oboedientiae praestamus.

Cvičení:

a) Skloňujte: nobilis vir, causa communis, oppidum pauper

b) Určete číslo a pád, doplňte správný tvar adjektiva nebo participia:

viri (audax), tempore (felix), incolae (fugere), in castro (Pragensis), cum (omnis) pertinenciis, (dulcis) verba dicit, (par) iura in (par) causis, primus inter (par), bellum (omnis) contra (omnis), cum iudice (sapiens), filios (venire).

c) Přeložte se slovníkem:

Omne initium difficile. Similis simili gaudet. Artes liberales. Nihil habenti nihil deest. Ars longa, vita brevis. Vox clamantis in deserto. Missa sollemnis. Amanti nihil difficile.

7.

Participium prezenta ve vazbě ablativu absolutního. Zájmena is, ille, ipse, iste, idem.

1. Bona praedicta monasterio marchione consentiente donantur. 2. Vasallo moriente feudum ad eius feudi dominum iure revertitur. 3. Vilicus nihil emere debet nesciente domino. 4. Rex urbem paucis defendantibus expugnare non poterat. 5. Rege Przemyslo regnante multi panni pretiosi in Bohemiam adducebantur, rex autem iis non pro se utebatur, sed clerum in regno vestiebat. 6. Post mortem ducis praesentis succedit ei filius eius Spytigneus. Iste vos persequetur et deiciet de isto loco. Sed Spytigneo mortuo frater eius succedit ei nomine Wratislau et iste vos ab exilio revocabit. 7. Eo tempore dux in Monte Cutna morabatur, ubi non post multas septimanas morbo ingravescente de vita decedit. 8. Eodem anno Iohanne regnum Bohemiae feliciter gubernante et ex morte Henrici imperatoris imperio vacante inter electores imperii de electione Romanorum regis gravis oritur dissensio. 9. Decedente ipsa Anna illa bona ad fratres eius devolventur. 10. Honorabiles viri Iohannes abbas et fratres monasterii in Plaz de communi consilio montem prope villam Salush (Zaluží) ad eos et eorum monasterium pertinentem mihi locant.

abbas, atis m.
/adduco, ere, duxi, ductum
autem
clerus, i m.
consentio, ire, sensi, sensum
consilium, ii n.
decedo, ere, cessi, cessum
decedere de vita
defendo, ere, fendi, fensum
/deicio, ere, ieci, iectum
devolvo, ere, volvi, volutum

opat
přivádět, přivážet
však, pak
duchovenstvo
souhlasit
rada, úmysl, záměr
odejít, vzdálit se
zemřít
bránit, hájit
shodit, srazit, vyhnat
svalit, v pas. připadnout

/dissensio, onis f.	neshoda, spor, roztržka
dono, are, avi, atum	darovat, dát
electio, onis f.	volba
elector, oris m.	volič, volitel, kurfiřt
emo, ere, emi, emptum	kupovat
/exilium, ij n.	vyhnanství
feudum, i n.	léno
gravis, e	těžký, obtížný, významný
/gubernio, are, avi, atum	řídit, spravovat
honorable, e	ctihodný, ctěný
/imperator, oris m.	císař
imperium, ij n.	říše, císařský trůn, vláda
/ingravesco, ere, -, -	zhoršovat se
inter (± 4.p.)	mezi
locus, i m.	místo
mons, montis m.	hora, kopec
/morbus, i m.	nemoc
moror, ari, atus sum	zdržovat se, dlít, pobývat
mortuus, a, um	mrtvý
nescio, ire, ivi, itum	nevědět
orior, iri, ortus sum	povstávat, vznikat
pannus, i m.	kus látky, sukno
pauci, ae, a	malý počet, málo, několik
/persequo, qui, secutus sum	provázet, pronásledovat
post (+ 4.p.)	po, (i adv.: potom, později)
/praesens, ntis	přítomný, současný
/pretiosus, a, um	cenný, drahocenný
prope (+ 4.p.)	u, při, blízko
regno, are, avi, atum	vládnout, panovat
regnun, i n.	království, královská vláda
revertor, i, reverti	vrátit se
sed	ale
septimana, ae f.	týden
succedo, ere, cessi, cessum (+ 3.p.)	následovat, nastoupit (po někom)
ubi	kde, (i spojka: jakmile)
vaco, are, avi, atum	být prázdný, neobsazený,
/vestio, ire, -, -	uprázdnit se
vilicus, i m.	oblékat, šatit
vita, ae f.	šafář, hospodář, správce
	život

Cvičení:

a) Změňte na ablativ absolutní, přeložte:

VZOR: frater venit - fratre veniente

rex iubet, amici promittunt, omnes tacent, tu venis, dux abest, is vivit,

illi dicunt, pauci sciunt, cives urbem defendunt, nos iuramenta praestamus, abbas moritur

b) Doplňte vhodné tvary zájmen is, idem, ille, ipse:

-- iure, -- anno, -- bona, de -- causa, -- civitatem, in -- villa, -- privilegia, -- fratribus, in -- monasterium, omnes -- urbes, -- temporum, plebanus -- ecclesiae, ex -- partibus

c) Přeložte s pomocí slovníku:

nullo resistente, dei gratia largiente, domino episcopo mediante, actis testantibus, cogente necessitate. Actore non probante reus absolvitur. Crescente periculo crescent vires. Superbia oriente occidit felicitas.

I.

1. Rex Wenceslaus dominos Henricum Sedlicensem et Cunradum Aulae Regiae abbates et ordinem Cisterciensem praecordialiter diligebat et eos in magni amoris et favoris gratia reservabat. Dominum Cunradum, abbatem Aulae Regiae, patrem nominabat, eius petitiones in omnibus audiebat, horas canonicas dicere, divinum officium sollemniter audire in principio regni sui solebat sicut pater eius.

2.

Praefatus sacerdos Iohannes in suis ad populum sermonibus regem acriter impugnabat. Ei magna populi multitudo affluebat eius praedicationem avide accipiens propter eius eloquentiam, ex eius et aliorum praedicatorum praedicatione pro veritate communionis calicis multi fideles res pariter et corpora exponere cupiebant.

8.

Substantiva IV. a V. deklinace. Vazba akuzativu s infinitivem.

1. Studium generale de die in diem miro modo augebatur. 2. Terras et castra cum omnibus pertinentiis, iuribus, redditibus et fructibus tibi heredibusque tuis donamus. 3. Singulis diebus ferialibus per septimanam una missa defunctorum debet celebrari. 4. Regis frater nunc in spe, postea etiam in re regis successor erit. 5. Audio electionem meam canonice per vos confirmari. 6. Dicunt Bohemos esse haereticos. 7. Iohannes et Paulus de Wlassim fratres confitentur se capellaniam in parochiali ecclesia in Wlassim fundare. 8. Crescente fide christiana in diebus illis dux Bohemorum nomine Borziwoy una cum exercitu necnon et omni populo suo baptizatur. 9. Testamur illum censum in totius dictorum fratrum conventus usus et profectus impendi. 10. Carnifices dictae Novae civitatis Pragensis recognoscunt se unam marcam census anni ratione macellorum abbatii et conventui teneri. 11. Notum facimus Martinum cum consensu regis medium sexagenam census super domo sua in civitate nostra sita hospitali delegare.

annuus, a, um
augeo, ere, auxil, auctum
canonicus, a, um
capellania, ae f.
carnifex, icis m.
celebro, are, avi, atum
census, us m.
christianus, a, um, i subst.
confiteor, eri, fessus sum
consensus, us m.
conventus, us m.
cresco, ere, evi, -
domus, us f.
etiam
ferialis, e
fides, ei f.
fructus, us m.
haereticus, a, um, i subst.
heres, edis m. i f.
impendo, ere, endi, ensum
macellum, i n.
manus, us f.
marca, ae f.
medius, a, um
mirus, a, um
modus, i m.
nescio, ire, ivi, itum
notus, a, um
parochialis, e
postea
praedicator, oris m.
praedicatio, onis f.
principium, ii n.
profectus, us m.
ratio, onis f.
ratione
recognosco, ere, gnovi, gnitum
reditus, us m.
sexagena, ae f.
spes, ei f.
studium generale, -ii -is n.
successor, oris m.
super (+ 6.p.)
testor, ari, atus sum
usus, us m.

roční
rozmnožovat, zvětšovat, zvelebovat
kanonický, řádný
kaplanství, úřad kaplana
řezník, kat
konat, slavit, sloužit mše
plat, úrok
křesťanský, křesťan
vyznat, dát najevo, zpovídat se, prohlásit
souhlas
shromáždění, konvent
růst, vzmáhat se, přibývat
dům
také, rovněž
všední
víra, věrnost, důvěra
výnos, důchod, plod, ovoce
kacířský, kacíř
dědic, dědička
vynaložit
krámek, stánek - zvl. masný krám
ruka
hřívna
prostřední, poloviční
podivuhodný, neobvyčejný
způsob, míra
nevědět
známý
farní
potom, později
hlasatel, kazatel
velebení, kázání
začátek
prospěch, výsledek, užitek
rozum, způsob, počet
z důvodu, kvůli, jako
znova poznat, uznat, přiznat, prohlásit
návrat, příjem, důchod
kopa
naděje
vysoké učení, univerzita
nástupce
na, o, týkající se
dosvědčují
užívání, zvyk, užitek, zisk

a) Utvořte vhodná spojení a uvedte u nich 3. a 4.p.sg. a 2. a 6.p. pl. (pokud to smysl dovoluje):

<u>cornū</u>	<u>omnis</u>	<u>reditus</u>	<u>idem</u>
<u>domus</u>	<u>multus</u>	<u>fructus</u>	<u>verus</u>
<u>fides</u>	<u>longus</u>	<u>dies</u>	<u>magnus</u>
<u>annus</u>	<u>summus</u>	<u>conventus</u>	<u>ille</u>
<u>census</u>	<u>felix</u>	<u>spes</u>	<u>dexter</u>

b) Změňte na vazbu akuzativu_s infinitivem:

VZOR: Dicunt. Rex vivit. -- Dicunt regem vivere.

Scimus. Omnia mutantur. Audio. Venit. Scio. Nihil scio. Videbam. Multa mala patieris. Dicebat. Multa de eo scio. Sribit. Aqua in iutum rerum est. Constat. Dimidium castri Hermanno tribuitis. Gallus dicit. Decimas solvit. Notum est. Domino regi oboedimus. Videmus. A militibus opprimuntur. Audiunt. Portae urbis occupantur. Narrant. A militibus opprimimur.

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Amicus cognoscitur amore, more, ore, re. Carpe diem. Difficile est crimen non prodere vultu. Hominem te esse memento. Manus manum lavat. Brevi manu. In medias res. Communio sub una specie. Rerum omnium magister usus. Te prodet facies, turpiter si facies.

9.

Číslovky, vazba místních jmen, zájmeno hic.

1. Rex est in Rheno, nos directe pergimus Constantiam. 2. Unus et viginti cives cum equis arrestantur per principem pro debitis suis. 3. Ipsi Leoni, eius legitimo successor, dictos agros ad centum viginti strichones se extendentes villaे nostrae adiacentes praesentibus (litteris) locamus. 4. Duo prata mea pro dimidia tertia sexagena grossorum Pragensium vendo. 5. Sobieslaus dux deo auxiliante duodecimo Kalendas Martii quingentos primates Saxonum vincit. 6. Has pecunias in terminis infrascriptis solvere tenebitur usque ad exterminationem dictorum trium annorum. 7. Circa urbem intra quinque milliaria frater regis magnum habet vectigal ex vino. 8. Haec Pragae aguntur anno Domini MCCXCI^o - is est annus aetatis domini Wenceslai vicesimus secundus - in dominica, qua Misericordia Domini cantatur, haec extunc duodecimo Kalendas Maii vertebatur. 9. Fructus, reditus et proventus ex eisdem bonis ad valorem ducentarum et sexaginta marcarum gr. prag. moravici pagamenti aestimant. 10. Dicta domina Sophia et sui successores possunt illum censem octo sexagenarum grossorum a festo s. Georgii proximo infra spatium quattuor annorum, sive in primo, sive secundo, tertio, aut quarto anno cum octoginta

sexagenis gr. redimere. 11. Anno Domini M^oCCCC^oXIII dominico die proximo post Divisionem apostolorum convenit iuvenem ad tres annos Ulrich aurifaber et in duobus annis debet ei sexagenam grossorum et ioppulam et in tertio anno debet ei dare pro septimana II grossos.

<u>a, ab (+ 6.p.)</u>	od
<u>ad (+ 4.p.)</u>	k, do
<u>adiaceo, ere, iacui, -</u>	ležet u něčeho, přiléhat
<u>aestimo, are, avi, atum</u>	cenit, oceňovat, domnívat se
<u>ago, ere, egi, actum</u>	konat, jednat
<u>arresto, are, avi, atum</u>	uvěznit
<u>aurifaber, bri m, -</u>	zlatník
<u>/auxilio, are, avi, atum</u>	pomáhat
<u>/circa (+ 4.p.)</u>	kolem, u, asi
<u>convenio, ire, veni, ventum</u>	sejít se, shodnout se, najmout
<u>debitum, i n.</u>	dluh
<u>/directus, a, um</u>	přímý
<u>divisio, onis f.</u>	rozdělení
<u>dominica, ae f.</u>	neděle
<u>dominicuе dies</u>	den Páně, neděle
<u>extendo, ere, tendi, tentum</u>	vztáhnout, roztahnout
<u>extendere se (in + 6.p.)</u>	činit, obnášet, záležet v čem
<u>/exterminatio, onis f.</u>	skončení, uplynutí
<u>extunc</u>	od té doby, tehdy
<u>festum, i n.</u>	svátek
<u>infrascriptus, a, um</u>	níže psaný
<u>intra (+ 4.p.)</u>	uvnitř, v, během
<u>/ioppula, ae f.</u>	kazajka
<u>iuvenis, is m.</u>	mladík, mladý
<u>legitimus, a, um</u>	zákonník, řádný
<u>milliarium, ii n.</u>	milník, míle
<u>pagamentum, i n.</u>	ražba, ražení
<u>/pergo, ere, perrexī, rectum</u>	spěchat, pokračovat
<u>primates, um m.</u>	předáci, přední mužové
<u>princeps, cipis m.</u>	předák, vládce, kníže
<u>proventus, us m.</u>	výsledek, výnos, důchod
<u>proximus, a, um</u>	nejblížší
<u>redimo, ere, demī, démptum</u>	koupit zpět, vykoupit
<u>/Saxones, um m.</u>	Sasové
<u>sive - sive</u>	bud - nebo
<u>spatium, ii n.</u>	vzdálenost, doba, lhůta
<u>stricho, onis m.</u>	strych
<u>terminus, i m.</u>	stanovený den, termín
<u>valor, oris m.</u>	hodnota
<u>vectigal, alis n.</u>	poplatek, dávka
<u>vendo, ere, didi, ditum</u>	prodat

verto, ere, verti, versum

vincō, ere, vici, victum
/vinum, i n.

Cvičení:

a) Skloňujte: unus homō, due civitātes, trēs viri

b) Doplňte správné tvary substantiv:

(haec sexagena) VII donamus, X vel XX (grossus) invenimus, XIII (sexagena) solvent, I (curia) et VI (laneus) locamus, ad valorem CCCXL (marca), redditus XXVI (sexagena), XVII (grossus) dabuntur, cum XXX (marca) agri ad LXXV (stricho), se extendentēs, his III (annus), spatium XL (dies).

- řadových číslovek:

anno MCCLXXVI^o, XLI°, LIX°, LXXXIV°, CCLXVI^o, MDCCXCIX^o

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Duobus sellis sedere. Semel pro semper. Tres faciunt collegium. Nullus duobus dominis servire potest. Bis dat, qui cito dat. Duobus litigantibus tertius gaudet. Duo cum faciunt idem, non est idem. Uno saltu duos a pros capere. Tertium comparationis. Tertium non datur.

10.

Opakování

1. Rex Ungariae Mathias Turcum, crucis hostem, non mediocriter timebat. 2. Temporibus Augusti multae gentes imperio Romano parebant. 3. Socii tenebuntur sedere circa laborem magistri sui usque ad medium noctis. 4. Iure servili pauperes ex agris et aedificiis etiam sine causa expelli possunt. 5. Rex tunc duos menses in regno manebat et per diversos exactionum modos quingue et nonaginta milia marcarum argenti congregat. 6. Frater Zizka in civitatem Pragensem occurrentibus tam clero quam populo velut princeps terrae suscipitur. 7. Constat Germaniam et Galliam et Italiam abundare fluminibus, quia caelo humido utuntur et ne aestas quidem imbris caret. 8. Promittimus etiam virtute et vigore eiusdem iuramenti, pro nobis et successoribus nostris praefato domino nostro imperatori tamquam veri et legitimi vasalli parere et oboedire. 9. Ego Jesco cupiens statum et conditionem ecclesiae parochialis et eius plebani facere meliorem Wenceslao nostro capellano villam Przibislav cum sex marcarum redditibus annui census cum omni iure hereditario perpetue dono et tribuo. 10. Nicolaus, plebanus ecclesiae in Kotun, cupiens ecclesiam suam cum plebano lohanje permutare, in iudicio archiepiscopali recognoscit se ecclesiae in Kotun teneri solvere unam sexagenam gr. den. Prag. (grossorum

obraret, připadat (o datu), probíhat (o sporu)
vítězit, porážet
víno

dénariorum Pragensium). Promittit autem hoc débitum suo successori infra tempus ad festum s. Bartholomei persolvere sub poena excommunicationis.

/abundo, are, avi, atum
aedificium, ii n.
aestas, atis f.
archiepiscopal, e
/argentum, i n.
caelum, i n.
capellanus, i n.
/careo, ere, ui, - (+ 6.p.)
circa (+ 4.p.)
condicio, onis f.
congrego, are, avi, atum
constat (neos.)
crux, crucis f.
exactio, onis f.
expello, ere, puli, pulsum
flumen, inis n.
gens, gentis f.
grossus, i m. (grossus denarius)
hereditarius, a, um
hostis, is m.
/humidus, a, um
/imber, imbris m.
infra (+ 4.p.)
iudicium, ii n.
labor, oris m.
magister, stri m.
mediocris, e
/melior
/mensis, is m.
/ne ...quidem
nox, noctis f.
occurro, ere, curri, cursum
pareo, ere, ui, - (+ 3.p.)
permuto, are, avi, atum
perpetuus, a, um
/persolvo, ere, vi, lutum
praefatus, a, um
recognosco, ere, gnovi, gnitum
/sedeo, ere, sedi, sessum
/servilis, e
status, us m.
tamquam
/tunc
usque ad (+ 4.p.)

oplývat
budova
léto
arcibiskupský
stříbro
nebe
kaplan
postrádat, nemít
u, při, kolem
podmínka, postavení stav
shromáždit
je známo
kříž
vymáhání
vyhnat
řeka
kmen, národ, lid
groš
dědický, dědičný
nepřítel
vlhký
děšť
pod, během, i adv.: dole
soud, rychta
práce, námaha
učitel, mistr
prostřední, střední
lepší
měsíc
ani
noc
běžet, jít vstříc
poslouchat, být poslušen
vyměnit
věčný
zaplatit
již řečený, onen
uznávám, příznávám
sedět
otrocký, poddanský
stav, postavení
tak jako, jako
tehdy
až do, až k

velut
vigor, oris m.
virtus, utis f.

jako
síla, platnost
statečnost, mužnost, ctnost,

Cvičení:

a) - určete tvar slovesa (osoba, číslo, čas, rod)

- přeložte
- uvedte 1.os. a infinitiv
- utvořte zbývající časy ve stejné osobě, čísle a rodru

litteras confirmant, curiam possidebat, libertate uteis, promittet solvere,
interficiunt regem, venire non poteratis, in libris scribitur, vires desunt.

b) - určete tvar substantiva (pád a číslo)

- přeložte
- uvedte 1. a 2. p. sg. a rod

nostraes urbis, de suis iuribus, honestam mortem, audacees viros, ei
homini provido, temporis felicis, ad villas adiacentes, harum
ecclesiarum.

II.

1.

Eodem anno Ludovicus, dux Bavariae, mittit ad lohannem, regem Bohemiae, litteras et nuntios petens auxilium. Rex lohannes cum patruo suo archiepiscopo Treverensi cum magna militia in auxilium Ludovico proficiscuntur et veniunt ad locum belli, ubi fluvius Neckarus illorum duorum regum validissimos exercitus dividebat. Cottidie committebantur hinc inde proelia, et nunc hi, nunc illi vincebant. Novissime XIII Kalendas Octobris amborum regum Romanorum milites ad bellum congreguntur et durat conflictus a mane usque ad solis occasum. Multi ex utraque parte exercituum interficiuntur et exercitus Ludovici vincit, Fridericus, rex Romanorum, et Henricus, frater eius, capiuntur.

2.

Item XXX die Iunii rex Hungariae Sigismundus cum exercitu valido tam Bohemorum quam exterarum multarum et variarum nationum castro Pragensi appropinquit. Infra missarum sollemnia ipse a clero sollemniter suscipitur exercitu eius tentoria in planicie camporum inter Bruskam et hortum ferrarum sitorum extende. Ad illum camporum locum gentes multae et variae propter cruciatam papae contra Bohemos, praeosertim communionem calicis zelantes, inique erectam de die in diem confluerebant de diversis mundi regnis, ducatibus, provinciis. Sperabant se civitatem magnificam Pragensem expugnare, communionem calicis annullare, ea de causa etiam indulgentias obtinere.

11.

Stupňování adjektiv a adverbí.

1. Aestate noctes breviores sunt quam hieme. 2. Pauperes nonnumquam feliciores sunt quam divites. 3. Animi vulnera graviora sunt quam corporis. 4. Facilius est dicere quam agere. 5. Responsum tuum brevius erat. 6. Omnium hominum, ut dicunt, Socrates philosophus erat sapientissimus. 7. Aliena vitia videre facillimum est. 8. Senes non facile sententias mutant. 9. Audi multa, optima elige. 10. Quo plura habemus, eo cupimus ampliora. 11. Castrum loco maxime idoneo aedificabatur. 12. Exempla maiorum utilissima sunt. 13. Condiciones testamenti inferius scribuntur. 14. Non omnia apud priores meliora. 15. Audiebas mea verba aequiore animo, quam putabam. 16. Vir humillimus, pauperrimus, castissimus, talis erit praelatus dignissimus. 17. Eo rege pluribus et plurimos ipse timet. 18. Is maximè divitiis fruitur, qui minime divitiis caret. 19. Iuditæ, gloriostissimæ et serenissimæ reginæ Bohemorum, dominae suae inclitæ Vincentius, clericorum minimus, salutem dicit.

aedifico, are, avi, atum

aequus, a, um

alienus, a, um

amor, oris m.

amplus, a, um

amplius

animus, i m.

careo, ere, ui, - (+ 6.p.)

/castus, a, um

certus, a, um

clericus, i m.

corpus, oris n.

dignus, a, um (+ 6.p.)

dives, itis (i subst. m.)

facilis, e

fruor, i, - (+ 6.p.)

/gloriosus, a, um

hiems, hiemis f.

humilis, e

idoneus, a, um

inclusus, a, um

inferius

maiores, um m.

muto, are, avi, atum

nonnumquam

/occultus, a, um

/odium, ii n.

stavět, budovat
stejný, rovný, klidný
cizí
lánska

rozsáhlý, velkolepý, vznešený
více, dále
duch, duše
postrádat, nemít
čistý, bezúhonné
jistý
duchovní, klerik
tělo

hodný něčeho, náležitý, vhodný
bohatý, boháč
snadný

těšit se z něčeho, užívat
slavný, proslulý
zima
nízký, pokorný

vhodný, příhodný
slavný
níže, dále
předkové
měnit
někdy
tajný, skrytý
nenávist

pax, pacis f.
 /periculum, i n.
 prae~~latus~~, i m.
 praesens, ntis
 praesentes (litteras)
 prior, prius
 puto, are, avi, atum
 quo - eo
 responsum, i n.
 senex, senis (i subst. m.)
 /serenus, a, um
 /simulatio, onis f.
 talis, e
 /tutus, a, um
 utilis, e
 veritas, atis f.
 /victoria, ae f.
 vitium, ii n.
 vulnus, eris n.

mír, klid
 nebezpečí
 duchovní, prelát
 přítomný, tento
 tato listina
 dřívější, přednější
 myslit, domnívat se
 čím - tím, kam - tam
 odpověď
 starý, stařec
 jasný
 přetvářka, předstírání
 takový
 bezpečný
 užitečný, prospěšný, vhodný
 pravda
 vítězství
 chyba, nepravost
 rána, zranění

Cvičení:

a) - stupňujte

- utvořte adverbia ve všech stupních

audax, bonus, brevis, clarus, difficilis, diversus, dulcis, gravis, honestus,
 honorabilis, iustus, longus, multus, nobilis, novus, pauper, pretiosus,
 providus, similis, utilis, varius, verus

b) - doplňte správné tvary adjektiv ve vhodném stupni

- vyjádřete srovnání jiným způsobem

(Bonus) omnium rerum magister usus. Nihil est veritatis luce (dulcis).
 (Malus) est odio amoris simulatio. Urbs Roma (clara et pulchra) omnium
 urbium Italiae erat. (Bonus et tutus) est certa pax quam incerta victoria.
 Quo (occultus) sunt pericula, eo (difficilis) vitantur. Sol multo (magnus)
 est quam terra. Feminae sunt (longus) vitae viris. Lex mortis legum est
 (certus).

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Prior tempore, potior iure. Locus minoris resistantiae. Ad maiorem dei
 gloriam. Nimis propere, minus prospere. Quis plurimum habet? Qui
 minimum cupid. Sole et sale nihil utilius. Citius, altius, fortius. Optimus testis
 confitens reus.

12.

Zájmena tázací, vztažná, neurčitá, zájmenná adjektiva.
Indikativní věty vztažné, důvodové, podmírkové, časové.

1. Praestat nemini imperare quam alicui servire. 2. Quorum primus et quasi
 caput totius iniquitatis erat Kohan, vir sceleratissimus et omnium malorum
 hominum pessimus. 3. Veniens ad nostram praesentiam Martinus, procurator
 consistorii Pragensis, quoddam instrumentum exhibet. 4. Nullus baronum,
 nobilium vel militum regni nostri aliquam praesumptionem exercere in aliqua
 civitate nostra debet, nec aliquem hominem capere nec in aliquo negotio eius
 impudire. 5. Super qualibet sexagenam, quam debeo, pro qualibet septimana
 unus grossus usurae nomine crescit. 6. Magistri eas consuetudines unanimiter
 confirmant, quas antiqui inviolabiliter servabant. 7. Omnia vectigalia, quae se
 extendunt ultra duos grossos, plebanus debet solvere. 8. Gubernacula vero
 regni ei committit, qui plura ei dare potest aut promittit. 9. Faber, qui scienter
 clavos vel alia instrumenta, quibus fures utuntur, facit, manu carebit. 10.
 Singulis secundis feriis missa defunctorum cantabitur pro his maxime, qui
 in postilentia praesenti cottidie moriuntur. 11. Si quis ex eis pueris prius altero
 moriatur, portio illius hereditaria super secundum puerum devolvetur. 12. Omnia
 quao geruntur in tempore, faciliter ab humana memoria evanescent, nisi litterali
 testimonio roborantur. 13. Quamquam vestra vitia occultatis, tamen omnes ea
 vident. 14. Quia ad humile limen etiam magni domini se inclinant, urbem, quam
 aedificabitis, vocabitis Pragam. 15. Est enim huius gentis consuetudo
 possema vel potius corruptela, quod cum contra hostes proficiscitur vel ab eisdem
 revertitur, terram propriam hoste severior vastat. 16. Dum haec Pragae geruntur,
 ecclesijs, monasteria et domus plebanorum in tota Bohemia expugnabantur et
 incenditis delebantur.

alter, a, um
 antiguus, a, um
 baro, onis m.
 onput, capitis n.
 /clavis, is f.
 committo, ere, misi, missum

/consistorium, ii n.
 conuotudo, inis f.
 contra (+ 4.p.)
 /corruptela, ae f.
 cottidio
 dum
 enim
 /evanescere, ere, vanui, -
 /exerceo, ere, gul, itum
 exhibeo, ere, ul, itum
 faber, bri m.

jiný, druhý
 starý, starobylý
 pán, šlechtic
 hlava, hlavní město, věc, os
 klíč
 spojovat, pouštět se do něč
 spáchat, přenechat
 shromáždění, konsistor
 zvyk, obyčej
 proti
 zkažení, zkaženost
 každodenně
 zatím co, dokud, když
 totiž
 vyanout, zmizet
 zaměstnávat, cvičit, provád
 podávat, poskytovat, ukáza
 řemeslník, kovář

/fur, furis m.
gero, ere, gessi, gestum
geritur, geruntur
/gubernaculum, i n.
/humanus, a, um
impero, are, avi, atum
/inclinio, are, avi, atum
/iniquitas, atis f.
instrumentum, i n.
inviolabilis, e
/limen, inis n.
litteralis, e
memoria, ae f.
negotium, ii n.
/occulto, are, avi, atum
/pestilentia, ae f.
portio, onis f.
potius
praestat (neos.)
/praesumptio, onis f.
procurator, oris m.
proprius, a, um
quamquam
quasi
regō, ere, rexī, rectum
roboro, are, avi, atum
/sceleratus, a, um
servo, are, avi, atum
/severus, a, um
tamen
testimonium, i n.
totus, a, um
/ultra (+ 4.p.)
unanimiter
usura, ae f.
/vasto, are, avi, atum
/vel
voco, are, avi, atum

zloděj
nést, vést, konat, provádět
stává se, děje se
kormidlo, řízení, vláda
lidský
rozkazovat, vládnout
skláňet se
nepravost, špatnost
náradí, prostředek, listina
neporušitelný
práh
písomný
pamět
zaměstnání, záležitost, oboz
skrývat, tajit
mor
díl, podíl
spíše
je lépe
opovážlivost
prokurátor, právní zástupce
vlastní
ačkoli
jakoby
řídit, vládnout
posílit, upevnit
zločinný
zachovávat, dodržovat
přísný, krutý
přece
svědectví
celý
nad, přes, adv.:dále, nadto
jednomyslně
úrok
plenit, pustošit
nebo
volat, povolat

Cvičení:

a) Skloňujte: baro quidam, res quaelibet, vitium aliquod

b) Doplňte správné tvary zájmen qui, quae, quod:

Scribite omnia, -- scitis. Condicio sine -- non. Scis id, -- dicere potes. Homines non quaerunt rationes earum rerum, -- saepe vident. Amicos, - nos iuvant, diligimus. Fidem, -- tenet, confitebor et defendam. Non is

felix est, -- divitiae magna sunt.

c) Rozlišujte:

Seviror quam hostis erat. Urbs, quam vidēmus, pulchra est. Iuva mē, quam maxime potes. Quam potens tam modestus. Mulieres, quae veniebant, dona portabant. Nihil ex his, quae vidēmus, manet. Dic id, quod scis. Bene facis, quod me iuvas.

d) Přeložte s pomocí slovníku:

Cuius regio, eius religio. Malum nullum est sine aliquo bono. Nemo nostrum idem est in senectute, qui erat iuvenis, nemo est mane, qui erat pridie. Quidquid vides, currit cum tempore, nihil ex his, quae vidēmus manet. Hoc est, quod ait Heraclitus: In idem flumen non descendimus.

13.

Konjunktiv prézenta a imperfekta sloves 1.- 4. konjugace a slovesa esse. Účinkové věty.

1. Abbas autem de bonis meis debita creditoribus meis persolvat. 2. Altarista VII gr. distribuat inter pauperes infirmos et cuilibet pauperum per unum parvulum dgt. 3. Propter deum, sitis cauti, litteras ne portetis, libellos per amicos sparsim dirigatis. 4. Pater cum filio et frater cum fratre ne elegantur simul ad officium funerorum, etiam socer cum genero ne sint simul in iuratorum ordine. 5. Nulli penitus hominum licet hanc nostrae maiestatis paginam infringere. 6. O, utinam videretis me duci ad ignem potius quam sic dolose suffocari. 7. Liberum sit cuiilibet eligere sibi sepulturam in capella Bethlehem, sive sint parochiani sive extranei. 8. Notum facimus nos nobili Theodorico et heredibus eius castrum Orlik cum omnibus pertinenciis suis, quibuscumque possint vocabulis nominari, in feudum dare. 9. Tanta vis probitatis est, ut eam etiam in hoste colamus. 10. Eiusmodi tempus erat, ut homines impune occiderentur. 11. Dives est, cui tanta possessio est, ut nihil optet amplius. 12. Numquam imperator ita paci credit, ut non paret bellum. 13. Utinam is essem, quem tu me putas esse.

altarista, ae m.

capella, ae f.

/cautus, a, um

colo, ere, colui, cultum

creditor, oris m.

credo, ere, didi, ditum

/deus, i m.

dirigo, ere, rexī, rectum

distribuo, ere, bul, būtum

/dolosus, a, um

extraneus, a, um

oltářník

kaple

opatrný

pěstovat, ctít, mít v úctě

věřitel

věřit

bůh

zamířit, posílat

rozdělit

lstívý

cizí, vnější

zeť

/ignis, is m.
impūne
infirmus, a, um
infringo, ere, fregi, frāctum
iurati, orūm m.
/libellus, i m.
licet, ere, cuit (neos.)
nomino, are, avi, atum
numquam
occido, ere, occidi, occisum
officium, ii n.
opto, are, avi, atum
pagina, ae f.
paro, are, avi, atum
parochianus, i m.
/parvulus, a, um
penitus
persolvo, ere, solvi, solutum
porto, are, avi, atum
possessio, onis f.
probitas, atis f.
propter (+ 4.p.)
sepultura, ae f.
simul
socer, ceri m.
/sparsim
/suffoco, are, avi, atum
tantus, a, um
ut
utinam
vocabulum, i n.

oheň
beztrestně
slabý, nemocný
porušit, nalomit, zeslabit
přísežní, konšelé
knížka
je dovoleno
jmenovat, nazývat
nikdy
zabít
úřad, povinnost
žádat, přát si
stránka, listina
chystat, připravovat
farník
maličký (o minci: penízek)
vůbec, zcela, úplně
zaplatit
nosit
vlastnictví, majetek
pochtivost, rádost
pro, kvůli
pohřbení, hrob, pohřeb
zároveň
tchán
rozdeleně, porůznu
umílet
tak veliký
jak, jako, i spojka: aby, že
kéž
jméno, název

Cvičení:

a) Utvořte konj. prezenta a imperfekta v 2.os.sg. a 3.os.pl.:
servire, *exhibere*, *solvere*, *confirmare*, *loqui*, *pati*, *crescere*, *posse*,
cantare, *facere*, *deesse*, *oriri*

b) Sledujte význam konjunktivu v hlavních větách:

Quis hoc credat? Quis amplius optet? Quid facerem aliud? Unde sciam?
 Quid respondērem? Vivat. Audiatur et altera pars. Gaudeamus. Utinam
 māter viveret. Utinam homines miseris prōdissent. Nē quis sit iudex in
 sua causa. Nē sit summum malum dolor, malum certe est.

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Quid nudo eripias? Quidquid agis, prudenter agas et respice finem.
Anathēma sit. Requiescat in pace. Absit. Sit tibi terra levis. Principiis
 obstēmus. Di tibi dent, quaecumque corde tuo optas.

Vedlejší věty s konj. prezenta a imperfekta.

1. Mandāmus, ut magistri cuiuscunque facultatis nostrae universitatis Pragensis
 intorsint consilio universitatis. 2. Hortor vos in piissimo Iesu, ut diligatis invicem,
 schismata extirpetis, honorem dei ante omnia intendatis. 3. Iudices
 constituyuntur, ne cui quis impune noceat. 4. Wenceslaus a civibus Pragensibus
 custoditur, ne ad marchionis potestatem perveniat. 5. Obstabat ira animo, ne
 posset cernere verum. 6. Neque me impediet cuiusquam iniquitas, quominus
 ventrum ius defendam. 7. Regales de castro Pragensi, curia archiepiscopi et
 domo ducis Saxoniae, ne ad Parvam Partem populi multitudo armata perveniat,
 prohibent. 8. Nobiles regni Bohemiae timentes, ne vigor scripti iuris hoc modo
 invioloscit, ab hoc proposito animum regis avertabant. 10. Eloquentiae vis efficit,
 illa va, quae scimus, alios docere possimus. 11. Relinquebatur, ut de moribus
 malorum loqueremur. 12. Si pecuniam damus, ut rem accipiāmus, emptio
 venditio est, si autem rem dāmus, ut rem accipiāmus, permūtatio est. 13. Si quis
 incola huius civitatis de vita decedat, de bonis eius dominus non debet se
 intronitare. 14. O, si mihi daretur audientia, ut respondērem argumentis eorum,
 quibus impugnant articulos meos. 15. Assentatio, quamvis perniciosa sit, nocere
 tamon nemini potest, nisi ei, qui eam recipit atque ea delectatur.

accipio, ere, cepi, ceptum
ante (+ 4.p.)
archiepiscopus, i m.
/argumentum, i n.
armatus, a, um (i subst. m.)
articulus, i m.
assentatio, onis f.
audientia, ae f.
averto, ere, verti, versum
corno, ere, crevi, cretum
constituo, ere, tui, tutum
/custodio, ire, ivi, itum
/delecto, are, avi, atum
doceo, ere, docui, doctum
/eloquentia, ae f.
emptio, onis f.
/oxstirpo, are, avi, atum
/facultas, atis f.
/genealogia Wrssowicensis

přijímat, dostávat, brát
 před
 arcibiskup
 důvod, důkaz
 ozbrojený, ozbrojenec, voják
 článek
 přísvědčování, pochlebování
 slyšení
 odvracet
 spatřit, vidět
 vystavět, zřídit, ustanovit
 hlídat, střežit
 bavit, těšit
 učit, poučovat
 výmluvnost
 koupě, nákup
 vymýt
 fakulta
 rod Vršovců

honor, oris m.
 hortor, ari, atus sum
 impugno, are, avi, atum
 iniquitas, atis f.
 intendo, ere, tendi, tentum

 intersum, esse, fui (+ 3.p.)
 intromitto, ere, misi, missum
 se de (+ 6.p.)
 /invalesco, ere, valui, -
 invicem
 ira, ae f.
 mando, are, avi, atum
 mos, moris m.
 neque (nec)
 /noceo, ere, nocui, nocitum
 obsto, are, obstisti, -
 permutatio, onis f.
 /perniciosus, a, um
 pervenio, ire, yeni, ventum
 peto, ere, ivi, itum
 pius, a, um
 potestas, atis f.
 prohibeo, ere, bui, bitum
 /propositum, i n.
 quamvis
 quominus
 recipio, ere, cepi, ceptum
 regalis, e
 relinquo, ere, liqui, lictum
 relinquitur
 respondeo, ere, spondi, sponsum
 /schisma, atis n.
 scio, ire, scivi, scitum
 /tractatus, us m.
 /universitas, atis f.
 venditio, onis f.

čest, pocta
 povzbuzovat, vybízet
 napadat
 nepravost, špatnost
 napínat, roztahat,
 zvětšovat, zamýšlet
 účastnit se, být při něčem
 ujmout se držby, vlastnictví

 nabýt síly, moci
 střídavě, navzájem
 hněv
 nařídit, rozkázat
 mrav, zvyk
 a ne
 škodit
 překážet, stát v cestě
 výměna, změna
 zhoubný
 dojít, dospět, dostat se
 směřovat, napadat, přát si,
 zbožný, svatý
 moc
 odvracet, zakazovat, bránit
 úmysl, záměr, návrh
 ačkoli
 aby ne
 přijímat
 královský
 zanechat, opustit
 zbývá
 odpovědět
 rozkol, schisma
 vědět
 jednání, pojednání, výklad
 souhm, čelek, univerzita
 prodej

b) Určete číslo a pád:
 eiusdem civitatis, eodem iure, illis temporibus, eorum ecclesiārum, his
 plebanis, quorum rusticorum, quosdam haereticos, aliquem virum, illi
 domino, cuius regis, qualibet facultate, quibus loquentibus, ipsam
 reginam.

c) Přeložte se slovníkem:
 Cave, ne cadas. Caveant consules, ne quid detrimenti res publica capiat.
 Quamvis sit sapiens, pro stulto pauper habetur. Si quem barbatum faceret
 sua barba beatum, in toto mundo non esset sanctior hirco.

15.

Slovesa volo, nolo, eo, fero, fio. Otázky přímé.

1. Proelia parva inter urbem castraque fiebant. 2. Hussitae calicem rubeum aut
 album in suis vestibus et armis ac vexillis ferebant. 3. Regi unus ex nobilibus
 regni Bohemiae respondet: "Nos illuc vos ducemus, unde amplius vobiscum
 non redibimus." 4. Vespere, cum cuncta fiebant silentia, clericus veniebat, qui
 Wenceslaum docebat. 5. Libussa dicebat: "Accipite equum meum album
 deponentes frenum et quemcumque ibit, illum recipite vobis in principem et
 milii in maritum." 6. Homines hac una re plurimum a bestiis differunt, quod
 rationem habent. 7. Accedit, ut regi fideles esse debeamus et velimus mandatis
 eum oboedire. 8. Prohibemus, ne quis eis conuentoribus iniurias inferat. 9. Dux
 Wladislaus de bello rediens cum gaudio suscipitur, eique redeunt multi populi
 obvlam eunt. 10. Inter Wladislaum et Ottонem grandis discordia oritur, ut alter ad
 alterum nollet venire nisi cum magna hominum armatorum potentia. 11. Si per
 nos praefatae treugae infringerentur vel in aliquo violarentur, extunc volumus
 perire, et infames imperpetuum reputari. 12. Unus episcoporum magistro
 Iohanni dicebat: "Numquid vis esse sapientior toto concilio?" Magister respondet
 ei: "Ego nolo esse sapientior toto concilio, sed rogo, date mihi minimum de
 concilio, ut melioribus scripturis me informet, et paratus sum revocare." 13.
 Iohanni, comiti in Hradek, fideli nostro dilecto, volentes gratiam facere
 apoplalem castrum Kosteletz et villam sub eodem castro sitam, cum hominibus,
 agris cultis et in cultis, piscinis, silvis, molendinis et pertinentiis omnibus in
 frondum auctoritate regia Bohemiae conferimus.

Cvičení:

a) Určete slovesné tvary, obměňujte časy:

defendimus, venient, loqueris, mittimini, dicent, legit, mittēmini,
 mittebaris, vident, manebis, petam, videres, hortareris, vivam, poteris,
 capieris, patiemini, consentiunt, intellegatis, serviant, diceres, possint,
 timebant, posset, approbatis, occident, cognoscit, nominentur, persolvat.

accedit, ere, cessit
 albus, a, um
 /alter - alter
 /ansuesco, ere, suevi, suetum
 /bostia, ae f.
 calix, icla m.
 circulus, i m.
 comes, comitla m.
 concilium, ii n.

přistupuje k tomu
 bílý
 jeden - druhý
 přivynout, zvyknout si
 zvíře
 pohár, kalich
 kruh
 průvodce, hradský správce
 shromáždění, koncil

confero, ferre, contuli, collatum
 conventor, oris m.
 cunctus, a, um
 /decipio, ere, cepi, ceptum
 depono, ere, posui, positum
 differo, ferre, distuli, dilatum
 dilectus, a, um
 discordia, ae f.
 donum, i n.
 fidelis, e
 /frenum, i n.
 /grandis, e
 gratia, ae f.
 /illuc
 infamis, e
 infero, ferre, intuli, illatum
 /informo, are, avi, atum
 iniuria, ae f.
 /levis, e
 molendinum, i n.
 mundus, i m.
 /numquid
 onus, eris n.
 paratus, a, um
 pereo, ire, ii, -
 periurus, a, um
 piscina, ae f.
 potentia, ae f.
 proelium, ii n. (committere)
 redeo, ire, ii, itum
 reproto, are, avi, atum
 (+ dvojí akuzativ)
 rogo, are, avi, atum
 rubeus, a, um
 scriptura, ae f.
 /silens, tis
 specialis, e
 /treuga, ae f.
 /turbo, are, avi, atum
 unde
 vespere
 vestis, is f.
 /vexillum, i n.
 violo, are, avi, atum

snášet, svěřit, odevzdat, dát
 nájemce
 všechn
 klamat
 odložit, uložit
 oddalovat, roznášet, lišit se
 milý, milovaný
 rozepře, nesvár, nesvornost
 dar
 věrný, oddaný, věřící
 uzda
 velký
 milost
 sem
 bezectný, nečestný
 vnášet, působit, přinášet
 poučit, zpravit
 křivda, bezpráví
 lehký
 mlýn
 svět
 cožpak
 břemeno, tíha, obtíž
 připravený, hotov
 hynout, zemřít, zanikat
 křivopřísežný
 rybník
 moc, síla
 bitva, boj (svést bitvu)
 vrátit se, jít zpět
 mínit, mít za to, pokládat
 (někoho za nějakého)
 žádat
 ostružinový, červený
 Písмо, bible, citát z Písma
 tichý, mlčící
 zvláštní
 příměří
 uvést ve zmatek, znepokojoval
 odkud, a proto, pročež
 večer
 šaty, oděv
 praporec, korouhev
 poškodit, porušit, zneuctit

Cvičení:

a) Přeložte do latiny:

ať chceš, nechtěli bychom, nechceme, nedělej, budeš chtít, vrátí se, aby nezahynuli, vracejíce se, ať zhyne, odešli jste, vycházejte, přejít, budou odneseny, přinesli by, být vynesen, ať jsou sneseny, nes, stane se, stávají se, staly by se.

b) Vyhledejte a určete tvary nepravidelných sloves, přeložte:

Noli turbare circulos meos. Ibis, redibis, non peribis in bello. Timeo Danaos et dona ferentes. Si vis pacem, para bellum. Pacemne huc fertis an arma? Quod male fers, assuesce, feres bene. Leve fit, quod bene fertur onus. Mundus vult decipi. Aut prodesse volunt aut delectare poetae. Fata volentem ducunt, nolentem trahunt. Fiat iustitia, pereat mundus. Idem velle et idem nolle ea dénum firma amicitia est. Nihil volenti difficile. Orator fit, poeta nascitur. Quod differtur, non aufertur. Nihil fieri sine causa potest.

16.

Opakování: Substantiva I.- V. dekl., zájmena, číslovky, slovesa 1. - 4. konj. (tvary od prázdného kmene)

1. Arnestus, archiepiscopus Pragensis, pestilentiae tempore missas celebrari, leiunia servari, orationes dici iubebat. 2. Circa decimam vero horam noctis paucis ex Pragensibus in Parva parte manentibus, regales de castro descendentes praetorium Parvae partis igne consumunt una cum domibus adiacentibus. 3. Facultas habeat unum decanum, qui tantum per magistros actu legentes in artibus eligatur, cuius electio quolibet anno bis fiat, primo infra octo dies festum s. Galli proxime praecedentes, secundo infra octo dies festum s. Georgii proxime praecedentes. 4. Rogamus, ut honorabilem capellatum familiarem nostrum dilectum, exhibitem praesentium, ad sedem apostolicam euntem et postea redeuntem amicabiliter recipere velitis et per territoria vestra transire libere permittatis. 5. Expensis deficientibus pater noster bellum contra praedictos dominos Lombardiae ulterius ferre non poterat et volebat nobis committere easdem civitates et bellum. 6. Vicarius generalis notum facit se ad praeresentationem Wenceslai Ortlini, civis Maioris civitatis Pragensis ad parochiale ecclesiam in Lydicz per mortem Iohannis plebani vacantem, Mathiam presbyterum de Slana, plebanum instituere. 7. Vicarius in causa super altare s. Mariae virginis in ecclesia s. Leonardi Pragae decernit, ut altarista Mathias in possessione altaris praescripti confirmetur, et eundem post receptionem ab eodem consuetorum iuramentorum ad idem altare instituit et administrationem altaris ei committit. 8. Petrus de Kost ex una et Gallus, plebanus ecclesiae in Skalicz, parte ex altera testantur se decimas novem laneorum agrorum apud villam Z. adiacentium et ad eandem spectantium pro quadam silva permutare. Cultores eorundem agrorum solum decimas duarum mensurarum siliginis et

avenae de quolibet laneo et pro fumalibus medium grossum eidem ecclesiae
permutatione non obstante solvere debebunt.

/actu

administratio, onis f.

altare, is n.

amicabilis, e

avena, ae f.

consuetus, a, um

consumo, ere, sumpsi, sumptum

/cultur, oris m.

decanus, i m.

decerno, ere, crevi, cretum

deficio, ere, feci, factum

descendo, ere, ndi, nsum

exhibitor, oris m.

expensa, ae f.

familiaris, e (i subst.)

fumales, ium (denarii)

hora, ae f.

ieiunium, ii n.

ignis, is m.

instituo, ere, tui, -

mensura, ae f.

oratio, onis f.

permitto, ere, misi, missum

pestilentia, ae f.

praecedo, ere, cessi, ccessum

praesentatio, onis f.

praetorium, ii n.

presbyter, eri m.

receptio, onis f.

sedes, is f. (apostolica)

siliigo, inis f.

solum

specto, are, avi, atum

spectare (ad + 4.p.)

tantum

territorium, ii n.

transeo, ire, ii, itum

una

vicarius, ii m. (generalis)

skutečně, fakticky

správa, řízení

oltář

přátelský

oves

obvyklý

strávit, spotřebovat

obdělavatel

děkan

rozhodnout, určit

chybět, nedostávat se

sestoupit

kdo předkládá (listinu ap.) doru

výdaj, náklady, výlohy,

finanční prostředky

domácí, důvěrný, důvěrník, služe

poplatek z komínů, podýmne

hodina

pust

oheň

vystavět, zřídit, ustanovit

míra, měření, výměra, měřic

řeč, výklad, modlitba

dovolit

mor

předcházet, předstihnout

návrh, právo navrhnut

hlavní stan, palác, radnice

kněz

přijetí

sídlo, stolec (papežský)

pšenice

jen, pouze

hledět, dívat se

patřit někomu, k něčemu

toliko, jenom

území

přecházet

spolu, zároveň

vikář (hlavní, generální)

Indikativ perfekta, plusquamperfekta, futura II. - aktívni tvary.

1. Rex Wratislawiam pervenit, in qua civitate plus quam duodecim milia marcarum diversis exactionum modis obtinuit. 2. Prata in villa Dolan prope agros ecclesiae parochialis et agros unius strichonis ibidem sitos ecclesiae in S. condescenderunt, donaverunt et assignaverunt. 3. Terram vendidimus, dedimus, exposuimus in ius emphiteoticum, quod vulgariter purkrecht vocatur, rusticis Gallo et Przybkoni. 4. Voluerunt illi commissarii instantes per plures dies, ut causa mea committeretur XII vel XIII magistris, et ego nolui me submittere. 5. Ego Albertus, notarius publicus, omnibus his interfui eaque omnia q[uod] singula manu propria scripsi, signoque meo et nomine signavi. 6. Carolus vites nobilissimas sub castro Carlstein, quod eodem tempore aedificare incep[er]at, plantari iussit. 7. Civitas nostra domum consilii non habet, sicut aliae civitates capitales consueverunt habere. 8. Injuste ab aliis auxilium potes, nisi aliis tuleris. 9. Praesentes litteras fecimus fieri et sigillorum nostrorum lussimus appensione muniri. 10. Si autem LXX marcas praedictas non persolverimus, extunc Petrus eam hereditatem possidebit. 11. Cum Misnenses murum propugnaculi vellent ascendere, duea mulieres cum una virgine et XXVI viris, qui protunc in propugnaculo manserant viriliter resistentes, hunc locum defendebant. 12. Decanus poterit baccalarios, si negligentes fuerint, monere et si post monitionem ea, quae debent facere, neglexerint, tenebitur eos denuntiare facultati, quae poenas eis infliget. 13. Item anno Domini M^oCCC^oXXXVIII^o in die sancti Wenceslai convenerunt omnes magistri artis pictoriae et unanimiter et una voluntate assensum dederunt, ut quilibet magistrorum in quattuor temporibus quater per annum unusquisque unum grossum ad fiscum eiusdem artificii dare teneretur pro expensis eiusdem artificii, nullo resistente.

appensio, onis f.

artificium, ii n. -

/ascendo, ere, ndi, nsum

assensus, us m. -

assigno, are, avi, atum

auxilium, ii n. -

/baccalarius, ii m.

capitalis, e

commissarius, ii m. -

condescendo, ere, ndi, nsum

(+ 4.p. nebo de + 6.p.)

consuesco, ere, suevi, -

/denuntio, are, avi, atum

/emphiteoticus, a, um

expono, ere, posui, positum

/fiscus, i m.

hereditas, atis f.

přivěšení

dovednost, řemeslo, cech

vystoupit

souhlas

připsat

pomoc

bakalář

hlavní, hrdelní

pověřenec, zmocněnec

postoupit něco

být zvyklý

ohlásit, oznámit

emfyteutický

vyložit, vynaložit, pronajmout

společná pokladna

dědictví, dědina

ibi, ibidem
incipio, ere, cepi, ceptum
 /inflico, ere, ixi, icum
 poenam
injustus, a, um
insto, are, institi, -
 moneo, ere, ui, itum
monitio, onis f.
 murus, i m.
neglegere, lexi, lectum
 /notarius, ii m.
 obtineo, ere, ui, tentum
 pictorius, a, um
 ars pictoria
 /planto, are, avi, atum
 /propugnaculum, i n.
 publicus, a, um
 quater
quattuor tempora
 recuso, are, avi, atum
 resisto, ere, restiti, -
sigillum, i n.
 signo, are, avi, atum
 signum, i n.
 submitto, ere, misi, missum (se)
 viriliter
 vitis, is f.
 voluntas, atis f.
 vulgariter

tam, tamtéž
 začínat
 zasadit, způsobit,
 uložit trest
 nespravedlivý
 naléhat
 napomínat, upomínat,
 napomenutí, upozornění
 zed, hradba
 zanedbávat, opomíjet
 notář
 obdržet, získat
 malířský
 malířský cech, malířství
 pěstovat
 opevnění
 veřejný
 čtyřikrát
 "suché dny"
 odporovat, odmítat
 odporovat, stavět se na odp
 pečet
 označit, podepsat
 znamení, značka
 sklonit, podřídit (se)
 statečně, mužně
 vinná réva
 vůle
 obecně, lidově

a) Přeložte s pomocí slovníku:

Amici, diem perdi. Exegi monumentum aere perennius. Feci, quod potui,
 faciant meliora potentes. Si alteram talem victoram reportavero, mea erit
 permicies. In foveam cecidit, quam fecerat ipse. Fumum fugiens in ignem
 cecidit.

18.

Supinový kmen, participium perfekta - spojité

1. Episcopus Adalbertus volebat Romam apostolicum ire et ad gentem
 apostaticem nunquam redire. 2. Eodem anno Spytigneus dux post longa exilia
 in Bohemiam revocatus Ianuario mense de vita decessit. 3. Zizka capitaneus
 propugnaculum ex terra et lapidibus factum fossatis ac muris fortissime
 muniuit. 4. Nobilitatem vestram rogamus, ut sine mora nobis de illata iniuria
 congrue satisfaciat. 5. Pragenses dederunt mihi responsum, quod vestrae
 malestati mitto praesentibus insertum. 6. Thaboritae per omnes domos divisi
 tollunt res et viros hinc inde occultatos reperientes occidunt vel captos ad Zizkam
 ducunt. 7. Idem Andreas miles noster, in signum recognitionis accepti a nobis
 faudi de quolibet laneo unam mensuram tritici persolvet, prout alii ecclesiae
 nostrae feudales solvere consueverunt. 8. Vidimus et legimus litteras iudicium
 continentis sententias de fratre Iohanne, olim praeposito, rite factas et latas.
 9. Claustrum Pragae in honore sancti Francisci constructum et hospitale ad
 idem pertinens, situm apud sanctum Gastulum (Haštal), in regiam protectionem
 suscepimus. 10. Constituti coram nobis Thomas et Petrus unanimiter confitentur
 non testamento Iohannis W., nostri concivis, interfuisse, ad hoc specialiter
 convocati et rogati. 11. In cuius rei testimonium dedimus eis praesentes
 litteras nostras appensione sigillorum nostrorum roboratas. 12. Omnes et
 singulas litteras et instrumenta desuper confectas seu confecta annullantes, eas
 inutilles habemus. 13. D. Matthias, presbyter de Milevsk, ex una et d. Iohannes,
 ovis Maioris civitatis Pragensis, parte ex altera, in omnibus controversiis inter
 eos ortis se submiserunt arbitrio Iohannis Pomuk, vicarii generalis.

/apostatrix, icis
 apostolicus, a, um
 arbitrium, ii n.
 capitaneus, ei m.
 claustrum, i n.
 concivis, is m.
 conficio, ere, feci, factum
 /congruus, a, um
 constituor, ui, utus sum (coram + 6.p.)
 construo, ere, uxi, uctum
 consulio, ere, sului, sultum
 (+ 4.p. de + 6.p.)

odpadlický
 papežský
 rozhodnutí, rozsouzení
 hejtman
 závora, ohrada, klášter
 spoluobčan, spoluměšťan
 udělat, složit, vyhotovit
 úplný
 stanout před někým,
 dostavit se k někomu
 stavět, zbudovat
 ptát se na radu, radit se
 (s někým o něčem)

Cvičení:

a) Určete tvary sloves, obměňujte:

persolvet, dederunt, portabat, dirigitis, elegimus, infringerent, infregerat,
 videretis, vidistis, videritis, duxisse, feceris, facient, coluerunt, occidit,
 credidimus, paraverit, constituerunt, pervenerint, potuerunt, prohibuit,
 tribuit, misisti, receperamus, voluistis, intulerat, periit, dixerunt,
 habueras, resistunt, recuset.

b) Doplňte náležité tvary sloves:

Faciam, quod (imperare). Feci, quod (imperare). Praedicationes, quas
 (habere), scripsit. Si legibus non (parere), certe punieris. Donec (esse)
 felix, multos numerabis amicos. Tempora si (esse) nubila, solus eris.
 Librum, quem mihi (promittere), accepi. Omnia, quae (audire),
 scripsisti. Non omnia, quae (leggere), intellexi.

contineo, ere, ui, -
controversia, ae f.

coram (+ 6.p.)

/desuper

divido, ere, visi, visum

exilium, i n.

feudalis, e (i subst.)

fortis, e

fossatum, i n.

hinc - inde

insero, ere, serui, sertum (+ 3.p.)

inutilis, e

lapis, lapidis m.

mitto, ere, misi, missum

mora, ae f.

/nobilitas, atis f.

occulto, are, avi, atum

olim

praepositus, i m.

propugnaculum, i n.

/protectio, onis f.

prout

recognitio, onis f.

reperio, ire, repperi, repertum

rite

satisfacio, ere, feci, factum

(de + 6.p.)

specialis, e

tollo, ere, sustuli, sublatum

triticum, i n.

Cvičení:

a) Doplňte správný tvar part.pf.pas.:

rex (eliger), pecuniae (obtinere), lani (assignare), terra (vendere), ager (dare), causa (committere), litterae (scribere), auxilium (petere), castrum (aedificare), debita (solvere), munitione (facere), sententia (ferre).

b) Určete, od kterých sloves jsou tato participia, přeložte:

decretus, permisus, deficiens, assignatus, expositus, obtentus, neglegentes, sublati, decernens, confectus, solutus, repertus, acceptus, rogatus, habens, susceptus.

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Ab urbe condita. Libri prohibiti. Oblatam occasionem tene. Deceptis non decipientibus opitulatur. Omnia orta occidunt. Relata refero. Orbis pictus. Lex non scripta. Vae victis.

spojoval, obsahovat
spor, rozepře
před někým,
o tom
dělit, rozdělit
vyhnanství
lenní, lenník
statečný, odvážný, silný
příkop
tu a tam, porůznu
vkládat, vplétat
neužitečný, neplatný
kámen
posílat
zdržení, prodlení
urozenost, vznešenost
skrývat
kdysi, dávno
představený, probošt
opevnění, tvrz
ochrana
jako, podle toho jak
prozkoumání, uznání
nalézt, shledat, objevit
řádně, právoplatně
učinit zadost
(v něčem, ohledně něčeho)
zvláštní
zvedat, odnést, odstranit
pšenice

19.
Participium perfekta pas. ve vazbě ablativu absolutního, shrnutí participiálních výzub.

1. Sicque data licentia papae sanctus Adalbertus Pragam revertitur. 2. Sobieslaus dux castellano Bernhardo interfecto nocte de castro Przimda evasit. 3. Occiso rege Ottacaro Bohemi ad propria inglorii redierunt. 4. Duo prata mea matura deliberatione praehabita vendidi pro dimidia teria sexagena grossorum Pragensium. 5. Quidam cives electi iuramento corporali praestito collectam domini regis colligebant, cuius partem in usus civitatis suae vertebant. 6. Audiens autem rex de baronum insolentia aliis praetermissis negotiis cum multa militia proficiscitur in Bohemiam et missis nuntiis potiores Bohemiae ad se venire iubet. 7. Zizka Thaboritarum capitaneus, acquisita in alto monte quondam de lignis munitione, cui nomen Calix imposuit, Lithomericz circumvallavit. 8. Dux Gurimensis terram incepit opprimere et vastare ita, ut coactus beatus Wenceslaus congregato exercitu obviam ei in campum occurrat. 9. Cum praefatus dux Wratislaus in regno fratris sui defuncti succederet, firmato regno basilicam in honore beati Georgii martyris construxit, sed morte praeventus eius consecrationem diu desideratam minime perspexit. 10. Elapsis autem octo diebus continuis a quolibet praedictorum terminorum termino, censu huiusmodi non persoluto, extunc duo grossi poenae nomine accrescent. 11. Consideratis fidelibus obsequiis, quae fidelis noster dilectus nobis exhibuit necnon poterit et tenebitur exhibere, indulsimus eidem et tenore praesentium indulgemus, ut in villa sua forum septimanale perpetuum possit constituere.

accresco, ere, crevi, cretum
acquiro, ere, sivi, situm
altus, a, um
beatus, a, um
campus, i m.
/castellanus, i m.
/circumvallo, are, avi, atum
cogo, ere, coegi, coactum
collecta, ae f.
colligo, ere, legi, lectum
consecratio, onis f.
considero, are, avi, atum
continuus, a, um
deliberatio, onis f.
deliberatione praehabita
desidero, are, avi, atum
diu
elabor, bi, lapsus sum
/evado, ere, yasi, vasum
firmo, are, avi, atum

narůst, přibývat
získat, dosáhnout, dobyt
vysoký, hluboký
blažený, blahoslavený, svatý
pole, rovina, plán
správce hradu, purkrabí
obléhat
nutit, dohánět (k čemu)
daň, dávka, berné
sbírat, vybírat
zasvěcení, vysvěcení
uvážit, vzít v úvahu, všimnout
souvislý, pokračující, za sebou jdoucí
porada, úvaha, rozvážení
po předchozí úvaze
přát si
dlouho
uniknout, uplynout
vyvážnout, uniknout
upevnit, chránit, stvrdit

forum i n.
 /Gurimēnsis, e
 huiusmodi (neskl.)
 impono, ere, posui, positum
 indulgeo, ere, dulsi, -
 /inglorius, a, um
 /insolentia, ae f.
 licentia, ae f.
 lignum, i n.
 martyr, is m.
 maturus, a, um
 militia, ae f.
 munitio, onis f.
 nuntius, ii m.
 obsequium ii n.
 opprimo, ere, pressi, pressum
 /perspicio, ere, spxi, spectum
 potis, e
 praetermittio, ere, misi, missum
 /praevenio, ire, veni, ventum
 septimanalis, e
 tenor, oris m.
 vasto, are, avi, atum

náměstí, tržiště, trh
 kouřimský
 tento
 vložit, uložit, ustanovit
 promíjet, povolit, darovat
 neslavný
 pýcha, opovážlivost
 volnost, dovolení
 dřevo
 mučedník
 zralý
 vojenská družina, vojsko
 opevnění, tvrz, ochrana
 posel, poselství, zpráva
 poslušnost, poddanost, služba
 utiskovat
 spatřit, prohlédnout, poznat
 schopný, mocný
 opomenout, nechat stranou
 předcházet, předhonit
 týdeník
 průběh, ráz, obsah, znění
 plnit, pustošit

materia quaestio[n]is et causa huiusmodi ad s[ed]em apostolicam legitime introducta est. 4. Et statim, ut iussum erat consilio ducis et abbatissae, sancti Viti ecclesia decreta est futuro episcopo, ecclesia vero sancti Georgii martyris data est abbatissae, ducis sorori, Mariae. 5. In praesentia domini marchionis et eodem consentiente haec venditio et emptio sunt factae, sicut testantur litterae eius. 6. Nos praedicti cives, qui sub iuramento eramus electi, domum Iacobi Cubonis pro domo consilii de residua parte collectae emimus. 7. A Thaboritis castrum Rabie firmissimum expugnatum est, in quo a spiritualibus et saecularibus multa bona in clenodiis auri, argenti et lapidum pretiosorum, in vestibus pretiosis propter securitatem erant deposita. 8. Ab eo, qui huic privilegio contrafacere praesumpserit, totiens, quotiens contrafactum erit, poena centum sexagenarum grossorum Pragensium recipietur. 9. Pro omnibus pecuniis fideiussores constituti sunt seu infra quattuordecim dies constituti erunt. In casu mortis alicuius eorum alia persona loco fideiussoris mortui electa erit. 10. Dominus Karolus, Romanorum rex, volens ulcisci inluriās fratris sui Iohannis, cui uxorem Ludwicus abstulit et qui iniuste de terra Tirolis expulsus est, terram Tirolis ingressus est.

abbatissatus, us m.
 argentum, i n.
 aufero, ferre, abstuli, ablatum
 aurum, i n.
 casus, us m.
 /clenodium, ii n.
 contrafacio, ere, feci, factum (+ 3.p.)
 fideiussor, oris m.
 firmus, a, um
 futurus, a, um
 Ingredior, gredi, gressus sum (+ 4.p.)
 iniustus, a, um
 introduco, ere, duxi, ductum
 mortuus, a, um
 persona, ae f.
 praesumo, ere, sumpsi, sumptum
 pretiosus, a, um
 quaestio, onis f.
 materia quaestio[n]is
 quotiens - totiens
 residuus, a, um
 saecularis, e
 securitas, atis f.
 sou
 signor, oris (i subst.)
 /albus, eris n.
 spiritualis, e
 tendo, ere, tetendi, tentum
 ulciscor, sci, ultus sum

úřad abatyše
 stříbro
 odnést, sebrat, vzít
 zlato
 pád, případ
 klenot, skvost
 protivit se, jednat proti něčemu
 ručitel
 pevný
 budoucí
 vtrhnout, vpadnout (někam)
 nespravedlivý
 uvést, předložit (žalobu)
 mrtvý, zemřelý
 osoba
 opovážit se
 drahocenný
 vyšetřování, soudní jednání
 předmět soudního jednání
 kolikrát - tolíkrát
 zbylý
 světský
 bezpečí, bezpečnost
 nebo
 starší, stařešina
 hvězda, souhvězdí
 duchovní
 mřít, napínat, rozpínat vztahova[m] stít se

Cvičení:

a) Utvořte ablativ absolutní z následujících spojení:

VZOR: litterae scribuntur - litteris scriptis, pater scribit - patre scribente
rex occiditur, rex moritur, iudex elegitur, nuntii mittuntur, rex mittit, terra dividitur, ego accipio, nos videmus, census solvit, rustici solvunt, instrumentum conficitur, sententia fertur, illi recusant, is regnat, nullus defendit, causa cognoscitur.

b) Přeložte s pomocí slovníku:

Malo accepto stultus sapit. Ianuis clausis. Rebus peractis dulcissima quies. Sublata causa tollitur affectus. Duobus litigantibus tertius gaudet.

20.

Indikativ perfekta, plusquamperfekta, futura II. - pasivní tvary.

1. Studium generale Pragae fundatum est anno millesimo trecentesimo quadragesimo octavo, septimo Idus Aprilis, regni nostri anno secundo. 2. Tunc senior gaudens terram ex suo nomine appellari utrasque manus ad sidera tetendit et locutus est. 3. Super eodem abbatissatu praedicti monasterii orta est

uterque, utraque, utrumque
uxor, oris m., f.
vero

oba dva, jeden i druhý
manžel, manželka
však, pak, však

Cvičení:

a) Vyhledejte ve větách této lekce pasivní tvary perfekta, plusquamperfekta a futura

II. a utvořte

- stejný tvar aktivní

- týž tvar v prezantu a futuru I.

b) Doplňte pasivní tvary prezenta a perfekta:

Regis exercitus magnus (vincere). Feminae ab omnibus oremovere). Urbs ex nomine eijs (appellare). Signum pugnae (dare). Tū bona dividere (cogere). Multi viri (capere). Omnia debita (solvere). Novum claustrum Pragae (construere). Rex in pugna (occidere).

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Alea iacta est. Acta est fabula. Aurea prima sata est aetas. Quae facta sunt, non possunt mutari. Roma die una non tota aedificata.

III.

1. Episcopus Adalbertus, qui gregem suum, qui semper in praecipitium ibat, ad rectam viam convertere non potuit, timens, ne et ipse cum pereunte plebe periret, non audebat cum eis amplius stare et ulterius incassum praedicare. Sed cum iam iamque Romam iter arripere vellet, forte fortuna tempore in isto Ztrachquas, dē quo supra retulimus, sui abbatis cum licentia venerat de Ratispona, ut post multos annos videret patriam dulcem et cognatos et fratrem suum, Bohemiae ducem. Cum quo vir dei Adalbertus colloquium tenuit et ad ultimum omnem intentionem sui cordis aperuit et addidit: "Et bene est, quod tu frater es ducis et huius terrae ex dominis originem ducis: te plebs ista mavult dominari et tibi magis oboedire, quam mihi. Tu consilio et auxilio tui fratris superbos comprimere, neglegentes arguere, inoboedientes corrigere, infideles increpare poteris. Tua dignitas et scientia, tui habitus sanctimonia multum concordant ad pontificalia regimina. Quod ut fiat, ego tibi cum dei voluntate et mea potestate concedo, et ut liceat me vivente, episcopus ut sis, apud apostolicum omnibus votis intercedam." Et episcopalem baculum, quem forte manu tenebat, ponit ei in sinum. Quem ille quasi furibundus in terram proiecit, et haec verba insuper adiecit: "Nolo aliquam dignitatem in mundo, honores fugio, pompas saeculi despicio. Indignum me iudico episcopali fastigio, nec tantum pondus pastoralis curae ferre sufficio. Monachus sum, mortuus sum, mortuos sepelire non possum." Ad haec praesul respondit: "Scias, frater, scias, quod modo non facis cum bono, facies autem postea, sed cum tuo maximo malo." Post haec praesul, ut proposuerat, Romanam iter arripuit et gentem suis paeceptis inoboedientem relinquit.

2.

Multa milia equitum in campum Hospitalense procedunt rege ex altera parte Wultawiae in campo cum tribus magnis turmis exspectante, ut finem rei cernat. Et cum iam tota quasi civitas perditionem timeret orationes et lacrimas fundens, solum auxilium de caelo praestolaretur, advenit presbyter cum corporis Christi sacramento et post eum duo sagittarii et ceteri rustici inermes cum tritulis et inimici viso sacramento et auditu campanulae sono magnoque clamore populi, vehementi timore prostrati terga vertunt cito fugientes, alter alterum cupiens praevenire. Multi de rupe alta decidentes colla confringunt, plurimi a subsequentibus occiduntur sic, ut infra spatiū unius horae CCC fere interempti aliis laetaliter vulneratis et abductis. Quo facto rex cum omni exercitu ad tentoria redit ira, taedio, planctu et dolore repletus, Pragenses vero flexis in campo Hospitalensi genibus gratias Deo persolvunt 'Te Deum laudamus' altis vocibus personantes. Et gaudebant mulieres, virgines et parvuli, quos omnes inimici veritatis proponebant sine misericordia velut pertinaces haereticos et haereticorum pueros trucidare ferociter, laudantes dei misericordiam, qui eos de manibus crudelium hostium potentissime liberavit.

21.

Participium futura, opisná konjugace činná, gerundivum, opisná konjugace trpná.

1. Multi christiani arnis muniti contra Thataros pugnat*ur* in Poloniā processerunt. 2. Omnibus et singulis tam praesentibus quam futuris hanc litteram visuris, lecturis vel legi audituris testamur providum virum Wenceslaum plena sua ratione fruentem ultimum testamentum suum facere. 3. Vocat ad se nobiliores et quos relicturus erat in regno. 4. Quam quidem praesentationem dicto plebano et eius successoribus post obitum suum libere donavit et assignavit perpetuis temporibus valitaram. 5. Iohannes hanc summam divisim, videlicet in festo s. Procopii proxime nunc venturo, quattuor sexagenas et in festo Assumptionis sanctae Mariae Virginis illud festum s. Procopii immediate secuturo quattuor sexagenas gr. Prag solvere promisit. 6. Quid extunc dicturi sumus, si aliorum avaritiam detestati erimus et ipsi divitias cupiemus. 7. Romanorum rex igitur damna suorum aequo animo transire noluit, sed congregata bellatorum multitudine in metis Moraviae regem debellaturus robur sui exercitus collocavit. 8. Post Urbanum VI. non est aliis recipiendus in papam, sed vivendum est more Graecō sub legibus propriis. 9. Saepissime per incendium famosae civitates destruuntur, unde ubi ignis conservatur, est summa diligentia adhibenda. 10. Homo in iudicem eligendus est, qui non est periurus, nec etiam debet esse excommunicatus, ne sit etiam iudeus nec haereticus. 11. Exempla bona, pueri, vobis imitanda erunt, mala vitanda erunt. 12. Qui populo imperaturus est, a populo est eligendus.

adhibeo, ere, ui, itum
/Assumptio b. Mariae Virginis
bellator, oris m.
colloco, are, avi, atum

přibírat, užívá
Nanebevzetí P. Marie
bojovník, voják
umístit, uložit, pronajmout

conservo, are, avi, atum
 contrarius, a, um
 damnum, i n.
 debello, are, avi, atum
 destruo, ere, uxi, uctum
 detestor, ari, atus sum
 diligentia, ae f.
 divisim
 excommunico, are, avi, atum
 famosus, a, um
 haereticus, a, um (i subst.)
 iaceo, ere, iacui, -
 imitor, ari, atus sum
 immediatus, a, um
 incendium, ii n.
 incertus, a, um
 iudeus, a, um (i subst.)
 iustitia, ae f.
 merito
 /meta, ae f.
 obitus, us m.
 pactum, i n.
 plenus, a, um
 procedo, ere, cessi, cессum
 pugno, are, avi, atum
 robur, oris n.
 sequor, qui, cutus sum
 summus, a, um
 ultimus, a, um
 vito, are, avi, atum (+ 4.p.)

zachovávat, uchovávat
 opačný
 škoda, újma
 ukončit válku, přemoci
 rozbořit, zničit
 proklínat, zříkat se
 pečlivost, důkladnost
 rozděleně, po částech
 vyobcovat, dát do klatby
 proslulý, slavný
 kacířský, kacíř
 ležet
 napodobovat, zobrazovat
 bezprostřední, přímý
 požár
 nejistý
 židovský, žid
 spravedlnost
 po zásluze, zasloužené
 hranice, mez, cíl
 zánik, smrt
 smlouva, ujednání
 plný, úplný
 postupovat, jít vpřed
 bojovat
 síla
 následovat, vyplývat
 nejvyšší
 nejzazší, poslední
 vyhýbat se

Quod erat demonstrandum. De gustibus non est disputandum. Proditor pro hoste habendus est. In dubiis reus est absolvendus. Sors est sua cuique ferenda.

22.

Infinitivy perfekta, futura, vazba akuzativu s infinitivem.

1. Socrates dicit: Scio me nihil scire, quā de causā multō sapientior sum quam homines, qui putant se omnia scire. 2. Profitemur nos fidelitatis homagium domino nostro fecisse. 3. Constat redditus ecclesiarum per regem saepe auctos esse. 4. At ille suorum consilio familiarium dixit se omnia facturum esse. 5. Noli credere amicos pecunia comparatum iri. 6. Delirant, qui dicunt papam esse impeccabilem, qui aequē bene peccare potest ac quilibet nostrum. 7. Volebat concilium, ut omnes et quemlibet articulum extractum de libellis dicerem fuisse falsum. 8. Ceterum censeo, Carthaginem esse delendam. 9. In Pernow civitate exspectavit me plebanus cum vicariis, et cum intravi stubam, tunc statim propinavit cantharum magnum vini et dixit se semper fuisse meum amicum. 10. Audivimus villas ab hostibus crematas, agros vastatos, pecus direptum, homines occisos esse, oppida castellaque deleta esse. 11. Albertus plebanus recognovit lacubum pronuntiationi arbitri arbitratoris parentem pecuniis debitas persolvisse. 12. Corpus beatae martyris Ludmilae detexerunt et viderunt eam incorruptam esse servatam. 13. Quotienscumque praepositum de castro P. ad bona praepositurae transiturum esse contigerit, unum famulum cum ballista tenebitur Bohunco destinare. 14. Non transiliendum esse censeo, quod ab aliis praetermissum video. 15. Haec est illa terra, quam saepe me vobis promisisse scitis. 16. Placitum tibi esse librum meum sperabam, eum tam valde placuisse, quam scribis, valde gaudeo. 17. Anno dominicae incarnationis CMXCVII dux Bolezlaus videns Pragensem ecclesiam suo pastore viduatam esse, rogavit imperatorem, ut Bohemiensis ecclesiae episcopum daret.

arbiter, tri m.
 arbitrator, oris m.
 arbiter arbitrator
 at, autem
 ballista, ae f.
 /cantharus, i m.
 censeo, ere, sui, sum
 cremo, are, avi, atum
 /deliro, are, avi, atum
 destino, are, avi, atum
 detego, ere, texi, tectum
 diripio, ere, ripui, reptum
 extraho, ere, axi, actum
 falsus, a, um
 famulus, i m.

rozhodčí, smířčí soudce
 rozhodčí, smířčí soudce
 rozhodčí, smířčí soudce
 však, pak
 kuše
 pohár
 soudit, myslit, mít za to
 pálit, spalovat
 bláznit, mylit se
 určit, stanovit
 odkrývat, odhalovat
 uchvatit, uloupit
 vytáhnout
 vylhaný, klamný, mylný
 služebník

Cvičení:

a) Doplňte tvary opisné konj. činné:

Omnia, quae (venire), in incerto iacent. Ego bellum magnum (scribere). Qui (facere) iniuriam, sicut iam facit. Nos mandatis vestris (oboedire). Qui (imperare) populo, ipse prius oboedire debet.

b) Doplňte tvary opisné konj. trpné:

Pacta (servare). Legibus (parere). Nihil sine ratione (facere). Iustitia (laudare). Lex iubet, quae (facere), prohibetque contraria. Pax (quaerere). Consilii amicorum (uti). Mors non (timere) nobis. Mihi (docere), tibi (audire).

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Ave Caesar, morituri te salutant. De duabus malis minus est eligendum.

fidelitas, atis f.
 homagium ii n.
 /impeccabilis, e
 incarnatio, onis f.
 incorruptus, a, um
 intro, are, avi, atum (+4.p.)
 libellus, i m.
 nisi (po záporu)
 pastor, oris m.
 pecco, are, avi, atum
 pecus, oris n.
 placebo, ere, ui, (placiturus)
 praepositura, ae f.
 praeter (+4.p.)
 profiteor, eri, fessus sum
 pronuntiatio, onis f.
 /propino, are, avi, atum
 quotienscumque
 spero, are, avi, atum
 /stuba, ae f.
 /transilio, ire, ui, -
 valde
 viduo, are, avi, atum (+6.p.)

věrnost
 poddanství, slib věrnosti
 nemohoucí hřešit, bez hříchu
 vtělení
 neporušený, nezkažený
 vstoupit, vniknout
 knížka
 leda, leč, než
 pastýř
 hřešit, provinít se
 dobytek
 líbit se, vyhovovat
 proboštství
 kromě, vyjma
 přiznat, vyznat (se)
 prohlášení, rozhodnutí
 podávat, nalévat, připít
 kolikrátkoli, kdykoli
 doufat
 světnice
 přeskočit, vynechat
 velmi
 učinit vdovou, odloučit od

fidēibus servitiis et fidei constantia domino Carolo quarto, tunc marchionī Moraviae, placuisse noscuntur. 4. Omnia seruitia exhibere promittimus, ad quae feudales domini iure feudi consentur obligari. 5. Eum, quem defendis, putas absolutum iri. 6. Videtis, filii, me a vobis mox discessurum esse. 7. Tu mihi videris, amice, una mercede duas res consequi velle. 8. Eo tempore inter duos cives, qui videbantur populi esse rectores, orta est non modica dissensio agrī contigui de termino. 9. Cum ad Wratislawensem diocesem, in qua beneficiatus osse dinosceris, et ad alia loca pro tuo commodo desideres te transferre, nos tuis precibus inclinati te ab oboedientia nostra praesentibus litteris dimittimus. 10. Infrascriptae villaे pro collegio Caroli emptae, comparatae ac tabulis terrae Bohemiae inscriptae esse noscuntur. 11. Nos Arnestus mandamus, ut Mathiam laicum, qui homicidium nuper in persona bonae memoriae Martini presbyteri prout ex inquisitione super hoc facta agnoscimus suadente dyabolo dicitur perpetravisse, ad nostram cites praesentiam. 12. Romulus urbem, quam a suo nomine iussit nominari, constituisse traditur.

absolvō, ere, vi, solūtum
 ac v. atque
 adeo, ire, ii, itum
 /aegrotus, a, um
 agnosco, ere, novi, nitum
 atque
 beneficiatus, i m.
 censeo, ere, ui, censum
 cito, are, avi, atum
 claudio, ere, clausi, clausum
 collegium, ii n.
 commodum, i n.
 consequor, sequi, secūtus sum
 (+ 4.p.)
 constantia, ae f.
 contiguus, a, um
 dimitto, ere, misi, missum
 dinosco, ere, novi, -
 dinoscitur
 dioecesis, is f.
 discedo, ere, cessi, cessum
 (ab ± 6.p.)
 /homicidium, ii n.
 idcirco
 incendo, ere, endi, ensum
 inquisitio, onis f.
 inscribo, ere, psi, ptum
 /laicus, i m.
 merces, edis f.
 modicus, a, um
 /mox

uvolnit, osvobodit
 přijít
 nemocný
 poznat
 a, a také
 držitel obročí, obročník
 hodnotit, soudit, dominovat
 obeslat, předvolat, pohnat
 ukončit, omezovat, zavřít
 sbor, kolej
 pohodlí, dobro, prospěch
 dosáhnout, získat

stálost
 sousední
 propustit, opustit, poslat
 rozeznávat,
 je známo, zřejmé
 správní okres, diecéze
 odejít, rozloučit se

vražda
 proto, z toho důvodu
 zapalovat, rozněcovat
 vyšetřování
 zapsat, vepsat
 laik
 mzda, žold, cena
 mírný, skromný, nepatrny
 brzy

Cvičení:

a) Utvořte všechna infinitivy:

prōmittō, cōstituo, tollo, morior, gerō, persequor, cōferō, adhibeo,
 vinco, conficio, invenio, colligo

b) Převeďte na vazbu akuz. s infin., doplňte vhodné řídící sloveso:

Frater venit. Frater venit. Librum legis Librum leges. Bene respondebit. Bene respondebitis. Bene respondisti. Filius a patre amatur et amabitur. Urbs expugnata est. Exercitus vinctus est. Rex vincit. Omnia mutantur.

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Dic, hospes, Spartae nos te hic vidiſſe iacentes, dum sanctis patriae legibus obsequimur. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.

narro, are, avi, atum
 nosco, ere, novi, notum
 nuper
 oblico, are, avi, atum
 /perpetro, are, avi, atum
 preces, um f.
 quietus, a um
 /rector, oris m.
 reliquo, a, um
 servitium, ii n.
 /suadeo, ere, suasi, suasum
 tabula, ae f. (terrae)
 trado, ere, didi, ditum
 transfero, ferre, tuli, latum
 voto, are, vetui, vetitum

vypravovat, povídat
 znát
 nedávno
 zavázat (se), zastavit (něco)
 vykonat, spáchat
 prosby
 klidný
 řídící, vládce, rektor
 zbylý, zbyvající
 služba
 radit
 deska, tabule, (zemské desky)
 předávat, svěřit, vypravovat
 přenést
 zakazovat

autem de fine imperatoris praediū locuturus, quae hunc praecesserint signa, primum narrabo. 6. Etiam quaerebat, cur ego tam subito revertissem. 7. Agitur unum, non qua condicione victuri, sed victurine simus an perituri. 8. Non dubito, quin habuerit semper vim magnam oratio. 9. Non dubitabam, quin meas litteras libenter lecturas esses. 10. Dubium non est, quin testes verum dicant. 11. Noli dubitare, quin te sublevatur sim. 12. Nemo erat, quin hoc se audivisse aut vidisse diceret. 13. Nemo est, quin alterum iuvare possit in rebus minimis. 14. Non ea res me deterruit, quin litteras ad te scriberem. 15. Adalbertus dimissa Pragensi ecclesia Romam petivit et apostolicum, quid flucturus esset, consuluit. 16. Et quoniam haec antiquis referuntur evenisse temporibus, utrum sint facta an facta, lectoris iudicio relinquimus. 17. Princeps Mutinam vinculis mancipatum capite truncari iussit, nec moratur, quin capiantur et Wrssowicenses Vnislav et Domaslaw. 18. Quid Adalberto eius populus responderit, aut quam ob causam eum non receperit, vel ad quas gentes inde transierit, quantae etiam frugalitatis omnibus diebus sui episcopatus fuerit, quanta morum honestate enituerit, scire poterit, qui vitam eius seu passionem lugerit.

Cvičení:

a) Převedte věty na vazbu akuz. s infin. a nomin. s infin.:

VZOR: Dico. Tu es felix. -- Dico te esse felicem. -- Felix esse diceris.
 Dico. Vos felices estis. Narrabat. Pater a filio imperfectus est. Putabant. Vos fuitis iniusti. Dicit. Tu de Roma antiqua narrabis. Video. Amicus aegrotus est. Censeo. Obsequia exhibentur. Scimus. Ecclesia fundata est. Video. Non satis intellexisti (intelleximus). Tradunt. Homerus caecus fuit.

b) Přeložte se slovesy iubeo a veto:

Kníže přikázal vojákům zapálit město. Král zakázal zavřít brány. Rudolfovi bylo přikázáno vrátit se. Zákon rozkazuje lidem jednat správně (recte). Rozkazují, aby Jan byl mým dědicem. Měšťanům bylo přikázáno opravit hradby.

c) Přeložte s pomocí slovníku:

Qui tacet, consentire videtur. Quod quis per alium facit, ipse fecisse putatur. Quod tegitur, magnum creditur malum. Ridentem dicere verum quid vetat?

24.

Konjunktiv perfekta a plusquamperfekta, souslednost časová, nepřímé otázky, věty s quin.

1. Dic, quis sis et a quo mittaris. 2. Non essemus pauperes, si nesciremus, quid esset paupertas. 3. Ad hoc eos cothurnos iussi et iubebo servari, ut nostri posteri sciant, unde sint orti. 4. His annis quid et quando in principatu Bohemiae per pium Boleslaum gestum sit, in chronicis non invenitur. 5. Nunc

chronica, ae f.
 /cothurnus, i m.
 cur
 deterreo, ere, ui, itum
 dubito, are, avi, atum
 dubium, ii n.
 /enitesco, ere, nitui, -
 episcopatus, us m.
 evenio, ire, yeni, ventum
 fingo, ere, finxi, fictum
 finis, is m.
 fines, ium m.
 /frugalitas, atis f.
 honestas, atis f.
 inde
 interrogo, are, avi, atum
 lector, oris m.
 libenter
 /mancipo, are, avi, atum
 ob (+ 4.p.)
 passio, onis f.
 posterus, a, um
 posteri, orum m.
 primum
 principatus, us m.
 quando
 quantus, a, um
 refero, ferre, tuli, latum
 subito

kronika
 střeví
 proč
 odstrašit, odradit
 pochybovat, váhat
 pochybnost, nejistota
 zazářit, zářit, skví se
 biskupství, biskupský úřad
 vyjít, stát se, dopadnout
 vymýšlet, předstírat
 konec, mez, cíl
 hranice, končiny
 řádnost, poctivost, šetrnost
 čestnost, důstojnost
 odtud, od té doby, proto
 ptát se
 čtenář
 rád, ochotně
 odevzdat
 pro, kvůli
 utrpení, umučení
 příští, budoucí
 potomci
 nejprve
 knížectví
 kdy, někdy, když
 jak veliký, jak mnohý
 oznamovat, vypravovat
 náhle, nenadále

sublevo, are, avi, atum
testis, is m.
/trunco, are, avi, atum
truncare capite
vinculum, i n.

nadlehčit, podporovat
svědek
osekat, usmrtit
useknout hlavu, stíť
pouto

Cvičení:

a) Určete slovesné tvary, přeložte:

adhiberes, adhibueras, adhibita sunt, adhibuerit, adhibeat, adhibebunt,
detestantur, detestati essent, sequeris, sequatur, secutus erit, secutus
sit, dimittat, dimittunt, dimissemus, dimitteret, dimiserint,
dimiserat, potuerim, posset, fugerim, fugias, fugeret, fugissent, tuleris,
tuleras, fertis, tulisti, vendimus, vendidimus, vendiderimus, vendidissem,
vendunt, vendet, vendita sint.

b) Doplňte správný tvar slovesa:

Testis officium est dicere, quae (scire) vel (audire). Castrum ab hostibus
(expugnare), nisi bene (munire). Non interrogabant, quam multi (esse)
hostes. Dicte, quem librum (legere). Nescitis, quid pueri (agere).
Dubium erat, paterne cras (venire). Dux interrogabat, cur nuntii (venire)
et quid (ferre). Nihil est, quin (perire).

c) Přeložte se slovníkem:

Non est magnus pumilio, licet in monte constiterit. Quid vesper ferat,
incertum est. Scire nefas homini, quid crastina voveret aetas. Si tacuisses
philosophus mansisses. Tam mala res nulla, quin sit, quod proposit, in illa.

25.

Shrnutí vedlejších vět. Opakování.

1. Maiores nostri non modo ut liberi essent, sed etiam ut imperarent, arma
capiébant. 2. Quod si facere neglexerit, extunc excommunicationis sententiae sit
subiectus. 3. Cum rex tam repente occisus esset, crūcem auream cum aliis
clenodiis regalibus manus diripiens rapuit. 4. Pronuntiatione sic facta, dominus
arbiter dictas partes interrogavit, ab pronuntiationi eius submittere vellent et
eidem oboedire. 5. Ubi ei plebanō censem aequivalentem in loco alio quoque
comparaverimus, de quo plebanus fuerit contentus, a solutione dicti censis
penitus erimus liberi et soluti. 6. Cum vero Wenceslaus rex in Olomucz
civitatem pervenisset ac in domo decani maioris ecclesiae maneret, fatum
lamentabile iter inchoatum impedivit. 7. Licet vos, carissimi, meis oculis non
viderim, de vestra tamen constanti fide et caritate audio. 8. Quid facere non
potuissem, quod fecisti, si voluisssem. 9. Interea nox proelium dirimit, quod nisi
diremisset, Bohemi victores civitatis muros intravissent. 10. Si dictus
castellanus hanc concessae libertatis paginam infregerit, nostrae vel successorum

nostrorum camerae libram auri persolvat et amplius nihil iuris habeat in eisdem
villis. 11. Cum temporalia dominia sint instabilia et fragilia, in eorum amissionē
non est plangendum. 12. Quia iustis et rationabilibus petitionibus non est
donegandus assensus, dotationem dicti altaris confirmamus. 13. Item senioribus
loquentibus nullus se eorum sermoni intromisceat, sed eorum sermonem cum
diligentia attendat. Et eorum sermoni finito unusquisque provide loquatur id,
quod ei videtur utile, bonum et honestum. 14. Item quicumque consilium seniorum
et communitalis aliunde detulerit sive illis, quibus non debet revelari,
royelaverit, talis ex consensu omnium magistrorum ab artificio deponi debet
tali modo, ut numquam plus illo artificio utatur. 15. Principes Poloniae ei
resistere non valentes, mediante Wladislao, duce Bohemiae, gratiam caesaris
consequuntur et nudis gladiis sua submittentes colla datis obsidibus et
praestitis iuramentis pro satisfactione promittunt contra Mediolanenses in
auxilium imperatori trecentos armatos milites se missuros esse. 16. Patet
nimoniacos velut primos et praecipuos haereticos ab omnibus fidelibus
rospuendos, et si commoniti non resipiscant, ab exteris etiam potestatibus
opprimendos esse.

aequivalens, ntis
/aliunde
/amissio, onis f.
attendo, ere, ndi, ntum
/aureus, a, um
caesar, is m.
/camera, ae f.
caritas, atis f.
carus, a, um
/collum, i n.
commoneo, ere, ui, itum
communitas, atis f.
concedo, ere, cessi, cессум
constans, ntis
contentus, a, um
defero, ferre, tuli, latum
denego, are, ayi, atum
dirimo, ere, emi, emptum
dominium, ii n.
dotatio, onis f.
exterus, a, um
/fatum, i n.
finio, ire, ivi, itum
fragilis, e
gladius, i m.
gratia, ae f.
/inchoatus, a, um
instabilis, e
interea

rovnocenný
jinde, jinam, odjinud
ztráta
napnout (ducha), pozorovat
zlatý
císař
komora, pokladna
vážnost, láska
drahý, milý
šíje, krk
napomínat, upomínat
obec, společenství
ustoupit, připustit, dovolit,
stály
spokojený
donášet, oznamovat
odepřít
rozdělit, zmařit, přerušit
panství
darování, dotace
vnější, cizí, světský
osud
končit, omezovat
krehký
meč
milost, dík
začatý
nestály
zatím, mezitím

/intromisceo, ere, ui, mixtum
 /lamentabilis, e
 libra, ae f.
 licet (spojka)
 /medio, are,
 non modo - sed etiam
 /nudus, a, um
 /obses, idis m., f.
 oculus, i m.
 /pateo, ere, ui
 petitio, onis f.
 plango, ere, planxi, planctum
 praecipuuS, a, um
 /rapio, ere, ui, ptum
 rationabilis, e
 repente
 /resipisco, ere, ii, -
 /respuo, ere, ui, -
 /revelo, are, avi, atum
 satisfactio, onis, f.
 sermo, onis m.
 simoniacus, i m. (i adj.)
 solutio, onis f.
 /subicio, ere, ieci, iectum
 temporalis, e
 victor, oris m.

vměšovat se, míchat se
 politováníhodný
 váha, libra, hřívna
 ačkoli, přestože
 dělit (se), zprostředkovat
 nejen - ale i
 nahý
 rukojmí
 oko
 být otevřený zřejmý,
 žádost, prosba
 hořekovat
 obzvláštní, znameníhodný
 uchvatit, uloupit
 rozumný
 náhle, nečekaně
 přijít k sobě, vzpamatovat se
 vyplivnout, odmítout
 odhalit, vyjevit
 zadostiučinění
 rozmluva, řeč, kázání
 svatokupec, svatokupecký
 uvolnění, placení, zaplacení
 podřídit, podrobit
 dočasný, pomíjející, světský
 vítěz

dubius esse frequentius dinoscitur, multis maxime per sagittas prostratis et interemptis maior pars Francigenarum terga vertit et multis aliis occasionem fugae dederunt. Cum autem nobiles regni Bohemiae conspicerent periculum vitae affuturum esse, suaserunt regi, ut cum eis de bello secederet. Qui respondit se nolle hoc crimen gloriae suae inferre et famam suam ex hac causa denigrare, sed mandavit eis, ut ducerent eum, ubi maior impetus et vigor belli esset fragorque armorum. Cui unus ex nobilibus Bohemiae respondit: "Nos illuc vos ducemus, unde amplius vobiscum non redibimus." Cumque hoc effectui mancipavissent, rex Bohemiae, heu, cum pluribus principibus, baronibus et militibus de diversis mundi partibus cecidit et est interemptus, glorioso principe Karulo difficulter cum vita transeunte et pauca militia secum manente. Post haec rex Angliae cum suis nobilibus regem Bohemiae et alios principes, qui in bello ceciderant, honorificae sepulturae tradiderunt.

26.

Gerundivum.

1. Ad capellam Bethlehem pro praedicatione verbi dei erectam frequens concursus fideliū ad audiendum verbum dei fit. 2. Singulae solutiones conventionis singulis annis solvendae ad certos terminos accurate divisae sunt. 3. Corpori aegro frigus et sol vitandus est. 4. Ne mors quidem est timenda in petenda libertate. 5. Rex castri expugnandi causā militiam magnam congregavit. 6. Nullius generis arma viderunt, tantum sagittas et has propter feriendas feras habuerunt. 7. Item pro faciendis statutis viri docti de universitate eligantur. 8. Super oneribus ecclesiae explendis volumus declarari, per quem expleri debeant, an solum per episcopum aut per episcopum et capitulum. 9. In defendenda urbe omnibus civibus fortiter est pugnandum. 10. Cuius fossati perficiendi causa dominus Thobias, Pragensis episcopus, per IV annorum spatium contulit libertatem et ad hoc opus supradictum consummandum nos obligamus. 11. Donamus dictis fratribus curiam seu allodium cum vinea et cum pratis et pascuis in perpetuum possidendam, tenendam et habendam libere. 12. Tunc is, cuius causa in iudicio non obtinuit palmam, indignatus terram ter baculo percussit et exclamat: "O, iniuria viris haud toleranda!" 13. Consideratis gratis obsequiis nobis per Blahutonem pannicidam exhibitis et inantea exhibendis ei medietatem curiae unius contulimus. 14. Rex Wladislaus in propria persona cum suis principibus et forti militia ad obsidendum Mediolanum, regalem Lombardiae civitatem antiquissimam, se iturum esse promisit. 15. In nostra Pragensi civitate instituendum et de novo creandum esse duximus studium generale. 16. Wenceslaus autem civibus Pragensibus pro tempore custodiendus traditur, a quibus, ne ad marchionis potestatem perveniat, cum diligentia custoditur.

accuratus, a, um
 /aeger, aegra, aegrum
 allodium, ii n.

pečlivý, důkladný
 churavý, nemocný
 svobodný statek

IV.

1. Denique barones regni Bohemiae, qui iam dudum per dissensiones se opposuerant duci Carinthiae supradicto, audientes virginem Elizabeth captivitatis sua vincula evasisse, singuli concurrebant ad eam et qualiter eundem Henricum, ducem Carinthiae, expellere possent de regno, consilium inierunt. Copiosum exercitum congregant, Pragam adeunt et praedictum Henricum tunc in castro Pragensi morantem potenter invadunt. Inde fit, ut inter barones regni et gentes dicti Carinthiae ducis bellum maximum exoriatur. Postremo tamen gentibus ducis Carinthiae per barones regni bello victis plures capti sunt et reliqui, qui poterant, in Pragense castrum configuerunt praefato duce Carinthiae in turri prima castri Pragensis sedente et damnosum sibi spectaculum hoc vidente. Cum rex Iohannes, Elizabeth regina et omnis eorum exercitus civitatem Pragensem intravissent, Henricus, dux Carinthiae, media nocte cum domina Anna, coniuge sua, ac tota familia latenter nemine persequente fugit de Pragensi castro eo post se apertis ianuis relicto.
 2.

Cum iam exercitus convenissent, rex Bohemiae cum filio suo, electo rege Romanorum, viriliter congressi aciem belli tenuerunt. Sed quia eventus bellorum

baculum, ī n.
capitulum, ī n.
caro, carnis f.
causa (s předcházejícím 2.p.)

concurrus, us m.
consummo, are, avi, atum

conventio, onis f.

creo, are, avi, atum

custodio, ire, ivi, itum

declaro, are, avi, atum

duco, ere, duxi, ductum

erigo, ere, rex, rectum

exclamo, are, avi, atum

exploeo, ere, evi, etum

fera, ae f.

/ferio, ire, -, -

frequens, ntis

/frigus, oris n.

genus, eris n.

gratus, a, um

haud

inantea

indignor, ari, atus sum

medietas, atis f.

obsideo, ere, sedi, sessum

opus, eris n.

/palma, ae f.

pannicida, ae f.

pascua, orum n.

percutio, ere, cussi, cussum

perficio, ere, feci, fectum

sagitta, ae f.

statuta, orum n.

studium generale, -ii -is n.

olerio, are, avi, atum

vinea, ae f.

enf:

oplňte vhodné tvary gerundiva:

terre (opprimere) causa, ad pacem (petere), hostis (timere), ad opus (perficere), obsequiis (exhibere), duas curias (possidere) vendimus, pecunias (solvere), in bello (gerere), de agris (dividere), in libris (scribere).

tvořte od sloves participium perfekta pas. a gerundivum a připojte je k antivům v závorce. Spojení přeložte.

hůl, berla
kapitula
maso, tělo
pro, kvůli
sběh, nával
sečist, dokončit
úmluva, ujednání, nájem
tvořit, volit
hlídat, střežit
objasnit, oznámit, ohlášit
vést, míti za to, pokládat
pozvednout, vybudovat
zvolat, zavolat
vyplnit, splnit
šelma, divoké zvíře
udeřit, porazit, skolit
častý, hojný
zima, chlad, mráz
rod, druh
milý, vděčný
ne
nadále
horšit se, rozčilovat se
střed, polovina
obsadit, obléhat
dílo, práce
dlaň, palma, vítězné znamení
soukeník, kraječ sukna
pastviny
vrazit, udeřit, zasáhnout
udělat, dokončit
šíp, střela
ustanovení, zásady, statuta
vysoké učení, univerzita
snášet, trpět
vinice

defenderø (castrum), capere (urbs), gerere (bella), mittere (militia), legere (liber), dicere (verba), delere (villae), liberare (patria), vincere (hostes), servare (iura), eligere (rex), facere (omnia), ferre (leges), exhibere (servitium), dare (signum).

c) Přeložte se slovníkem:

ad captandam benevolentiam, decemviri legibus scribendis, exceptis excipiendois, mutatis mutandis, proditor pro hoste habendus, publicum privato est preeferendum.

27.

Gerundium.

1. Acerrimus ex omnibus nostris sensibus est sensus videndi. 2. Breve tempus aetatis nostraræ satis longum est ad bene honesteque vivendum. 3. Dubitando ad veritatem pervenimus. 4. Nemo potest impetrare a papa bullam numquam moriendi. 5. Rector eligatur per universitatem vel eius maiorem partem, de modo autem eligendi et de electoribus deliberetur. 6. Plebanus magistro scolae ibidem tribuere expensas debet nullam dationem pecuniarum ab eodem exigendo. 7. Non solum Bohemicum, sed Gallicum, Lombardicum, Theutonicum et Latinum ita loqui, scribere et legere scivimus, ut una lingua istarum sicut altera ad scribendum, legendum, loquendum et intellegendum nobis esset apta. 8. Boemi manus sacrilegas ad destruendum altare extendere non verentur. 9. Sabbato post festum Omnium sanctorum campanae magnae in Pragensi civitate pro concursu populi pulsantur ad subveniendum illis, qui de Thabor versus Pragam tendendo in itinere per barones regni insidiis positis impediebantur. 10. Pro cuius capellae et eius rectoris dote census et redditus meos annuos perpetuos nihil pro me reservando do, assigno et de eis condescendendo. 11. M. Tullius Cicero putabat rectam vivendi viam litteris explicandam esse. Itaque philosophiae Graecae Latinis libris illustrandae studebat. 12. Quattuor capitaneos in Antiqua et quattuor in Nova constituerunt civitatibus, quibus auctoritatem omnia ad defensam spectantia providendi, ordinandi et agendi committunt. Duo bus vero aliis reformationem murorum, turrium et singulorum aedificiorum civitatis debent committere, qui muros respiciendo, quidquid in eis meliorandum et reformandum esse invenerint, reparari iubeant.

acer, acris, acre
aptus, a, um
/bulla, ae f.
campana, ae f.
campana pulsatur
datio, onis f.
/defensa, ae f.
delibero, are, avi, atum

ostrý, bystrý, prudký
vhodný, připravený
vypouklá ozdoba, kovová pečeť, buł
zvon
zvon zvoní
dávání, dávka, daň
obrana
uvažovat, rozmyšlet se

dos, dotis f.
exigo, ere, egi, actum
explico, are, avi, atum
ibidem
illustro, are, avi, atum
impetro, are, avi, atum
insidia, arum f.
intellego, ere, lexi, lectum
ita, itaque
lingua, ae f.
litteris
melior, are, avi, atum
numquam (i nunquam)
ordino, are, avi, atum
pono, ere, posui, positum
proideo, ere, vidi, visum
/pulso, are, avi, atum
rector, oris m.
reformo, are, avi, atum
/reparo, are, avi, atum
reservo, are, avi, atum
respicio, ere, spexi, spectum

sabbatum, i n.
sacrilegus, a, um (i subst.)
sensus, us m.
studeo, ere, ui, - (+ 3.p.)
subvenio, ire, veni, ventum
undecimque
vereor, eri, veritus sum (+4.p.)
versus (+ 4.p.)

Cvičení:

a) Doplňte vhodné tvary gerundia, přeložte:

necessitas (parere) legibus, ad bene (vivere), (deliberare) discitur
 sapientia, ius (possidere), cupiditas beate (vivere), ars (scribere),
 iniuria (ferre), ad celeriter (legere).

b) Nahradte gerundivní vazbu gerundiem:

ad pacem petendam, libris legendis discimus, occasio urbis defendenda, ad epistulam scribendam, cupiditas patriae liberandae, civitate delenda de hostibus persequendis, de pugna commitenda, pro pecuniis exigendis.

věno
 vymáhat, vykonat
 vykládat, vysvětlovat
 tamtéž, tam
 osvětlovat, objasňovat
 dosáhnout něčeho, dostat
 nástrahy, úklady
 porozumět, poznat, pochopit
 tak, a tak
 jazyk, řeč, mluva
 písemně
 zlepšit
 nikdy
 uspořádat, zařídit, ustanovit
 položit, odložit, složit
 předvídat, starat ae, opatřit
 bít, tlouci (v. campana)
 řídící, vládce, rektor
 rovný, přímý, správný
 přetvořit, opravit, napravit
 nahradit, napravit, obnovit
 vyhradit
 ohlížet se, hledět, brát ohled
 na někoho, něco
 sobota
 svatokrádežný, svatokrádce
 smysl, cit
 usilovat o, snažit se
 přijít na pomoc
 odevšad, ze všech stran
 bát se někoho, něčeho
 k, směrem k

c) Přeložte s pomocí slovníku:
 Docendo discimus. Ridendo dicere verum. Fama crescit eundo. Modus vivendi. Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo. Orator est vir bonus dicendi peritus. Amor sceleratus habendi.

28.

Opakování I.

1. Qui verbis non prohibentur, poena non deterrentur. 2. Nihil magis dubium est, quam belli fortuna, varietas eius magna est.
 3. Antiqui Bohemi "meum" dicere nesciebant, sed quae habebant ore, corde, opere "nostrum" appellabant. 4. Quoniam me una vobiscum servare non possum, vestrae quidem saluti provideam. 5. In anniversario patris nostri praefatus altarista dabit canonis, qui exsequiis intererunt, centum grossos. 6. Erat eo tempore quidam vir praecipuus nomine Tyr, qui in proelio nullum timore, nemini scivit cedere. 7. Pragae de novo palatum magnum et pulchrum cum magnis sumptibus aedificari procuravimus, prout hodierna die apparat intuentibus. 8. Per Iohannem regem, loca aliena frequenter visitantem permulta quo proelia committentem extra suum regnum, inaestimabilia debita contrahuntur. 9. Eo die Wilhelmus dictus Zagiecz cum aliis dominis intromiserunt se de castro Pragensi. 10. Rodlinus duas marcas grossorum census Cruciferis pro suaet et praedecessorum suorum animarum remedio salutari donavit.

anima, ae f.	duše
anniversarium, ii n.	výroční den, pobožnost
appareo, ere, ui, -	být zjevný, objevit se
apparet	je zřejmé, jasné
cedo, ere, cessi, cessum	ustoupit, postoupit něco
contraho, ere, traxi, tractum	stahovat, sjednat, shromáždit
contrahere debita	nadělat dluhy
cor, cordis n.	srdce
dubius, a, um	pochybný, nejistý
exsequiae, arum f.	pohřeb, pohřební obřady
extra (+ 4.p.)	vně, mimo
fortuna, ae f.	štěstěna, osud
hodiernus, a, um	dnešní
/inaestimabilis, e	neodhadnutelný, obrovský
/intueor, tueri, intuitus sum	pohlížet, dívat se
os, oris n.	ústa
palatium, ii n.	palác
praedecessor, oris m.	předchůdce
procuro, are, avi, atum	starat se, dát příkaz
pulcher, chra, chrum	krásný
quidem (vždy za slovem)	věru, jistě, aspoň
quoniam	protože

remedium, ii n.
salutaris, e
sumptus, us m.
una
varietas, atis f.
visitō, are, avi, atum

lék, léčení, spána
blahodárný, prospěšný
vydání, výdaj, útrata
spolu, zároveň
rozmanitost, nestálost
navštěvovat

Cvičení:

a) Skloňujte v sing. i v plur.:

ille dies longus, hoc tempus felix, quae domus pulchra

b) Doplňte náležitý tvar adjektiva nebo zájmena:

civium (hoster), rebus (pertinens), terrae (hic), auctoritate (regius), heredes (suus), manu (dexter), ad gentem (aliqui), pro (quidam) possessionibus (meus), in ecclesiis (idem), hominum (armatus), anno (ille), plebanum (is), (hic unus) re, cum (omnis) pertinentiis.

c) Doplňte správný tvar substantiva. Adjektiva převeďte do 2. a 3. stupně:

cum magna (potentia), ad bonam (pars), (ius) dubia, a (miles) fort, multi (homō), pauperes (rusticus), firmos (exercitus), faciliū (res), (promissio) dulcibus, nobilem (vir), acri (pugna), (vulnus) gravium.

d) Přeložte, podržená spojení vyjádřete latinsky jinou formou:

nullus laicorum, ex altera parte, potentior rege, ad medium noctis, carissimus amicorum, in praesentia cleri, primus eorum, nominibus quibuscumque vocetur, severior hoste, pessimus omnium, brevior quam dies, clarissima ex urbibus.

e) Utvořte 2. os. sing. a 3. os. plur.

- indikativu všech časů sloves: invenire, uti
- konjunktivu všech časů sloves: dare, vereri

f) Určete následující slovesné tvary a uvedte celou stupnici užitých sloves:

times, faciam, potuerant, collatum erit, timeant, contulerimus, mitte, recepturus, comparatum iri, timebat, faceretis, misisset, timentibus, recepisse, tribuunt, poterit, orti eramus, compararetur orientur, comparabuntur, dictum est, compares, dicturos esse, tribui, mitteris, possimus, tribuebatis, recipieris, dixerat, missus es, compareris, ortus sit, fecissem, facti, tribue, oriris, collata essent, mitti, poteratis, dicent, diceremus, tribues, timuistis, oriatur, ortam esse, contulerunt, orientur.

29.

Opakování II.

1. Rex Franciae ait suis principibus: "Ne committamus bellum cum adversariis nostris, quoad recedant ab his locis tutis et munitis. 2. Priusquam ad exordium narrationis veniamus, situm terrae huius Bohemicae et unde nomen illi sortita breviter exponere temptabimus. 3. Si quispiam de dictis cibibus Olomucensibus testamento non facto ab hac luce migraverit, eius bona ad uxorem, pueros seu heredes proximos legitos devolvi sine diminutione qualibet debent. 4. Quicumque aliquam rebus et personis ad claustrum pertinentibus iniuriam intulerit, in bannum regium cadat. 5. Et illum censem damus dictis fratribus pro pitanciis obligantes nos et nostros successores in perpetuum in dicto censu non impedire vel ad alios usus vertere. 6. Si diutius vixisset, omnia vitia correxisset. 7. Rex Nicolao, pictori suo, potestatem dat, ut bona sua in vita vel in morte libere disponere valeat. 8. Glorie te esse avidissimum, licet sis sapiens, non negabis. 9. Ad sustentationem monachorum ibidem Deo servientium contulimus villam V. ante monasterium cum omni familia et terra sufficienti. 10. Moravia, regio Slavorum, antiquis temporibus fama memorante creditur Christi fidem perceperisse, Bulgarii attamen longe ante eadem potiti esse referuntur gratia. 11. Si in praefato termino hic censis persolutus non erit, extunc omnes et quilibet eorum, qui in solvendo negligentes vel negligentes fuerit, post quattuordecim dies a dicto termino continue computandos, duplicom censem secundum agrorum quantitatē nomine poenae solvere teneantur vel teneatur. 12. Reinhardus clericus coram vicario petivit, ut ad ecclesiam in Hossin confirmaretur, quamquam super resignatione eiusdem ecclesiae causa vortitur cum rectore Plachone. Vicarius a Reinhardo consueta iuramenta recipiens, eundem ad ecclesiam in Hossin instituit et confirmavit. 13. Sbinco, presbyter de Czestin, recognoscit se C grossos de pecuniis bonae memoriae Maraem, relictam Welfing, civis Maioris civitatis Pragensis in mutuo recepisse, pro quibus unam domum sitam in Fossato (Příkopy) in Nova civitate Pragensi emit, de culis quidem una medietate Petro capellano, executoriali ultimae voluntatis Maraem condescendit et alteram medietatem sibi in possessionem assignavit. 14. Georgius, plebanus ecclesiae in Horka, in iudicio archiepiscopali coram Iohanne Pomuk, vicario generali, confessus est se ab altari ss. Philippi et Iacobi in ecclesia Pragensi alienavisse ornatum, librum missale ac calicem, quae res ad idem altare pertinuerunt, et obligavisse certis personis sub certa summa pecuniae. Sed promisit omnes redimere et dicto altari restituere infra tempus ad festum s. Georgii proxime venturum.

adversarius, ii m.

ait (aiunt)
alieno, are, avi, atum
ante (i předl. + 4.p.)
/attamen
/avidus, a, um
bannus, i m.

protivník
říká, tvrdí (říkají, tvrdí)
zcizit, odcizit
dříve, předtím (před)
přece však
dychtivý, chтивý
vyhláška, trest, klatba

cado, ere, cecidi.
 /computo, are, avi, atum
 /corrigo, ere, rexi, rectum
 diminutio, onis f.
 dispono, ere, posui, positum
 duplex, duplicitis
 executor, oris m.
 /exordium, ii n.
 fama, ae f.
 familia, ae f.
 /gloria, ae f.
 lux, lucis f.
 /memoro, are, avi, atum
 migro, are, avi, atum
 migrare de luce, de vita
 missalis, e
 missalis liber
 monachus, i m.
 /mutuus, a, um
 mutuo (in mutuo)
 /narratio, onis f.
 nego, are, avi, atum
 ornatus, us m.
 percipio, ere, cepi, ceptum
 pictor, oris m.
 pitantia, ae f.
 potior, iri, potitus sum (+ 6.p.)
 priusquam
 quantitas, atis f.
 quo usque
 /recedo, ere, cessi, cesso
 regio, onis f.
 relicta, ae f.
 resignatio, onis f.
 restituo, ere, ui, utum
 secundum (+ 4.p.)
 situs, us m.
 /sortior, iri, titus sum
 sufficio, ere, feci, fectum
 sustentatio, onis f.
 /tempto, are, avi, atum
 tutus, a, um

padnout, upadnout
 počítat
 opravit, napravit
 zmenšení
 urovnat, uspořádat, nakládat
 dvojí, dvojitý
 vykonavatel, správce
 začátek
 pověst
 rodina, čeleď
 sláva
 světlo
 připomínat, vypravovat
 stěhovat se
 zemřít
 mešní
 misál
 mnich
 vzájemný, vypůjčený
 jako půjčku, úvěr
 vypravování
 poprít, zamítat, říkat, že ne
 ozdoba, oblečení, ornát
 uchopit, pochopit
 malíř
 obživa, přilepšení ke stravě
 zmocnit se, získat
 dříve než
 množství
 až pokud, dokud ne
 ustoupit
 kraj, území
 vdova
 zřeknutí se, resignace
 znova ustavit, obnovit
 vedle, podle
 poloha
 dostat, zvolit, vyhledat
 stačit, postačit
 vydržování, obživa
 pokoušet, pokusit se
 bezpečný

V.

1.
 Fuerunt autem duci Bolezlao ex coniuge nobili duo fratres, scilicet Odalricus et Iaromir. Sed Iaromir iuvenis patris est nutritus in aula, Odalricus autem a pueritia traditus erat imperatoris Henrici in curiam, quo addisceret morem et eorum astutiam et teutonicam linguam. Post haec transacto non longo tempore supradictus dux Mesco et Bolezlao in condito loco conveniunt ad colloquium et data fide et iuramento, firmata inter se pace dux Mesco invitat Bolezlao, ut dignaretur venire ad eius convivium. At ille sicut erat vir columbinus et sine felle, suorum consilio familiarium dixit se omnia facturum esse. Sed quae pestis nocentior quam familiares inimici? Quorum quia non potuit contraire dolosis consiliis, vocat ad se nobiliores et eos, quos relicturus erat in regno, qui videbantur ei fideliores, et his dictis eos affatur: "Si quid forte mihi, quod absit, aliter et praeter fidem atque spem in Polonia evenerit, hunc meum natum Iaromir vestrae fidei committo et mei in loco ducem vobis relinquo." Sicque dispositis regni negotiis it caritrus lumine et intrat urbem Cracow sinistro omni perfidi ducis Mesconis ad convivium. Nam mox inter prandendum pax, fides, ius hospitale rumpitur, dux Bolezlao capitur atque oculis privatur suosque omnes alias carceri tradunt. Interea ducis Bolezlai domestici et familiares inimici, gens invisa, generatio mala, Wirssowici, operabantur abominale malum et antea inauditum. Quorum primus et quasi caput totius iniquitatis erat Kochan, vir scleratissimus et omnium malorum hominum pessimus. Hic et sui propinquui, homines iniqui, ducis cum filio Iaromir venientes venationis ad locum, qui dicitur Weliz, postquam referente fama percepserunt, quae facta erant de duce in Polonia. "Quis iste est," inquiunt, "qui super nos debeat esse maior et dominus vocari? An non invenitur inter nos melior, qui et dignior sit dominari?" Capiunt dominum suum et crudeliter ligant. Quod videns unus de servis nomine Dovora, velociter currens Pragam, quod factum erat, ducis nuntiat amicis et eadem hora deducit eos ad turpe bravium sine mora. Quos ubi viderunt iniquitatis operari armatos super se repente irruere, diffugiunt. At illi, ubi invenerunt ducem seminecem, solventes eum et vehiculo ponentes deferunt Wissegard in urbem. Servo autem Dovorae, omni laude digno ducis amico, talis gratia redditur merito: nam voce praeconica indicitur ubique per fora, ut quam ipse Dovora tam eius proles postera sit inter nobiles et ingenuos in aeternum. Insuper dant ei et dignitatem venatoriam, quae pertinet ad curtem Stbecnam, quam ex tunc et usque modo per generationes eius possident nepotes.

2.
 Iniquitatem vero iniquitati post haec Chorinthianus apposuit, quando id, quod indebito conventui Scđlicensi receperat, iniuste quod pro tempore possederat, abbatii ad redimendum pro maxima pecunia exhibit et praestat. Cumque quidam viri honestiores montani, fautores Scđlicensis monasterii, Chorinthianum ducem urburam ad claustrum pertinentem non permetterent tollere, aut sibi per violentiam usurpare, novum extorsionis modum coepit Chorinthianae avaritiae iniquitas cogitare. Rogat namque dominum Heidenicum, abbatem Scđlicensem, minas miscendo precibus, ut nunc tantam et iterum tantam pecuniae ei mutuet quantitatem. Importuna igitur et impia exactio pium abbatem praestare multotiens compulit mutuum exactori violento, pro mutuo vero multarum marcarum quandoque abbatii redditum erat pignus,

Multa datur marca, redduntur pignera parca,
littera scripta datur, per quam nil ratificatur,
nam quasi scintilla, velut ignis parva favilla,
sic prosunt illa chartis appensa sigilla.

Illi autem infortunio, quo domus Scedlicensis angustiabatur interius, non suffecit, sed adhuc ei gravamen aliud exterius sociavit.

Bertholdus namque, dictus Pirchneri, montanus, quem pecuniae copia de subterraneis foveis extracta ultra metas civilis condicionis extulerat, inter Montem et claustrum Scedlicense Pirkenstein castellum construxerat, ubi plus curiositate, quam necessitate saepius manebat. Cumque idem Bertholdus magis Friderico, duci Austriae, quam Henrico, principi Chorinthiae, favore amoreque adhaereret nec ea res lateret, ne in Chorinthiani manus quandoque graviter incideret, de Kuthnis clam ad ducem Austriae confugit, castrumque suum suis famulis custodiendum reliquit. Hi autem, qui in munitione relictii erant, depraedari transeuntes minime formidabant. Congregatus est itaque copiosus exercitus tam nobilium quam montanorum illud castellum obsidentium. Venerat tamen illuc plurimi ad iussum Chorinthiani non proeliandi causa, sed ut occasionem haberent pauperes spoliandi. Totum pondus illius proelii dumtaxat incubuit vicinae domui Scedlicensi, populus namque universus castra metatus est in circuitu domus illius. Chorinthianus itaque tam pro se, quam pro exercitu suo expensas exigit et recipit ab hoc monasterio. Hi etiam, qui castrum defendebant, a claustro victualia exigebant et nisi iuventur, ignem et gladium minatore pollicentur. Inter has angustias non repugnabat, sed tamen omnibus dabat id, quod habere poterat, domus Scedlicensis misera, omni iam fere auxilio destituta. Sequitur ex hac pugna Scedlicensi sancto collegio paupertas extrema.

3.

Item anno eodem feria IV post Assumptionem beatae Virginis Mariae, quae erat dies XVI mensis Augusti, rex Bohemiae Wenceslaus hora quasi vesperorum apoplexia percussus cum magno clamore et rugitu quasi leonis subito est extinctus in Novo castro prope Pragam. Cuius corpus post dies aliquot propter timorem populi tempore nocturno ad castrum Pragense est deductum et in capella sancti Wenceslai, Bohemorum patroni, collocatum et post septimanias aliquot abinde in monasterium Aulae Regiae, ubi sepulturam sibi eligerat, noctis tempore miserrime traductum et a piscatoribus, pistoribus et conversis monasterii eiusdem sepultum. Cuius mors et acta cunctis regibus debent esse in exemplum, ut deum timeant et eius legem ac veritatem defendant.

Item feria V post Assumptionem beatae Mariae Virginis, alias die XVII mensis Augusti, sequenti scilicet die post mortem regis Wenceslai, quidam ex populo communi seu vulgo congregati, magistri civium Antiquae civitatis Iohannis scilicet Bradati cum consensu per ecclesias et monasteria in civitate sita Pragensi omni tempore postposito discurrebant et organa ac imagines ecclesiarum praecipue illarum, in quibus communio calicis minime admittebatur, plebanis ecclesiarum ac religiosis fugam ineuntibus seque a prospectu vulgi eius abscondentibus prae timore, confringebant, comminuerant ac volabant, adversariis veritatis timore magno ac tremore arescentibus.

Item anno eodem die sancti Wenceslai multitudo magna populi sexus utriusque de Praga et diversis regni partibus ad montem Krzizkonum prope Ladwy confluit et ibidem praedicationibus variis ad se in deo diligendum et Christi veritatem

viriliter prosequendum a sacerdotibus auditis magna cum devotione corpori et sanguini domini communicat. Moxque die eodem cum sacramento eucharistiae omnis quasi illa multitudo Pragam cum Pragensibus se transfert et noctis tempore castrum Wyssegradense, in quo familiares multi olim regis Wenceslai pro tunc morabantur, penetrando Pragensem ingreditur civitatem et magna cum sollemnitate luminumque copiositate ac campanarum pulsu a Pragensibus excipitur et in monasterio sancti Ambrosii se deponendo per Pragenses virtualibus diebus aliquantis sustentatur. Tandem autem Pragensibus et praecipue senioribus treuges pacis ad tempus certum cum regalibus, castrum Pragense et Wyssegradense possidentibus, firmantibus, omnes extranei seu advenae multis insultibus in ecclesiis ac monasteriis per imaginum confraktionem et praecipue in ecclesia sancti Michallae in antiqua civitate factis ad propria redierunt.

Item feria III post festu s. Galli, alias die XVII mensis Octobris, regina Bohemiae Sophia et barones certi regni eius et praesertim dominus Czenko de Wartemberg, castri Pragensis purgravius supremus, Wilhelmus de Hazemburg, dictus Zagiecz, castrum Pragense, monasterium Strahow, monasterium sancti Thomae curiamque archiepiscopi considerunt, Theutonicos et alios exterios in adiutorium sibi contra Pragenses super thesauris per mortem regis Wenceslai derelictis vocando. Sicque graves contentiones et guerrae his diebus inter reginam et barones praefatos et inter Pragenses occasione liberandae veritatis Christi et signanter calicis communionis, pro qua illa Pragensis communitas instabat, insurrexerunt. Item die XXV mensis Octobris, communitas Novae civitatis obsedit castrum Wisssegradense, familia olim regis Wenceslai inde depulsa. Cui communitali Iohannes Zizka, familiaris praefati regis, se adiunxit.

Item anno eodem sabbato post festum Omnium sanctorum, alias die IV mensis Novembris, hora quasi XXI ad incitationem presbiterorum quorundam et praesertim Ambrosii de Hradecz Reginae campanae magnae Pragae pro concursu populi pulsantur ad subveniendum illis, qui de Thabor versus Pragam tendendo in itinere per barones regni et officiales regios insidiis positis impediebantur. Multitude ergo magna populi cum armis de Antiqua et Nova civitatibus congregata est et Nicolao de Hus ductore ad pontem procedit, regalibus de castro Pragensi, curia archiepiscopi et domo ducis Saxoniae de bombardis sagittantibus et, ne ad Parvam partem proveniat gens illa, prohibentibus. Communitas tamen Pragensis vi valvo iuxta domum ducis Saxoniae expugnata, civitatem Parvae partis ingreditur et certamine cum regalibus inito parte ex utraque aliqui occiduntur, tandem regalos Pragensibus resistere minime valentes vespere facto ad castrum Pragense de curia archiepiscopi, domo ducis Saxoniae, monasterio s. Thomae et aliis hospitiis configunt, equis multis armisque et aliis bonis prae timore derelictis, de quibus so Pragenses intromittunt et magnis in Parva parte factis spoliis, ea ad Antiquam deferunt et Novam civitates, totaque quasi nocte illa campanae magnae ad insultum pulsabantur. Fuit ergo nox illa multis nox angustiae, nox maestitiae et luctus, novissimae quasi diei assimulata. Sic regina Sophia cum domino Ulrico de Rosla prae timore in medio noctis de castro Pragensi fugierunt, regalibus vix castrum ab acquirendo per Pragenses conservantibus. Circa decimam vero horam noctis, paucis admodum ex Pragensibus in Parva parte manentibus, regales de castro descendentes praetorium Parvae partis, thesauris et libris communitalis inde ablatis, ignis consumunt voragine una cum casis adiacentibus.

SLOVNÍK

A

<u>ā, ab</u> (+ 6.p.)	od
<u>abbas</u> , atis m.	opat
<u>abbatissa</u> , ae f.	abatyše
<u>abbatissatus</u> , us m.	úřad abatyše
<u>abduco</u> , ere, <u>duxī</u> , ductum	odvádět, odvracet
<u>abicio</u> , ere, <u>ieci</u> , iectum	odhodit, odvrhnout, odmítnout
<u>abinde</u> —	odtud
<u>abominabilis</u> , e —	hrozný, ohavný
<u>abscondō</u> , ere, didi, ditum	skrývat (se)
<u>absentia</u> , ae f. —	nepřítomnost
<u>absolvo</u> , ere, vi, - —	uvolnit, osvobodit, dát rozhřešení
<u>absum</u> , <u>abesse</u> , <u>afui</u>	být nepřítomen, vzdálen
<u>abundo</u> , are, avi, atum	oplývat
<u>ac</u> v. atque	přistupovat, přidávat se
<u>accedit</u> , ere, cessit	přijímat, dostávat, brát
<u>accipio</u> , ere, cepi, <u>ceptum</u>	narůst, přibývat
<u>accresco</u> , ere, crevi, cretum	pečlivý, důkladný
<u>accuratus</u> , a, um	bystrý, ostrý, prudký
<u>acer</u> , <u>acris</u> , acre	šík, vojsko, bitva
<u>acies</u> , ei f. —	
<u>acquiro</u> , ere, quisivi, — quisitum	získat, dosáhnout, dobýt
<u>actor</u> , oris m.	vykonavatel, žalobce
<u>actu</u> —	skutečně, fakticky
<u>actum</u> , i n. —	skutek, čin
<u>acuo</u> , ere, ui, utum	ostřit, brousit
<u>ad</u> (+ 4.p.)	k, u, při, do
<u>addisco</u> , ere, didici, -	naučit se, přiučit se
<u>adduco</u> , ere, <u>duxī</u> , ductum	přivádět, přivážet
<u>adeo</u> , ire, ii, itum	přicházet, předstoupit
<u>adhaereo</u> , ere, haesi, haesum (+ 3.p.)	
<u>adhibeo</u> , ere, ui, itum	vězet, lpět, přilnout
<u>adhuc</u> —	přibrat, přidat, užívat
<u>adiaceo</u> , ere, <u>iacui</u> , -	dosud, posud, ještě
<u>adicio</u> , ere, <u>ieci</u> , iectum	ležet u, přiléhat
<u>adiungo</u> , ere, iunxi, iunctum	přidat, dodat, připojit
<u>adiutorium</u> , ii n.	připojit, přidat
<u>administratio</u> , onis f.	přispění, pomoc
<u>admitto</u> , ere, misi, missum	správa, řízení
<u>admodum</u> —	dovolit, připustit
<u>adsum</u> , esse, affui, -	ovšem, nadmíru, docela
<u>advena</u> , ae m., f.	být zde, přítomen, pomocí
	příchozí, cizinec

advenio, ire, veni, ventum	přijít, přiblížit se	anathema, atis n.	církevní klatba
adversarius, ii m.	protivník	angustiae, arum f.	tíseň, úzkost, nouze
aedificium, ii n.	dům, stavba, budova	(neklas. i angustia, ae f.)	sužovat, trápit
aedifico, are, avi, atum	stavět, budovat	angusto, are, avi, atum	duše
aeger, aegra, aegrum	nemocný, chorý	anima, ae f.	duch, duše
aegrotus, a, um (i subst.)	nemocný	animus, i m.	výroční den, výr. pobožnost
aequivalens, ntis	rovnocenný	anniversarium, ii n.	zrušit, prohlásit za neplatné
aequus, a, um	stejný, rovný, spravedlivý	annullo, are, avi, atum	rok
aestas, atis f.	léto	annus, i m.	roční
aestimo, are, avi, atum	oceňovat, hodnotit, posuzovat	annuus, a, um	dříve, předtím, před
aetas, atis f.	věk, doba, stáří, život	ante (i předl. + 4.p.)	dříve, předtím
aeternus, a, um	věčný	antea	starý, starobylý, bývalý
affluo, ere, affluxi, -	přitékat, proudit, hrnout se	antiquus, a, um	staří, předci
affor, affari, affatus sum	oslovit, promluvit	antiqui, orum m.	kanec
ager, agri m.	pole, pozemek, lán	aper, apri m.	otevřít, odhalit, zjevit
agnosco, ere, novi, nitum	poznat	aperio, ire, aperui, apertum	mrtvice
ago, ere, egi, actum	hnát, konat, jednat	apoplexia, ae f.	odpadlický
ait (aiunt)	říká, říkají	apostatrix, icis	papežský, papež
albus, a, um	bílý	apostolicus, a, um (i subst.)	objevit se, být zjevný
alea, ae f.	kostka (na hraní)	appareo, ere, ui, -	je zřejmé, patrné
alias	jinak, jindy	apparet	nazývat
alieno, are, avi, atum	zcizit, odcizit, zbavit	appello, are, avi, atum	přivěšovat, věset
alienus, a, um	cizí	appendo, ere, pendi, pensum	přivěšení, zavěšení
aliquantus	nějak veliký, nějaký	appensio, onis f.	přikládat, připojit
aliqui, aliqua, aliquod	některý, nějaký	appono, ere, posui, positum	schvalovat, souhlasit
aliquis, aliquid	někdo, něco	approbo, are, avi, atum	blížit se, přibližovat se
aliquot	několik	appropinquo, are, avi, atum	vhodný, příhodný
aliter	jinak, jiným způsobem	aptus, a, um	u, při
aliunde	odjinud, jinde, jinam	apud (+ 4.p.)	voda
alius, a, ud	jiný	aqua, ae f.	popluží
allodium, ii n.	svobodný statek (bez lenního závazku)	aratura, ae f.	rozhodčí, smířící soudce
almus, a, um	živný, živící	arbiter, tri m.	----- " ----- "
altare, is n.	oltář	arbitrator, oris m.	rozhodnutí
altarista, ae m.	oltářník	arbitrium, ii n.	arcibiskupský
alter, a, um	druhý, jiný, jeden (ze dvou)	archiepiscopalis, e	arcibiskup
alter - alter	jeden - druhý	archiepiscopus, i m.	usychat, schnout
altus, a, um	vysoký, hluboký	aresco, ere, arui, -	stříbro
ambo, ae, o	oba, oba dva	argentum, i n.	důvod, důkaz, obsah
amicabilis, e	přátelský	argumentum, i n.	prokázat, usvědčit, obvinit
amicitia, ae f.	přátelství	arguo, ere, ui, utum	zbraně
amicus, i m.	přítel	arma, orum n.	ozbrojený, ozbrojenec, zbrojnoš
amissio, onis f.	ztráta	armatus, a, um (i subst. m.)	zadržet, uvěznit
amo, are, avi, atum	mít rád, milovat	arresto, are, avi, atum	popadnout, uchopit, chopit so
amor, oris m.	láska	arripiō, ere, ripui, reptum	vydat se na cestu
amplus, a, um	rozsáhlý, velkolepý, vznešený	iter arripere	umění, dovednost, řemeslo
amplius	více, dále	ars, artis f.	článek

artificium, ii n.
 ascendo, ere, endi, ēnsum
 asper, aspera, asperum
 assensus, us m.
 assentatio, onis f.
 assigno, are, avi, atum
 assimulo, are, avi, atum
 assūesco, ere, suevi, suetum
 Assumptio b. Mariae Virginis
 astrum, i n.
 astutia, ae f.
 at, autem
 atque, ac
 attamen
 attendo, ere, ndi, ntum
 auctoritas, atis f.
 audax, acis
 audeo, ere, ausus sum
 audiētia, ae f.
 audio, ire, ivi, itum
 aufero, ferre, abstuli, ablātum
 augeo, ere, xi, ctum
 aula, ae f.
 Aula Regia
 aureus, a, um
 aurifaber, bri m.
 aurum, i n.
 autem
 auxilior, ari, atus sum
 auxilium, ii n.
 avaritia, ae f.
 ave
 avena, ae f.
 avertō, ere, verti, versum
 avidus, a, um

B

baccalarius, ii m.
 baculum, i n.
 ballista, ae f.
 bannus, i m. (i bannum, i n.)
 baptizo, are, avi, atum
 barba, ae f.
 barbatus, a, um
 baro, onis m.

dovednost, řemeslo, cech
 vystupovat
 drsný, obtížný, svízelný
 souhlas
 přikyvování, pochlebování
 připsat, přiřknout
 připodobnit, přirovnávat
 přivynout, zvyknout si
 Nanebevzetí P. Marie
 hvězda
 zchytralost, úskočnost
 avšak, však, ale
 a, i
 přece však
 napnout ducha, pozorovat
 vážnost, pravomoc
 statečný, odvážný
 odvážit se, opovážit se
 slyšení
 slyšet, poslouchat
 odnést, sebrat, vzít
 rozmnožovat, zvětšovat
 síň, dvůr
 Královská síň - Zbraslavský klášter
 zlatý
 zlatník
 zlato
 však, pak
 pomáhat
 pomoc
 lakota
 buď zdráv
 oves
 odvrátit
 dychtívy

Bawaria, ae f.
 beatus, a, um
 bellator, oris m.
 bellum, i n.
 bene
 beneficiatus, i m.
 benevolentia, ae f.
 bestia, ae f.
 bis
 bombarda, ae f.
 bonus, a, um
 bona, orum n.
 bravium, ii n.
 brevis, e
 bulla, ae f.

C

cado, ere, cecidi, -
 caelum, i n.
 caesar, is m.
 calix, icis m.
 camera, ae f.
 campana, ae f.
 campana pulsatur
 campanula, ae f.
 campus, i m.
 canis, is m.
 canonicus, a, um
 canto, are, avi, atum (missam)
 cantharus, i m.
 capella, ae f.
 capellania, ae f.
 capellanus, i n.
 capio, ere, cepi, captum
 capitalis, e
 capitaneus, ei m.
 capitulum, i n.
 captivitas, atis f.
 captivus, i m.
 capio, are, avi, atum
 caput, capit is n.
 carcer, eris m.
 careo, ere, ui, - (+ 6.p.)
 Carinthia, ae f. (Cha-, Ka-)
 Carinthianus, a, um

Bavorsko
 šťastný, blažený, svatý
 bojovník, voják
 válka
 dobré
 držitel obročí, obročník
 přízeň, náklonnost
 zvíře
 dvakrát
 velká puška, dělo
 dobrý
 statky, jmění, majetek
 odměna, cena
 krátký, stručný
 vypouklá ozdoba, kovová pečeť

caritas, atis f.
 carmen, inis n.
 carnifex, icis m.
 caro, carnis f.
 carpo, ere, psi, ptum
 carus, a, um
 castellanus, i m.
 castellum, i n.
 castra, orum n.
 castrum, i n.
 castus, a, um
 casus, us m.
 causa, ae f.
 causa (s předcházejícím 2.p.)
 cautus, a, um
 caveo, ere, cavi, cautum
 cavo, are, avi, atum
 cedo, ere, cessi, cessum
 celebro, are, avi, atum (missam)
 celer, celeris, celere
 censeo, era, censui, censum
 census, us m.
 cerno, ere, crevi, cretum
 certamen, minis n.
 certus, a, um
 ceteri, ae, a
 charta, ae f.
 Chorinthianus v. Carinthianus
 christianus, a, um (i subst.)
 chronica, ae f.
 circa (+ 4.p.)
 circuitus, us m.
 circulus, i m.
 circumvallo, are, avi, atum
 cito
 cito, are, avi, atum
 civilis, e
 civitas, atis f.
 clam
 clamo, are, avi, atum
 clamor, oris m.
 clarus, a, um
 claudio, ere, clausi, clausum
 claustrum, i n.
 clavis, is f.
 clenodium, ii n.
 clericus, i m.

vážnost, láska
 báseň, píseň
 řezník, kat
 maso, tělo
 trhat, rvát
 milý, drahý
 správce hradu, kastelán
 tvrz, hrad, zámek
 tábor, ležení
 hrad
 čistý, bezúhonny
 pád, případ
 příčina, spor, pře
 kvůli, pro
 opatrný
 stříci se, mít se na pozoru
 hloubit, vymílat
 ustoupit, postoupit něco
 konat, slavit, sloužit mši
 rychlý
 hodnotit, soudit, myslit si
 majetek, plat, daň, úrok
 vidět, spatřit, pozorovat
 zápas, závod, boj
 jistý
 ostatní
 list papíru, listina

křesťanský, křesťan
 letopis, kronika
 kolem, u
 obvod, okruh, okolí, újezd
 kruh
 obléhat
 rychle
 předvolávat, obeslat, pohnat
 občanský, měšťanský
 obec, město
 tajně
 volat, křičet
 křik
 jasný, slavný
 zavřít, uzavřít
 závora, zámek, klášter
 klíč
 klenot, šperk
 duchovní, klerik

clerus, i m.
 coepi, coepisse
 cogito, are, avi, atum,
 cognatus, a, um
 cognomen, inis n.
 cognosco, ere, novi, nitum
 cogo, ere, coegi, coactum
 collecta, ae f.
 collegium, ii n.
 colligo, ere, legi, lectum
 colloco, are, avi, atum
 colloquium, ii n.
 collum, i n.
 colo, ere, colui, cultum
 columbinus, a, um
 comes, comitis m.
 comminuo, ere, ui, utum
 commissarius, ii m.
 committo, ere, misi, missum
 proelium committere
 commodum, i n.
 commoneo, ere, ui, itum
 communico, are, avi, atum (+ 3.p.)
 communio, onis f.
 communio calicis
 communis, e
 communitas, atis f.
 comparatio, onis f.
 comparo, are, avi, atum
 compello, ere, puli, pulsum
 comprimo, ere, pressi, pressum
 computo, are, avi, atum
 concedo, ere, cessi, ccessum
 concilium, ii n.
 concivis, is m.
 concordo, are, avi, atum
 concurro, ere, curri, cursum
 concursus, us m.
 condescendo, ere, ndi, nsum
 (+ 4.p. nebo de + 6.p.)
 condicio, onis f.
 condico, ere, dixi, dictum
 condo, ere, didi, ditum
 confero, ferre, contuli, collatum

duchovenstvo
 začínat
 přemýšlet, uvažovat, myslit
 příbuzný
 příjmení, jméno, přízvisko
 poznávat
 shánět, dohánět, nutit
 sebrané peníze, daň, berně
 sbor, bratrstvo, kolej
 sbírat, vybírat
 umístit, usadit, pronajmout
 rozhovor, rozmluva
 šije, krk
 ctit, pěstovat, vzdělávat
 holubí, holubičí
 průvodce, druh, hradský správce,
 hrabě
 roztříštit, rozbít, zmenšit
 pověřenec, zmocněnec, komisař
 spojovat, spáchat, přenechat
 svést bitvu
 prospěch
 napomínat, upomínat
 sdílet, dělit se, stýkat se, přijímat
 (tělo Páně)
 společenství, svaté přijímání
 přijímání z kalicha
 společný, obecný
 obec, společenství
 srovnání
 srovnávat, přirovnávat, opatřovat,
 získat
 dohnat, donutit
 stisknout, potlačit, zkrotit
 počítat
 připustit, dovolit, povolit
 shromáždění, koncil
 spoluobčan, spoluměštan
 souhlasit, shodnout se
 sbíhat se
 sběh, shluk, shon
 postoupit někomu něco
 podmínka, stav, povolání
 smluvit (se), ujednat
 založit
 snášet, odevzdat, svěřit

conficio, ere, feci, fectum
confirmo, are, avi, atum
confiteor, eri, fessus sum

conflictus, us m.
confluo, ere, fluxi, -
confactio, onis f.
confringo, ere, fregi, fractum
confugio, ere, fugi, -
congregdior, di, gressus sum
congrego, are, avi, atum
congruuus, a, um
coniunx, gis m., f.
consecratio, onis f.
consecro, are, avi, atum
consensus, us m.
consentio, ire, sensi, sensum
consequor, sequi, secutus sum (+ 4.p.)
conservo, are, avi, atum
considero, are, avi, atum
consilium, ii n.
consistorium, ii n.
conspectus, us m.
conspicio, ere, spexi, spectum
constans, ntis
constantia, ae f.
constat, are, constitit
constituo, ere, tui, tutum
constitutor, ui, utus sum (coram + 6.p.)

consto, are, constiti, -
construo, ere, uxi, uctum
consuesco, ere, suevi, -
consuetudo, inis f.
consuetus, a, um
consul, is m.
consulo, ere, sului, sultum
(+ 4.p. de + 6.p.)
consummo, are, avi, atum
consumo, ere, sumpsi, sumptum
contentio, onis f.
contentus, a, um
contiguus, a, um
contineo, ere, ui, -
contingit, ere, contigit
continuus, a, um
contra (+ 4.p.)

udělat, složit, vyhotovit
upevňovat, potvrzovat
vyznat, dát najevo, zpovídat se, prohlásit
srážka, střetnutí
stékat, sbíhat se, hrnout se
rozbiti
zlomit, zničit, rozbit
utíkat se někam, uchýlit se
sejít se, střetnut se
shromáždit
shodný, úplný
manžel, manželka
vysvěcení
vysvětit, zasvětit
souhlas, schválení
souhlasit
dosáhnout něčeho, získat něco
uchovat, zachovat
vzít v úvahu, uvážit, zvážit
rada, úmysl, shromáždění
shromáždění, zasedání, konsistor
dohled, pohled, pozorování
hledět, pohlížet
stálý, pevný
stálost
je známo
postavit, stanovit, zřídit
dostavit se k někomu, stanout
před někým
pevně stát, spočívat v něčem
stavět
být zvyklý
zvyk, obyčej
obvyklý
konzul, konšel

radit se, ptát se na radu
sečist, dokončit, vykonat
strávit, spotřebovat, vynaložit
spor, zápas, soupeření
spokojený
sousední, vedlejší
držet pohromadě, obsahovat
stává se, přihází se
souvislý, nepřetržitý, stálý
proti

contraeo, ire, ii, itum
contrafacio, ere, feci, factum (+ 3.p.)
contraho, ere, traxi, tractum
contrahere, debita
contrarius, a, um
controversia, ae f.
contumelia, ae f.
convenio, ire, veni, ventum
conventio, onis f.
conventor, oris m.
conventus, us m.
conversus, i m.
converto, ere, ti versum
convinco, ere, vici, victum
convivium, ii n.
copia, ae f.
copiositas, atis f.
copiosus, a, um
cor, cordis n.
coram (+ 6.p.)
corporalis, e
corpus, oris n.
corrigo, ere, rexi, rectum
corruptela, ae f.
cothurnus, i m.
cottidie
cras
crastinus
creditor, oris m.
credo, ere, didi, ditum
cremo, are, avi, atum
creo, are, avi, atum
cresco, ere, evi, -
crimen, criminis n.
cruciata, ae f.
crudelis, e
crux, crucis f.
culpa, ae f.
cultor, oris m.
cultus, a, um
cum (+ 6.p.)
cunctus, a, um
cupio, ere, ivi, itum
cur
cura, ae f.
curia, ae f.
curia apostolica

protivit se, odporovat
jednat proti něčemu
stahovat, shromáždit
dělat dluhy
opačný, protikladný, škodlivý
spor, rozepře
pomluva, urážka, potupa
sejít se, shodnout se, najmout
úmluva, smlouva, nájem, pacht
nájemce
shromáždění, sněm, konvent
bratr laik, konvrš
obrátit, zvrátit
usvědčit
hostina, hody
zásoba, množství
množství, hojnost
hojný, bohatý, obsáhlý
srdce
tvář v tvář, před kým
tělesný, osobní
tělo
opravit
zkaženost
střevic
každodenně
zítra
zítra
věřitel
věřit, myslit
spálit, shořet
tvorit, volit, určit
růst, narůstat
obvinění, zločin, vina
křížová výprava
krutý
kříž, ukřižování, mučení
vina, chyba
pěstitel, ctitel
obdělaný, upravený, vzdělaný
s, (i spojka: když)
veškerý, celý
toužit, přát si
proč
péče, starost
kurie, dvůr
papežský dvůr

curia aratura
curiositas, atīs f.
curo, are, avi, atum (+ 4.p.)
curriculum, i n.
curro, ere, cucurri, cursum
curtis, is f.
custodio, ire, ivi, itum

poplužní dvůr
zvědavost
starat se, pečovat o
běh
běžet
dvůr
hlídat, střežit

D

damno, are, avi, atum (morti)
damnosus, a, um
damnūm, i n.
Danai, orum m.
datio, onis f. (datia, ae f.)
debello, are, avi, atum
debeo, ere, ui, itum
debitum, i n.
decanus, i m.
decedo, ere, cessi, cessum
 decedere de vita
decerno, ere, crevi, cretum
decido, ere, cidi, -
decima, ae f.
decipio, ere, ceipi, ceptum
declaro, are, avi, atum
deduco, ere, duxi, ductum
defendo, ere, fendi, fēnum
defensa, ae f.
defero, ferre, tuli, lātum
deficio, ere, feci, fectum
defunctus, a, um
 missa defunctorum
deicio, ere, ieci, iectum
delecto, are, avi, atum
delego, are, avi, atum
deliberatio, onis f.
 deliberatione praehabitā
delibero, are, avi, atum
deliro, are, avi, atum
demonstro, are, avi, atum
demum
denego, are, avi, atum
denigro, are, avi, atum
denique
denuntio, are, avi, atum

odsoudit (k smrti)
škodlivý, zhoubný
škoda, újma
Danaové, Řekové
dávání, dávka
přemoci, zcela pokořit
muset, mít povinnost, dlužit
dluh, závazek
děkan
odcházet, vzdalovat se
zemřít, skonat
rozhodnout, usnášet se, určit
spadnout, klesnout
desátek
klamat
objasnit, vysvětlit
odvádět, svádět
bránit, hájit
obrana
snášet, odnášet, oznamovat
chybět, nedostávat se
zemřelý, zesnulý
mše za zemřelé, zádušní mše
shodit, vyhodit, vyhnat
těšit, bavit se
odesílat, odkázat, svěřit
porada, úvaha
po předchozí úvaze
uvažovat, zvažovat
jednat nerozumně, bláznit
ukazovat, vykládat
teprve, konečně
odepřít
očernit
konečně, nakonec
ohlásit, oznámit

depello, ore, puli, pulsum
depono, ere, posui, positum
depraedor, ari, atus sum
derelinquo, ere, liqui, lictum
descendo, ere, ndi, nsum (+ 6.p.)
desertum, i n.
desidero, are, avi, atum
despicio, ere, spexi, spectum (+ 4.p.)
destino, are, avi, atum
destituo, ere, ui, utum
destruo, ere, uxi, uctum
desum, deesse, defui
desuper
detego, ere, texi, tectum
deterreo, ere, ui, itum
detestor, ari, atus sum
detrimentum, i n.
deus, i m.
devolvō, ere, volvi, volūtum

devotio, onis f.
dico, ere, dixi, dictum
dictus, a, um
dies, ei m. i f.
differo, ferre, distuli, dilatum
difficilis, e
difficulter
diffugio, ere, fugi, -
dignitas, atis f.
dignor, ari, atus sum
dignus, a, um (+ 6.p.)
dilectus, a, um
diligentia, ae f.
diligo, ere, lexi, lectum
dilucesco, ere, luxi, -
dimidium, ii n.
dimidius, a, um
diminutio, onis f.
dimitto, ere, misi, missum
dinosco, ere, novi, -
 dinoscitur
dioecesis, is f.
directus, a, um
dirigo, ere, rex, rectum
dirimo, ere, emi, emptum
diripio, ere, ripui, reptum
discedo, ere, cessi, cessum (ab + 6.p.)

zahnat, odehnat
odložit, uložit
kořistit, plenit, loupit
opustit, nechat, zůstavit
sestoupit, postoupit něco
pustina, poušt
prtát si
pohrdat, opovrhovat
určit, stanovit
zůstavit, opouštět, zbavit
zničit, zbořit
chybět, scházet
shora, ohledně toho
odkryt, odhalit
odstrašit, zastrašit
proklínat, odmítat
škoda, újma
bůh
spadnout, svalit, v pas.: svalit se,
připadnout
zbožnost, oddanost
říkat, mluvit
řečený, tento
den
odkládat, lišit se
nesnadný, obtížný
obtížně, nesnadno
rozprchnout se
důstojnost, hodnost
pokládat za hodna, rácit
důstojný, hodný čeho, přiměřený
milý, oblíbený
pečlivost, svědomitost, píle
oblíbit si, vážit si, milovat
rozsvětlit se, rozednít se
polovina
poloviční, půl
zmenšení
propustit, poslat, opustit
rozeznávat
je známo
správní okres, diecéze
přímý, rovný
řídit, vést, uspořádat
rozdělit, zmařit, přerušit
uchvátit, uloupit
rozcházení se, odcházení, ustoupit,

kostel, církev
 vykonání, působení, výsledek
 vynést, zdvihnout do výše
 způsobit, vykonat, provést
 následuje, vyplývá
 mít nedostatek, postrádat
 uniknout, uplynout
 volba, výběr
 volič, kurfiřt
 vybraný, zvolený, zvolenec
 vybrat, zvolit
 výmluvnost
 koupit
 emfyteutický
 koupě
 totíž
 zazářit, vyniknout
 jít
 biskupský
 biskupství
 biskup
 jezdec, rytíř
 kůň
 vztyčit, postavit, zřídit
 vyrvat, odejmout
 červenat se, stydět se
 také, rovněž
 svátost oltářní, přijímání
 vyváznout, uniknout
 zmizet, rozplýnout se
 vycházet, dopadnout, stát se
 výsledek, konec
 vyvolat, povolat, předvolat
 z, kvůli, podle
 vymáhání, vybíráni
 vykonavatel, výběrcí
 vybírat, přijímat, vídat
 zvolat
 vyobcování, klatba
 dát do klatby, vyobcovat
 příklad
 zaměstnávat, cvičit, provádět

vzdálit se
 učit se, poznávat
 nesvár, nesvornost
 rozběhnout se, pobíhat
 nakládat s čím, urovnat, uspořádat
 rozprávět, hovořit
 neshoda, spor, roztržka
 rozdělovat, rozdávat
 dlouho
 různý, rozličný
 bohatý, boháč
 rozdělit
 božský, boží, svatý
 bohoslužba
 rozděleně
 rozdělení
 bohatství
 dát, věnovat
 učit, poučovat
 bolest
 lstivý, podvodný
 domácí, rodinný
 neděle
 panství
 vládnout, panovat
 pán
 dům
 radnice
 dát, darovat
 dar
 věno dar
 darování, příspěvek, dotace
 pochybovat, váhat
 pochybnost
 pochybný, nejistý
 knížectví, vévodství
 vést, mít za to, pokládat
 vůdce, velitel
 odedávna, již dlouho
 sladký, příjemný, milý
 zatím co, dokud, když
 nanevýš, přinejmenším, aspoň
 dvojí, dvojitý
 trvat
 vůdce, kníže, vévoda

ecclesia, ae f.
effectus, us m.
effero, ferre, *extuli*, elatum
efficio, ere, feci, fectum
efficitur
egeo, ere, ui, -
elabor, bi, lapsus sum
electio, onis f.
elector, oris m.
electus, a, um (i subst.)
eligo, ere, legi, lectum
eloquentia, ae f.
emo, ere, emi, emptum
emphiteoticus, a, um
emptio, onis f.
enim
enitesco, ere, nitui, -
eo, ire, ii, itum
episcopalis, e
episcopatus, us m.
episcopus, i m.
eques, equitis m.
equus, i m.
erectus, a, um v. erigo
erigo, ere, rex, rectum
eripio, ere, ripui, reptum
erubesco, ere, rubui, -
etiam
eucharistia, ae f.
evado, ere, vasi, vasum
evanescō, ere, yanui, -
evenio, ire, veni, ventum
eventus, us m.
evoco, are, avi, atum
ex, e (+ 6.p.)
exactio, onis f.
exactor, oris m.
excipio, ere, cepi, ceptum
exclamo, are, avi, atum
excommunicatio, onis f.
excommunico, are, avi, atum
executor v. *exsecutor*
exemplum, i n.
exequiae v. *exsequiae*
exerceo, ere, cui, itum

exercitus, us m.
 exhibeo, ere, ui, itum
 exhibitor, oris m.
 exigo, ere, egi, actum
 exilium, ii n.
 exordium, ii n.
 exorior, iri, ortus sum
 expello, ere, puli, pulsum
 expensa, ae f.
 expleo, ere, evi, etum
 explico, are, avi, atum
 expono, ere, posui, positum
 expugno, are, avi, atum
 executor, oris m.
 exsequiae, arum f.
 exspecto, are, avi, atum
 extinguo, ere, stinxii, stinctum
 extirpo, are, avi, atum
 extendo, ere, tendi, tentum
 extendere se (in + 6.p.)
 exter, extera, exterum
 exterminatio, onis f.
 exterus, a, um
 extinguo v. extinguo
 extorsio, onis f.
 extra (+ 4.p.)
 extraho, ere, axi, actum
 extraneus, a, um
 extremus, a, um
 extunc

vojsko
 podávat, prokazovat, poskytovat,
 předkládat
 doručitel, předkladatel
 vymáhat
 vyhnanství
 začátek
 povstat, vzniknout, vypuknout
 vyhánět
 náklady, výlohy
 vyplnit, splnit
 rozvinout, vyložit, vysvětlit
 vyložit, vynaložit, vydat,
 pronajmout
 dobývat, útočit, obléhat
 vykonavatel, správce
 pohřeb, pohřební obřady
 očekávat
 zhasit, usmrtit, zemřít
 vyvrátit
 vztáhnout, roztáhnout
 činit, obnášet, záležet v
 vnější, cizí
 skončení, uplynutí
 vzdálený, cizí
 vymáhání, vynucení
 mimo, kromě
 vytáhnout, vytrhnout
 cizí
 poslední, nejzazší
 od té doby, tehdy

F

aber, bri m.
 tabula, ae f.
 facies, ei f.
 facilis, e
 facio, ere, feci, factum
 factum, i n.
 facultas, atis f.
 falso, a, um
 fama, ae f.
 familia, ae f.
 familiaris, e (i subst.)

famosus, a, um
 famulus, i m.
 fastigium, ii n.
 fatum, i n.
 fautor, oris m.
 favilla, ae f.
 favor, oris m.
 fel, fellis n.
 felicitas, atis f.
 felix, felicis
 femina, ae f.
 fera, ae f.
 fere
 feria, ae f. (secunda)
 ferialis, e
 ferio, ire, -, -
 fero, ferre, tuli, latum
 ferox, ferocis
 ferrum i n.
 festum, i n.
 feudalis, e (i subst.)
 feudum, i n.
 fideiussor, oris m.
 fidelis, e (i subst.)
 fidelitas, atis f.
 fides, ei f.
 filius, ii m. --
 fingo, ere, finxi, fictum
 finio, ire, ivi, itum
 finis, is m.
 fines, ium m.
 fio, fieri, factus sum
 firmo, are, avi, atum
 firmus, a, um
 fiscus, i m.
 flecto, ere, exi, exum
 flectere genua
 flumen, inis n.
 fluvius, ii m.
 forma, ae f.
 formido, are, avi, atum
 fors, fortis f.
 forte fortuna
 fortis, e
 fortuna, ae f.
 forum, i n.

proslulý, pověstný
 služebník, sluha
 vrchol, vysoké postavení,
 důstojnost
 osud, sudba
 příznivec, ochránce
 popel
 přízeň, náklonnost
 žluč, hněv
 štěstí
 šťastný
 žena
 zvěř, šelma
 skoro, téměř
 všední den (pondělí)
 všední
 tlouci, bít, zabíjet
 nést, přinášet
 divoký, zuřivý
 železo
 svátek, slavnost
 lenní, leník
 léno
 ručitel
 věrný, věřící
 věrnost
 věrnost, víra, důvěra
 syn
 předstírat, vymýšlet, tvorit
 končit, ohraňcovat
 konec, cil, účel
 končiny, území
 stát se, dít se
 upevnit
 pevný
 společná pokladna
 ohýbat
 pokleknout
 řeka
 řeka
 tvar, podoba
 hrozit se, strachovat se
 náhoda, štěstí, osud
 šťastnou náhodou
 statečný, pevný
 osud, štěstěna
 náměstí, trh, tržiště

fossatum, i n.
fovea, ae f.
fragilis, e
fragor, oris m.
Francigena, ae m.
frater, triš m.
frenum, i n.
frequens, ntis
frigus, oris n.
fructus, us m.
frugalitas, atis f.
fruor, i, - (+ 6.p.)
fuga, ae f.
fugio, ere, fugi, - (+ 4.p.)
fumales, ium (denarii)
fumus, i m.
fundō, are, avi, atum
fundō, ere, fudi, fusum
fur, furis m.
furibundus, a, um
futurus, a, um

příkop
 jáma, příkop, důl
 křehký
 lomoz, hřmot
 Francouz
 bratr, (i řeholní), mnich
 uzda
 častý, hojný
 zima, mráz, chlad
 plod, užitek, výnos
 řádnost, poctivost, šetrnost
 těšit se z čeho, užívat
 útěk
 utíkat, vyhýbat se
 poplatek z komínů, podýmné
 kouř, dým
 založit
 lít, prolévat
 zloděj
 zuřivý, vztekly
 budoucí, nastávající

G

gaudeo, ere, gavisus sum
gaudium, ii n.
genealogia, ae f.
gener, eri m.
generalis, e
generatio, onis f.
gens, gentis f.
genus, eris n.
gero, ere, gessi, gestum
 geritur, geruntur
 gladius, i m.
glòria, ae f.
gloriosus, a, um
grandis, e
gratia, ae f.
 gratias agere
gratus, a, um
gravamen, minis n.
gravis, e
grex, gregis m.
grossus, i m.

radovat se
radost
rod
zeť, švagr
všeobecný, hlavní
pokolení, generace
národ, lid, kmen
koleno
rod, druh
nést, vést, konat
děje se, stává se
meč
sláva
slavný, proslulý
velký, statný
milost, dík
děkovat, vzdávat díky
milý, vítaný
tíha, obtíž
těžký, obtížný, závažný
stádo, dav
groš

gubernaculum, i, n.
guberno, are, avi, atum
guerra, ae f.
gustus, us m.
gutta, ae f.
Gurimensis, e

habeo, ere, ui, itum
habitus, us m.
habundo v. abundo
haereticus, a, um, (i subst.)
haud
hereditarius, a, um
hereditas, atis f.
heres, edis m. i f.
hic
hic, haec, hoc
hiems, hiemis f.
hinc

hinc - inde
hircus, hirci m.
hodiernus, a, um
homagium ii n.

homicidium, ii n.
homo, minis m.
honestas, atis f.
honestus, a, um
honor, oris m.
honorabilis, e
hora, ae_f.
hortor, ari, atus sum
hortus, i m.
 hortus ferarum
hospes, itis m.
hospitale, is n.

hospitalis, e
hospitium, ii n.

hostis, is _m.
huiusmodi (neskl.)
humanus, a, um
humidus, a, um

kormidlo, řízení, vláda
řídit, spravovat
válka, boj
chuť
kapka
kouřimský

H

mít, mít za, pokládat
zevnějšek, vzhled, šat, stav

kacířský, kacíř
ne
dědičný, dědický
dědictví, dědina
dědic
zde, na tomto místě, tu
tento, ten
zima
odtud, z toho
tu a tam, porůznu
kozel
dnešní
poddanství, slab věrnosti, lenní
přísaha
vražda
člověk, poddaný
důstojnost, čestnost
čestný
čest, pocta, hodnost
ctihodný
hodina
vybízet, povzbuzovat
zahrada
obora
host, poutník, cizinec
špitál, útulek pro nemocné a
chudé
pohostinný, pohostinský
pohostinství, pohoštění, hostinný
dům, hospoda
nepřítel
takový, tento
lidský
vlhký, mokrý

humilis, e

pokorný

iaceō, ere, ui_ -
iacio, ere, ieci, iactum

iam

ianua, ae f.
ianuarius, ii m.

ibi

ibidem

idcirco

idem, eadem, idem

idoneus, a, um

ieunium, ii n.

igitur

ignis, is m.

ille, illa, illud

iliuc

illustro, are, avi, atum

imago, inis f.

imber, imbris m.

imitor, ari, atus sum

immediatus, a, um

impeccabilis, e

impedio, ire, ivi, itum (+4.p.)

impendo, ere, endi, ensum

imperator, oris m.

imperium, ii n.

impero, are, avi, atum

imperpetuum

impetro, are, avi, atum (+ 4.p.)

impetus, us m.

impius, a, um

impono, ere, posui, positum

importunus, a, um

impugno, are, avi, atum

impune

in (+ 6.p. - kde)

in (+ 4.p. - kam)

inaestimabilis, e

inantea

incarnatio, onis f.

incarnatio dominica

incassum

ležet
házet, vrhat

již

brána

leden

zde, tam

tamtéž

proto

týž, tentýž

vhodný, příhodný

půst

tedy, zkrátka

oheň

onen, on

sem

osvětlit, objasnit

obraz, podoba

déšť

napodobovat

bezprostřední

bez hříchu, nemohoucí hřešit
bránit, zabraňovat (někomu,
něčemu)

vynaložit

císař

říše

vládnout, rozkazovat, panovat

navždy, navěky

dosáhnout čeho

útok, válečná vřava

bezbožný, hříšný

vložit, uložit, dosadit

těžký, obtížný, bezohledný

napadat

bezrestně

v, při

do, na, proti

neodhadnutelný, obrovský

nadále

vtělení

vtělení Páně

nadarmo, zbytečně

incendium, li_ n.
incendo, ere, endi, ensum
incertus, a, um
inchoatus, a, um
incido, ere, cidi_ - (+ 3.p.)
incipio, ere, cepi, ceptum
incitatio, onis f.
inclino, are, avi, atum
inclusus, a, um
incola, ae m.
incorruptus, a, um
increpo, are, avi, atum
incultus, a, um
incumbo, ere, cubui, cubitum
inde
indebitus, a, um
indico, ere, dixi, dictum
indignor, ari, atus sum
indignus, a, um
indulgentia, ae f.
indulgeo, ere, dulsi, -
ineo, ire, ii, itum
 inire consilium
 inire fugam
inermis, e
infamis, e
inferius
infero, ferre, intuli, illatum
infidelis, e
infirmus, a, um
infligo, ere, ixi, ictum
 infligere poenam
informo, are, avi, atum
infortunium, ii n.
infra (i předl. + 4.p.)
 infra annum
 infra tempus
infrascriptus, a, um
infringo, ere, fregi, fractum
ingenuus, a, um
inglorius, a, um
ingravesco, ere, -, -
ingredior, gredi, gressus sum (+ 4.p.)
inimicus, a, um (i subst.)
iniquitas, atis f.
iniquus, a, um
initium, ii n.

požár, žhářství
zapálit
nejistý
začaty
upadnout, dopadnout
začinat
pohánění, prudkost, popud
sklánět, přiklonit (se)
chvalně známý, slavný
obyvatel
neporušený, nezkažený
řinčet, vyčítat, obořit se
nepěstěný, neobdělaný
ulehnout, dolehnut
odtud, od té doby, proto
nezasloužený, nepatřičný
oznámit, vyhlásit
horšit se, rozčilovat se
nehodný
shovívavost, přízeň, odpustek
promíjím, dovolují
vejít, vstoupit, začínat
pojmout úmysl, zamýšlet
dát se na útek
bezbranný, neozbrojený
bezectný, nečestný
níže
vnášet, přinášet, působit
nevěrný, nevěřící
slabý, nemocný
zasadit, způsobit
uložit trest
poučit, zpravit
neštěstí, nehoda
dole, pod
během roku, do roka
načas, včas
níže psaný
zlomit, zeslabit, porušit
vrozený, svobodný, důstojný
neslavný
zhoršovat se
vstoupit, vpadnout
nepřátelský, nepřítel
nerovnost, bezpráví
nestejný, nespravedlivý
počátek, původ

iniuria, ae f.
 iniustus, a, um
 inoboediens, entis
 inquam
 obv. 3.os. sg. a pl.: inquit, inquiunt
 inquisitio, onis f.
 inscribo, ere, ps̄i ptum
 insero, ere, serui, sertum
 insidiae, arum f.
 insolentia, ae f.
 instabilis, e
 instituo, ere, tui
 insto, are, insti_{ij}
 instrumentum, i n.
 insultus, us m.
 insuper
 insurgo, ere, rex_i
 intellego, ere, lexi, lectum
 intendo, ere, tendi, tentum
 intentio, onis f.
 inter (+ 4.p.)
 intercedo, ere, cessi, cessum
 intercludo, ere, usi, usum
 interea
 interficio, ere, feci, factum
 interrogo, are, avi, atum
 (+ 4.p. nebo de + 6.p.)
 intersum, esse, fui (+ 3.p.)
 intra (i předl. + 4.p.)
 intro, are, avi, atum (+4.p.)
 introduco, ere, duxi, ductum
 intromisco, ere, ui, mixtum
 intromitto, ere, misi, missum
 intromittere se (de + 6.p.)
 intueor, tueri, intuitus sum
 inutilis, e
 invado, ere, vasi, vasum
 invalesco, ere, valui, -
 invenio, ire, veni, ventum
 invicem
 invideo, ere, vidi, visum
 inviolabilis, e
 invisus, a, um
 invitō, are, avi, atum
 ioppula, ae f.
 ipse, ipsa, ipsum

křivda, bezpráví
 nespravedlivý
 neposlušný
 pravím, říkám
 vyšetřování
 zapsat, vepsat
 vkládat, vsunout, přimísit
 nástrahy, úklady
 opovážlivost, smělost
 nestálý
 ustanovit
 naléhat, nastávat
 náradí, prostředek, listina
 napadení, útok, urážka
 nadto, k tomu
 povstat, zdvihnout se
 rozumět, pochopit
 napnout, zamýšlet, usilovat
 úsilí, námaha, péče
 mezi
 vstoupit mezi, zakročit
 uzavřít, obklíčit
 zatím, meztím
 zabít, usmrtit
 ptát se nač
 zúčastnit se, být při něčem
 uvnitř, v, do, během
 vstoupit, vniknout
 uvést, předložit (žalobu)
 vměšovat se
 vpustit, poslat dovnitř
 ujmout se držby, vlastnictví
 pohlížet, dívat se
 neužitečný, nepoužitelný
 vtrhnout, vniknout, napadnout
 zesílit, nabýt síly
 najít, shledat, vynalézat
 střídavě, navzájem
 závidět
 neporušitelný
 n enáviděný, n enávidící,
 nepřátelský
 zvát, pozvat
 kazajka
 sám, on

ira, ae f.
 irruo, ere, rui, -
 is, ea, id
 ita, itaque
 item
 iter, itineris n.
 iubeo, ere, iussi, iussum (+ 4.p.)
 iudeus, a, um (i subst.)
 iudex, icis m.
 iudicium, ii n.
 iudico, are, ayi, atum
 iuramentum, i n.
 iurati, orum m.
 ius, iuris n.
 iussum, i n.
 iussu
 iustitia, ae f.
 iustus, a, um
 iuvenis, is m.
 iuvo, are, iuvi, - (+ 4.p.)
 iuxta (+ 4.p.)

hněv
 vyřítit se na, hnát se
 on, ten
 tak, a tak
 tak, též, rovněž
 cesta, pochod
 rozkazovat (někomu)
 židovský, žid
 soudce, rychtář
 soud, rychta
 soudit, myslit, rozhodovat
 přísaha
 přísežní, konšelé
 právo, pravomoc
 rozkaz, nařízení
 na rozkaz, z příkazu
 spravedlnost
 spravedlivý
 mladík, tovaryš
 podporovat, pomáhat
 vedle, podle

L
 práce
 pracovat
 siza
 smrtelný
 laik
 žalostný, smutný
 lán
 kámen
 štědře dávat, uštědřovat
 skrytý, tajný
 být skryt, tajit se
 chválit
 chvála, sláva
 myt
 čtenář
 zákonný, řádný
 sbírat, čist
 lev
 lehký
 zákon
 knížka
 rád, ochotně, dobrovolně

liber, bri m.
 liber, era, erum
 libero, are, avi, atum
 libertas, atis f.
 libra, ae f.
 licentia, ae f.
 licet, ere, cuit (neos.)
 licet (spojka)
 lignum, i n.
 ligo, are, avi, atum
 limen, inis n.
 lingua, ae f.
 litigo, are, avi, atum
 littera, ae f.
 litterae, arum f.
 litteris
 litteralis, e
 loco, are, avi, atum
 locus, i m.
 longus, a, um
 loquor, loqui, locutus sum
 luctus, us m.
 lumen, inis n
 lux, lucis f.

M

macellum, i n.
 maestitia, ae f.
 magister, stri m.
 magister civium
 magnificus, a, um
 maiestas, atis f.
 maiores, um m.
 malo, malle, malui, -
 malum, i n.
 malus, a, um
 mancipio, are, avi, atum
 mancipare vinculis
 mandatum, i n.
 mando, are, avi, atum
 mane
 maneo, ere, mansi, mansum
 manus, us f.
 marca, ae f.
 marchio, onis m.

kniha
 svobodný, volný
 osvobodit, uvolnit
 svoboda, volnost, osvobození
 váha, libra
 libovůle, dovolení, oprávnění
 je dovoleno
 ačkoli, třeba i
 dřevo
 vázat, svázat
 práh
 jazyk, řeč
 hádat se, přít se
 písmeno
 dopis, list, listina
 písmeny, písemně
 písemný
 umístit, zakládat, pronajmout
 místo
 dlouhý
 mluvit
 žal, smutek
 světlo
 světlo

moře
 manžel
 mučedník
 matka
 včasný, zralý
 lék
 lékař
 polovina, střed
 dělit (se), prostředkovat
 prostřední
 značně, nemálo
 prostřední, poloviční
 půl kopy
 o půlnoci
 zlepšit
 pamatovat (si)
 paměť
 připomínat, vypravovat
 mysl, smýšlení, úmysl
 měsíc
 míra, měření, výměra, měřice
 mzda, žold, cena
 po zásluze
 hranice, konec, cíl
 měřit, vyměřovat
 můj
 stěhovat se
 zemřít
 voják, rytíř
 vojenská družina, vojsko
 milník, míle (česká 11,2 km)
 hrozby, vyhružky
 hrozebně, výhružně
 divný, zvláštní, podivuhodný
 míchat, mísit, spojovat
 ubohý, nešťastný
 milosrdenství
 mše
 mešní
 misál
 posílat
 mírný, skrovny, nepatrny
 jen, pouze, hned
 způsob, míra, pravidlo
 mlýn
 mnich
 klášter

monēo, ere, ui, itum
 monitio, onis f.
 mōns, montis m.
 Mons C(h)utna
 montanus, i m.

 monumentum, i n.
 mora, ae f.
 morbus, i m.
 morior, mori, mortuus sum
 moror, ari, atus sum
 mors, tis f.
 mortuus, a, us
 mos, moris m.
 moveo, ere, movi, motum
 mox
 mulier, ris f.
 multitudo, inis f.
 multotiens
 multus, a, um
 mundus, i m.
 munio, ire, ivi, itum
 munitio, onis f.
 munitus, a, um
 murus, i m.
 muto, are, avi, atum
 mutuo, are, avi, atum
 mutuus, a, um
 mutuo (in mutuo)

napomínat, upomínat
 napomenutí, upomínka
 hora
 Kutná Hora
 horal, horník, obyvatel horního
 města
 památník
 prodlení, zdržení
 nemoc
 zemřít, umírat
 zdržovat se, dlít, pobývat
 smrt
 mrtvý
 mrav, zvyk, obyčej
 hýbat, pohybovat, dojímat
 brzy
 žena
 množství, dav
 mnohokrát
 multý
 svět
 opevnit, chránit
 opevnění, tvrz, ochrana
 opevněný, chráněný
 zed, hradba
 vyměnit, změnit
 půjčit
 vzájemný, vypůjčený
 jako půčku, úvěr

N

neboť, totiž
 vypravování
 vyprávět
 narodit se, vznikat
 národ
 příroda, přirozená povaha
 syn, dítě
 zda ... či
 ani
 a ne, ani
 ani ... ani
 rovněž, zajisté také
 nouze, nutnost
 co není dovoleno, nedovolené

neglego, ero, lexi, lectum
 nego, are, avi, atum
 negotium, ii n.
 nepos, otis m.
 neque (nec)
 neque ... neque
 nescio, ire, ivi, itum
 nihil (nil)
 nimis
 nisi (po záporu)
 nobilis, e (i subst. m.)
 nobilitas, atis f.
 nocens, entis
 noceo, ere, nocui, nocitum
 nocturnus, a, um
 nolo, nolle, nolui, -
 nomen, inis n.
 nōmine
 nominō, are, avi, atum
 non modo - sed etiam
 nomillus, a, um
 nonnumquam
 nosco, ere, novi, notum
 noster, nostra, nostrum
 notarius, ii m.
 notus, a, um
 notum facere
 November, bris m.
 novus, a, um
 novissimus
 nox, noctis f.
 nudus, a, um
 nullus, a, um
 numquam (i nunquam)
 numquid
 nunc (nunc - nunc)
 nuntio, are, avi, atum
 nuntius, ii m.
 nuper
 nutritio, ire, ivi, itum

zanedbávat, opomíjet
 popírat, říkat, že ne
 záležitost, věc, obchod
 vnuček, potomek
 a ne, ani
 ani ... ani
 nevědět, neznať
 nic
 příliš
 leda, než
 urozený, šlechtic
 urozenost, vznešenost
 škodlivý
 škodit
 noční
 nechtít
 jméno
 jménem, ve jménu, jako
 jmenovat
 nejen - ale i, také
 některý, nějaký
 někdy
 poznávat, znát
 nás
 notář
 známý
 učinit známým, označit
 listopad
 nový
 nejnovější, krajní, poslední
 noc
 nahý, obnažený
 žádný, nikdo
 nikdy
 cožpak
 nyní (hned - hněd)
 oznamovat, zvěstovat
 poseł, vyslanec, legát
 nedávno
 živit, vychovat

O

pro, kvůli
 smrt, záhuba
 zavázat, dát do záštavy
 poslušnost

smlouva, dohoda, nájem, pacht
 ražba, ražení
 stránka, list, listina
 palác
 dlaň, palma, vítězství
 stříhač sukna, soukeník
 kus látky, látka, sukno
 papež
 stejný, rovný, sudý
 připravený, hotový
 šetrný, skrovny, střídmý
 poslouchat, být poslušen
 připravovat, chystat
 farní
 farník
 část, díl, strana
 kraj, končina, země
 maličký
 malý
 pastviny
 utrpení, mučení, umučení
 pastýř
 pastýrský
 rozkládat se, být otevřený, být
 zřejmý, známý
 otec
 trpět, snášet
 vlast
 strýc
 málokterí, nemnozí, málo
 chudý
 chudoba
 mír
 hřešit
 peníze
 dlužné peníze, dluh
 dobytek
 vnikat, pronikat, projít
 vůbec, zcela, úplně
 skrze, přes, po
 dokončit, dodělat
 uchopit, pochopit
 udeřit, zasáhnout
 zkáza, záhuba, ztráta

oboediō, ire, ivi, itum (+ 3.p.)
 obsequium ii n.
 obseruo, are, avi, atum
 obses, idis m., f.
 obsideo, ere, sedi, sessum
 obsto, are, obstiti, -
 obsum, obesse, obfui, -
 obtineo, ere, ui, tentum
 obviam
 occasio, onis f.
 occasus, us m.
 occido, ere, cidi, -
 occido, ere, occidi, occisum
 occulto, are, avi, atum
 occultus, a, um
 occupo, are, avi, atum
 occurro, ere, curri, cursum
 October, bris m.
 oculus, i m.
 odium, ii n.
 offero, ferre, obtuli, oblatum
 officialis is m.
 officium, ii n.
 olim
 omen, inis n.
 omnis, e
 onus, eris n.
 operarius, i m.
 operor, ari, atus sum
 opitulor, ari, atus sum
 oppidum, i n.
 oppono, ere, posui, positum
 opprimo, ere, pressi, pressum
 opto, are, avi, atum
 opus, eris n.
 oratio, onis f.
 orator, oris m.
 orbis, is m.
 ordino, are, avi, atum
 ordo, inis m.
 organum, i n.
 origo, originis f.
 orior, iri, ortus sum
 ornatus, us m.
 oro, are, avi, atum
 os, oris n.
 os, ossis n.

poslouchat, být poslušný
 poslušnost, poddanost, služba
 pozorovať, zachovávat
 rukojmí
 obléhat
 překážet, bránit, stát v cestě
 škodit
 obdržet, získat, držet
 vstříc
 příležitost
 západ
 zapadat, padnout, zahynout
 zabíjet, usmrtit
 skrývat
 skrytý, tajný
 obsadit, zmocnit se
 běžet vstříc
 říjen
 oko
 nenávist
 podávat, nabízet
 úředník
 úřad, povinnost, služba
 kdysi, dříve, dávno
 znamení
 všechn, každý, celý
 břemeno, tíha, obtíž
 dělník, řemeslník
 pracovat, provádět, dělat
 přinášet pomoc, pomáhat
 město, městečko
 klást (na)proti, protivit se
 utiskovat, potlačovat, ničit
 přít si, žádat
 dílo
 řeč, modlitba
 řečník
 svět
 uspořádat, zařídit, stanovit
 řada, řád, pořádek, pravidlo
 hudební nástroj, varhany
 počátek, původ
 vzniknout, vycházet
 ozdoba, oblečení, ornát
 prosit, modlit se
 ústa
 kost

pactum, i n.
 pagamentum, i n.
 pagina, ae f.
 palatum, ii n.
 palma, ae f.
 pannicida, ae f.
 pannus, i m.
 papa, ae m.
 par, paris
 paratus, a, um
 parcus, a, um
 pareo, ere, ui, - (+ 3.p.)
 paro, are, avi, atum
 parochialis, e
 parochianus, i m.
 pars, tis f.
 partes, ium f.
 parvulus, a, um
 parvus, a, um
 pascua, orum n.
 passio, onis f.
 pastor, oris m.
 pastoralis, e
 pateo, ere, ui, -
 pater, patris m.
 patior, pati, passus sum
 patria, ae f.
 patruus, i m.
 pauci, ae, a
 pauper, is
 paupertas, atis f.
 pax, pacis f.
 pecco, are, avi, atum
 pecunia, ae f.
 pecunia debita
 pecus, oris n.
 penetro, are, avi, atum
 penitus
 per (+ 4.p.)
 perago, agere, egi, actum
 percipio, ere, cepi, ceptum
 percutio, ere, cussi, cussum
 perditio, onis f.

perdo, ere, didi, ditum
 perennis, e
 pereo, ire, ii, -
 perficio, ere, feci, fectum
 perfidus, a, um
 pergo, ere, perrexī, perrectum
 periculum, i n.
 peritus, a, um
 periurus, a, um
 permitto, ere, misi, missum
 permutatio, onis f.
 permuto, are, avi, atum
 pernicies, ei f.
 permicosus, a, um
 perpetro, are, avi, atum
 perpetuu, a, um
 in perpetuum (imperpetuum)
 persequor, sequi, secutus sum
 persolvo, ere, solvi, solutum
 persona, ae f.
 persono, are, ui, -
 perspicio, ere, spexi, spectum
 pertinax, acis
 pertineo, ere, nui, -
 pertinere (ad + 4.p.)
 pervenio, ire, veni, ventum
 pes, pedis m.
 in pede pontis
 pestilentia, ae f.
 pestis, is f.
 petitio, onis f.
 peto, ere, ivi, itum
 pictor, oris m.
 pictorius, a, um
 ars pictoria
 pignus, oris n.
 pingo, ere, pinxi, pictum
 piscator, oris m.
 piscina, ae f.
 pistor, oris m.
 pitantia, ae f.
 pius, a, um
 placeo, ere, ui, -
 placet mihi
 planctus, us m.
 plango, ere, planxi, planctum
 planities, ei f.

ztratit, zkazit, zahubit
 trvalý, stálý
 zahynout, zaniknout
 zhotovit, dokončit, udělat
 nevěrný, nepočitivý, úskočný
 spěchat, pokračovat, postupovat
 nebezpečí
 znalý, zkušený
 křivopřísežný
 svěřit, odevzdat, dovolit
 proměna, výměna
 vyměnit
 zkáza, záhuba
 zhoubný
 vykonat, spáchat
 věčný, nepřetržitý, stálý
 na věky
 provázet, (pro)následovat
 zaplatit
 osoba
 hlaholit, rozléhat se, volat
 spatřit, prohlédnout, poznat
 vytrvalý, neústupný
 dósahovat, týkat se
 patřit někomu, k něčemu
 dojít, dospět
 noha, chodidlo
 u paty mostu
 mor
 nákaza, mor, záhuba
 žádost, prosba
 směřovat, žádat, prosit
 malíř
 malířský
 malířství, malířský cech
 zástava, záruka
 malovat
 rybář
 rybník
 pekař
 obživa, zlepšení stravy
 zbožný
 líbit se, zalíbit se
 líbí se mi, schvaluji
 pláč, nářek
 hořkovat, naříkat
 pláň, rovina

planto, are, avi, atum
 plebanus, i m.
 plebs, plebis f.
 plenus, a, um
 poena, ae f.
 poeta, ae m.
 policeor, eri, licitus sum
 pompa, ae f.
 pondus, eris n.
 pono, ere, posui, positum
 pons, pontis m.
 pontificalis, e
 populus, i m.
 porta, ae f.
 portio, onis f.
 porto, are, avi, atum
 possessio, onis f.
 possideo, ere, sedi, sessum
 possum, posse, potui, -
 post (i předl. + 4.p.)
 postea
 posterus, a, um
 posteri, orum m.
 postpono, ere, posui, positum
 postquam
 postremo
 potens, entis
 potentia, ae f.
 potestas, atis f.
 potior, iri, potitus sum (+6.p.)
 potis, e
 potius
 prae (+ 6. p.)
 praecedo, ere, cessi, cessum
 praeceptum, i n.
 praecipitum, ii n.
 praecipuus, a, um
 praemonicus, a, um
 praecordialis, e
 praedecessor, oris m.
 praedicatio, onis f.
 praedicator, oris m.
 praedico, are, avi, atum
 praefatus, a, um
 praelatus, i m.
 praepositura, ae f.
 praepositus, i m.

pěstovat, sázet
 farář, plebán
 lid
 plný, úplný
 trest
 básník
 slibovat
 nádhera, přepych, lesk
 váha, závaží, břímě
 klást, položit
 most
 biskupský
 lid
 brána
 díl, část, podíl
 nosit
 majetek, vlastnictví
 mít v držení, vlastnit
 moci
 vzadu, později, za, po
 potom, později
 následující, příští
 potomci
 odložit, nechat stranou
 jakmile, když
 nakonec
 mocný
 moc, síla
 moc, vláda
 zmocnit se, získat, mít v moci
 schopný, mocný
 spíše
 před, pro, kvůli
 předcházet, předčít
 příkaz, rada, nauka
 sráz, záhuba
 obzvláštní, znamenitý
 hlasatelův, hlasatelský
 srdečný
 předchůdce
 kázání
 kazatel
 hlásat, velebit, kázat
 dříve řečený, tento
 kněz, prelát
 proboštství
 představený, probošt

praesens, ntis	přítomný, tento	dítě, potomek, pokolení
praesentes (litterae)	tato listina	slibovat
praesentatio, onis f.	návrh, právo navrhovat	prohlášení, rozhodnutí
praesentia, ae f.	přítomnost	u, při, blízko
praesertim	zvláště, předeším	spěsný, kvapný
praesto, are, stiti, stitum	vynikat, prokazovat, vykonat	dávat pít, připíjet
praestare iuramentum	složit přísahu	blízký, příbuzný
praestat (neos.)	je lépe	navrhovat, předkládat
praestolor, ari, atus sum	čekat, očekávat	návrh, záměr
praesul is m.	představený, biskup, opat	vlastní, zvláštní
praesumo, ere, sumpsi, sumptum	opovážit se, odvážit se	pro, kvůli
praesumptio, onis f.	opovážlivost	opevnění
praeter (+ 4.p.)	kromě	pronásledovat, provázet
praetermitto, ere, misi, missum	opomenout, vynechat	zdárny, šťastný
praetorium, ii n.	radnice	porazit, skáct, zničit
praevenio, ire, veni, ventum	předejít, předhonit	prospívat
prandeo, ere, prandi, pransum	snídat	ochrana
pratum, i n.	louka	tak, jak, jako
precēs, um f.	prosby	přicházet, vzcházet, dařit se
presbyter, eri m.	kněz	výnos, výsledek, důchod
pretiosus, a, um	cenný, drahocenný	předvídat, opatrovat
pridie	den předtím, den před	starat se o koho, co
primates, um m.	předáci, přední mužové	opatřit něco
primum	nejprve	opatrny, prozírávý
princeps, cipis m.	kníže, přední muž	kraj, země, území
principatus, us m.	knížectví	nejblížší
principium, ii n.	začátek, počátek	moudrý, rozumný, prozírávý
prior, prius	přednější, dřívější	obecný, veřejný, státní
priusquam	dříve než	chlapec, dítě
privilegium, ii n.	výsada, privilegium	dětství
privō, are, avi, atum (+6.p.)	zbavit, zprostít něčeho	bitva
pro (+ 6.p.)	pro, kvůli, za	bojovat
proavus, i m.	praotec, praděd	krásný
probitas, atis f.	pochťost, rádnost	tlouci, bit
probo, are, avi, atum	schvalovat, zkoušet, dokázat	tlučení, bití, úder
procedo, ere, cessi, cessum	postupovat, prospívat	prach
procurator, oris m.	právní zástupce, prokurátor	trpaslík
procuro, are, avi, atum	starat se, obstarávat, činit opatření	purkrabí
proditor, oris m.	zrádce	myslet, soudit, domnívat se
prodo, ere, didi, ditum	zradit, prozradit	
proelior, ari, atus sum	bojovat	
proelium, ii n.	boj, bitva	
profectus, us m.	prospěch, užitek	
profiscitor, sci, fectus sum	táhnout, vydat se na cestu	
profiteor, eri, fessus sum	vyznávat, prohlašovat	
prohibeo, ere, bui, bitum (+ 4. p.)	překážet, zabraňovat, zakazovat	
proicio, ere, ieci, iectum	odhodit, zahodit, odvrhnout	
		Q
		hledat, vyhledat, nabýt
		ptát se někoho
		dotazování, vyšetřování
		látká, předmět vyšetřování

qualiter	
quamquam	
quamvis	
quando	
quantitas, <u>atis</u> f.	
quantus, a, um	
quasi	
quatenus	
quater	
quattuor tempora	
qui, quae, quod	
quia	
quicunque, quaecumque, quodcumque	
quidam, quaedam, quoddam	
quidem (vždy za slovem)	
quies, etis f.	
quietus, a um	
quilibet, quaelibet, quodlibet	
quo - eo	
quominus	
quoniām	
quotiens - totiens	
quotiēscumque	
quousque	
R	
rapio, ere, ui, tum	
raro	
ratifico, are, avi, atum	
ratio, onis f.	
ratione	
rationabilis, e	
Ratispona, ae f.	
recedo, ere, cessi, cessum	
receptio, onis f.	
recipio, ere, cepi, ceptum	
recognitio, onis f.	
recognosco, ere, gnovi, gnitum	
rector, oris m.	
rectus, a, um	
recuso, are, avi, atum	
reddo, ere, didi, ditum	
redeo, ire, ii, itum	
redimo, ere, demi, dēemptum	
reditus, us m.	
jak	
ačkoli, přestože	
ačkoli	
kdy, když, někdy	
množství	
jak veliký	
jakoby, jako	
pokud, až kam, aby	
čtyřikrát	
suché dny	
který, jaký	
protože, že	
kterýkoli	
kterýsi, nějaký	
věru, jistě, ovšem	
klid, pokoj	
klidný	
kterýkoli, nějaký	
čím - tím, kam - tam	
aby ne	
protože	
kolikrát - tolíkrát	
kolikrátkoli, pokaždé	
jak dlouho, až	
uloupit, uchvatit	
zřídka	
činit platným, potvrzovat	
rozum, důvod, účet	
z důvodu, kvůli	
rozumný	
Řezno	
ustoupit, odejít	
přijetí, přijímání	
přijímat, vzít, dostat	
prozkoumání, uznání	
poznávat, prohlížet, vyznávat	
řídící, ředitel, správce	
přímý, rovný, správný	
odmítat, vzpírat se	
vrátit, odevzdat, dát	
vrátit se, přijít zpět	
vykoupit, koupit zpět	
návrat, příjem, důchod	
refero, ferre, tulī, lātum	
reformatio, onis f.	
reformo, are, avi, atum	
regalis, e	
regimen, inis n.	
regina, ae f.	
regio, onis f.	
regius, a, um	
regno, are, ávi, atum	
regnum, i n.	
rego, ere, rex, rectum	
relicta, ae f.	
religio, onis f.	
religiosus, a, um (i subst.)	
relinquo, ere, liqui, lictum	
relinquitur	
reliquus, a, um	
remedium, ii n.	
remedium animae	
reparo, are, ávi, atum	
repente	
reperio, ire, repperi, repertum	
repleo, ere, evi, etum	
reporto, are, avi, atum	
repugno, are, avi, atum	
reputo, are, avi, atum	
reputare + dvojí akuzativ (te bonum)	
requiesco, ere, evi, etum	
res, rei f.	
res publica	
res gestae	
reservo, are, avi, atum	
residuus, a, um	
resignatio, onis f.	
resipisco, ere, ii, -	
resistentia, ae f.	
resisto, ere, restitu, -	
respicio, ere, spexi, spectum (+ 4.p.)	
respondeo, ere, spondi, sponsum	
responsum, i n.	
respuo, ere, ui, -	
restituo, ere, ui, utum	
reus, a, um	
revelo, are, avi, atum	
revertor, i, reverti	
nést zpět, donést, oznamit	
oprava, náprava	
přetvořit, opravit, obnovit	
královský	
řízení, vedení, vláda	
královna	
kraj, území, země	
královský	
vládnout, panovat	
království	
řídit, ovládat	
opuštěná, vdova	
náboženství	
zbožný, posvátný, řádový, mnich	
zanechat, opustit	
zbývá	
zbylý, zbývající	
lék	
spásá duše	
nahradit, opravit, obnovit	
náhle, znenadání	
nalézat, objevit, shledat	
naplnit, doplnit	
nést zpět, přinést zprávu	
odporovat, bojovat proti	
vypočítat, uvážit, rozvážit	
pokládat (tebe za dobrého)	
odpočívat, odpočinout si	
věc, záležitost	
stát	
činy	
chovat, uchovat, vyhradit	
zbylý	
vrácení, zřeknutí se	
přijít opět k rozumu, vzpamatovat se	
odpor	
odporovat, stavět se na odpor	
ohlížet se, prohlížet, mít ohled, mít na zřeteli	
odpovídат	
odpověď	
vyvrhnout, odmítout	
obnovit, znova dosadit, vrátit	
obžalovaný	
odhalit	
vrátit se	

rapio, ere, ui, tum
raro
ratifico, are, avi, atum
ratio, onis f.
 ratione
rationabilis, e
Ratispona, ae f.
recedo, ere, cessi, cessum
receptio, onis f.
recipio, ere, cepi, ceptum
recognitio, onis f.
recognosco, ere, gnovi, gnitum
rector, oris m.
rectus, a, um
recuso, are, avi, atum
reddo, ere, didi, ditum
redeo, ire, ii, itum
redimo, ere, demi, dēemptum
reditus, us m.

jak
ačkoli, přestože
ačkoli
kdy, když, někdy
množství
jak veliký
jakoby, jako
pokud, až kam, aby
čtyřikrát
suché dny
který, jaký
protože, že
kterýkoli
kterýsi, nějaký
věru, jistě, ovšem
klid, pokoj
klidný
kterýkoli, nějaký
čím - tím, kam - tam
aby ne
protože
kolikrát - tolíkrát
kolikrátkoli, pokaždé
jak dlouho, až
uloupit, uchvatit
zřídka
činit platným, potvrzovat
rozum, důvod, účet
z důvodu, kvůli
rozumný
řezno
ustoupit, odejít
přijetí, přijímání
přijímat, vzít, dostat
prozkoumání, uznání
poznávat, prohlížet, vyznávat
řídící, ředitel, správce
přímý, rovný, správný
odmítat, vzpírat se
vrátit, odevzdat, dát
vrátit se, přijít zpět
vykoupit, koupit zpět
návrat, příjem, důchod
refero, ferre, tulī, lātum
reformatio, onis f.
reformo, are, avi, atum
regalis, e
regimen, inis n.
regina, ae f.
regio, onis f.
regius, a, um
regno, are, ávi, atum
regnum, i n.
rego, ere, rex, rectum
relicta, ae f.
religio, onis f.
religiosus, a, um (i subst.)
relinquo, ere, liqui, lictum
 relinquitur
reliquus, a, um
remedium, ii n.
 remedium animae
reparo, are, ávi, atum
repente
reperio, ire, repperi, repertum
repleo, ere, evi, etum
reporto, are, avi, atum
repugno, are, avi, atum
reputo, are, avi, atum
 reputare + dvojí akuzativ (te bonum)
requiesco, ere, evi, etum
res, rei f.
 res publica
 res gestae
reservo, are, avi, atum
residuus, a, um
resignatio, onis f.
resipisco, ere, ii, -
resistentia, ae f.
resisto, ere, restitu, -
respicio, ere, spexi, spectum (+ 4.p.)
respondeo, ere, spondi, sponsum
responsum, i n.
respuo, ere, ui, -
restituo, ere, ui, utum
reus, a, um
revelo, are, avi, atum
revertor, i, reverti
nést zpět, donést, oznamit
oprava, náprava
přetvořit, opravit, obnovit
královský
řízení, vedení, vláda
královna
kraj, území, země
královský
vládnout, panovat
království
řídit, ovládat
opuštěná, vdova
náboženství
zbožný, posvátný, řádový, mnich
zanechat, opustit
zbývá
zbylý, zbývající
lék
spásá duše
nahradit, opravit, obnovit
náhle, znenadání
nalézat, objevit, shledat
naplnit, doplnit
nést zpět, přinést zprávu
odporovat, bojovat proti
vypočítat, uvážit, rozvážit
pokládat (tebe za dobrého)
odpočívat, odpočinout si
věc, záležitost
stát
činy
chovat, uchovat, vyhradit
zbylý
vrácení, zřeknutí se
přijít opět k rozumu, vzpamatovat se
odpor
odporovat, stavět se na odpor
ohlížet se, prohlížet, mít ohled, mít na zřeteli
odpovídат
odpověď
vyvrhnout, odmítout
obnovit, znova dosadit, vrátit
obžalovaný
odhalit
vrátit se

<u>revoco</u> , are, avi, atum	odvolať se	scientia, ae f.	věda, vědění, znalost
<u>rēx</u> , regis m.	král	scilicet	to jest, rozumí se, totiž
<u>rideo</u> , ere, si, sum	smát se	scintilla, ae f.	jiskra
<u>rite</u>	řádně, náležitě	scio, scire, scivi, scitum	vědět, znát, umět
<u>roboro</u> , are, avi, atum	posílit, upevnit	scola, ae f.	škola
<u>robur</u> , oris n.	síla, pevnost	scribo, ere, scripsi, scriptum	psát
<u>rogo</u> , are, avi, atum	žádat	scriptura, ae f.	psaní, Písmo, citát z bible
<u>rubens</u> , a, um	ostružinový, rudý	scriptus, a, um	napsaný, psaný, písemný
<u>rugitus</u> , us m.	řvaní, řev	secedo, ere, cessi, cессum	odejít
<u>rumpo</u> , ere, rupi, ruptum	zlomit, roztrhnout, zrušit	secundum (+ 4.p.)	vedle, podle
<u>ruo</u> , ere, rui, -	řítit se, hnát se	securitas, atis f.	bezpečnost
<u>rupes</u> , is f.	skála, sráz, propast	sed	ale
<u>rusticus</u> , a, um (i subst.)	venkovský, hrubý, sedlák	sedeo, ere, sedi, sessum	sedět
S			
<u>sabbatum</u> , i n.	sobota	sedes, is f.	sídlo, stolec, trůn
<u>sacerdos</u> , dotis m.	kněz	sedes apostolica	Svatá stolice
<u>sacramentum</u> , i n.	přísaha, svátost	sellā, ae f.	sedadlo, křeslo
<u>sacrilegus</u> , a, um (i subst.)	svatokrádežný, svatokrádce	seminex, cis	polomrty
<u>saecularis</u> , e	stoletý, časný, světský	semper	vždy
<u>saeculum</u> , i n.	věk, století, časnost, svět	senectus, utis f.	stáří
<u>saepe</u>	často	senex, senis (i subst.)	starý, stařec
<u>sagitta</u> , ae f.	šíp, střela	senior, oris (i subst.)	starší, stařešina
<u>sagittarius</u> , i m.	lučištník	sensus, us m.	vnímání, smysl, měnění
<u>sagitto</u> , are, avi, atum	střílet	sententia, ae f.	mínění, rozsudek, výrok
<u>sal</u> , salis m.	sůl	sepelio, ire, ivi, itum	pohřbívat
<u>saltus</u> , us m.	skok	septimana, ae f.	týden
<u>salus</u> , utis n.	zdraví, blaho, spása, pozdrav	septimanalis, e	týdenní
<u>salutaris</u> , e	zdravý, zdraví prospěšný	sepultura, ae f.	pohřební, pohreb, hrob
<u>saluto</u> , are, avi, atum	zdravit	sequor, sequi, secutus sum	následovat, provázet
<u>sanctimonia</u> , ae f.	svatost, bezúhonnost	serenus, a, um	jasný
<u>sanctimonialis</u> , is f.	jeptiška	sermo, onis m.	řeč, kázání
<u>sanctus</u> , a, um	svatý	sero, ere, sevi, saturn	sít, sázet, v pas.: vzejít
<u>sanguis</u> , inis m.	krev, rodina, potomstvo	servilis, e	otrocký, nevolnický
<u>sano</u> , are, avi, atum	uzdravovat, léčit	servio, ire, ivi, itum	sloužit
<u>sanus</u> , a, um	zdravý, rozumný	servitium, ii n.	otroctví, poddanství, služba
<u>sapiens</u> , entis	moudrý, mudrc	servo, are, avi, atum	zachovávat, dodržovat
<u>sapientia</u> , ae f.	moudrost	servus, i m.	otrok, sluha, poddaný
<u>sapiō</u> , ere, ii, -	chutnat, poznávat, rozumět	seu	nebo
<u>satisfacio</u> , ere, feci, factum (de + 6.p.)	učinit zadost v čem, nahradit	severus, a, um	přísný, krutý
<u>satisfactio</u> , onis, f.	zadostiučinění	sexagenā, ae f.	kopa
<u>satus</u> , us m.	setba, setí	sexus, us m.	pohlaví
<u>Saxones</u> , um m.	Sasové	si	jestliže
<u>sceleratus</u> , a, um	zločinný	sic, sicut	tak, takto, jako, tak jako
<u>schisma</u> , atis n.	rozkol, schisma	sidus, eris n.	hvězda, souhvězdí
		sigillum, i n.	pečeť
		signanter	zřetelně, jasně, hlavně
		signo, are, avi, atum	označovat, znamenat
		signum, i n.	znamení, značka

silens, tis
 silentium, ii n.
 silgo, ere, ui, -
 siligo, inis f.
 silva, ae f.
 similis, e
 simoniacus, a, um (i subst.)
 simul
 simulatio, onis f.
 sine (+ 6.p.)
 singuli, ae, a
 sinister, tra, trum
 sinus, us m.
 situs, a, um
 situs, us m.
 sive, sive - sive
 socer, ceri m.
 socio, are, avi, atum
 socius, ii m.
 sol, solis m.
 soleo, ere, solitus sum
 sollemne, is n.
 sollemnis, e
 sollemnitas, atis f.
 solum
 solus, a, um
 solutio, onis f.
 solvo, ere, solvi, solutum
 sonus, i m.
 soror, oris f.
 sors, sortis f.
 sortior, iri, titus sum
 sparsim
 spatium, ii n.
 specialis, e
 species, ei f.
 spectaculum, i n.
 specto, are, avi, atum (ad + 4.p.)
 spero, are, avi, atum
 spes, ei f.
 spiritualis, e
 spolio, are, avi, atum
 spolium, ii n.
 statim
 status, us m.
 statuta, orum n.

tichý, mlčící
 ticho
 mlčet
 pšenice
 les
 podobný
 svatokupecký, svatokupec
 zároveň, spolu, současně
 předstírání, přetvářka
 bez
 jednotlivý, po jednom
 levý, nepříznivý
 záhyb, ohyb, náručí, klín
 ležící, položený
 položení, poloha
 nebo, bud - nebo
 tchán
 spojovat, sdílet, připojit
 druh, společník, tovaryš
 slunce
 mít ve zvyku, obvykle činit
 slavnost
 slavnostní
 slavnost, sláva
 jen, pouze
 sám, jediný
 uvolnění, zaplacení
 uvolnit, platit
 zvuk
 sestra
 los, osud
 dostat, zvolit, vyhledat
 porůznu, jednotlivě
 vzdálenost, doba, lhůta
 zvláštní, obzvláštní
 pohled, zjev, podoba, způsob
 představení, podívaná
 hledět na, dívat se patřit někomu,
 k něčemu
 doufat
 naděje
 duchovní
 loupit, vykrádat
 loupež
 hned
 stav, postavení, poměry
 ustanovení, stanovy

sto, are, steti, -
 stricho, onis m.
 stuba, ae f.
 studeo, ere, ui, - (+ 3.p.)
 studium, ii n.
 studium generale
 stultus, a, um
 suadeo, ere, suasi, suasum
 sub (+ 6.p. - kde)
 (+ 4.p. - kam)
 subicio, ere, ieci, iectum
 subito
 sublevo, are, avi, atum
 submitto, ere, misi, missum
 subterraneus, a, um
 subvenio, ire, veni, ventum
 succedo, ere, cessi, cессum (+ 3.p.)
 successor, oris m.
 sufficio, ere, feci, fectum
 suffoco, are, avi, atum
 summa, ae f.
 summus, a, um
 sumptus, us m.
 super (+ 6.p.)
 superbia, ae f.
 superbus, a, um
 supremus, a, um
 supradictus, a, um
 surdus, a, um
 suscipio, ere, cepi, ceptum
 sustentatio, onis f.
 sustento, are, avi, atum
 suus, sua, suum

stát
 strych
 světnice
 snažit se, usilovat
 snaha, úsilí
 vysoké učení, univerzita
 hloupý
 radit
 pod
 pod
 podložit, podmanit
 náhle
 pozvednout, podporovat
 podřídit, podrobit
 podzemní
 přijít na pomoc, pomáhat
 nastoupit po někom, na něčí místo
 nástupce
 stáčit, dostačovat
 zadusit, umlčet
 částka
 nejvyšší
 vydání, útrata
 nad, přes, o, ohledně
 pýcha, zpupnost
 pyšný, zpupný
 nejvyšší, poslední
 výše řečený, onen
 hluchý
 přijímat, podstoupit
 vydržování, obživa
 podporovat, vydržovat, žít
 svůj

T

deska, tabule, obraz
 zemské desky
 mlčet
 ošklivost, znechucení
 takový
 přece
 tak jako, jako
 konečně, nakonec
 tak veliký
 jenom, toliko

temporális, e
 temp̄to, are, avi, atum
 tempus, oris n.
 tendo, ere, tētendi, tentum
 teneo, ere, yi, -
 teneor, eri, -
 tenor, oris m.
 tenore praeſentium
 tentoriūm, ii n.
 tergum, i n.
 terga vertere
 terminus, i m.
 terra, ae f.
 territorium, ii n.
 testamentum, i n.
 testimoniūm, i n.
 testis, is m.
 testor, ari, atus sum

 teutonicus, a, um
 thesaurus, i m.
 timeo, ere, ui, - (+ 4.p.)
 timere (+ 3.p.)
 timor, oris m.
 tolero, are, avi, atum
 tollo, ere, sustuli, sublatum
 totiens v. quotiens
 totus, a, um
 tractatus, us m.
 trado, ere, didi, ditum
 traduco, ere, duxi, ductum
 traho, ere, traxi, tractum
 traduco, ere, duxi, ductum
 transeo, ire, ii, itum
 transfero, ferre, tuli, latum
 transigo, ere, egi, actum
 transilio, ire, ui, -
 tremor, oris m.
 treuga, ae f.
 Treverensis, e
 tr̄ibuo, ere, ui, utum
 tr̄ilicūm, i n.
 tritura, ae f.
 trucidō, are, avi, atum
 truncō, are, avi, atum
 truncare capite
 tunc

pomíjející, světský
 pokusit se, pokoušet
 čas, doba
 mřít, napínat, rozpínat, vztahovat
 držet, mít v držení, ovládat
 muset, být povinen, dlužit
 běh, smysl, obsah
 podle této listiny
 stan
 hřbet, záda
 obrátit se zády, na útek
 mez, hranice, termín
 země
 území
 závěť
 svědectví
 svědek
 brát za svědka, zapřísahat se,
 svědčit
 německý
 poklad, pokladnice
 bát se někoho
 bát se o někoho
 strach, obava
 snášet
 odnést, zvednout

 celý
 jednání, pojednání
 předávat, vypravovat
 převést, přepravit
 táhnout
 převést, přepravit
 přejít
 přenést
 probodnout, provést, skončit
 přeskochit, vynechat
 chvění, otřes, strach
 příměří, mír
 trevírský
 udělit, přidělit, prokázat
 pšenice, obilí
 cep
 zabít, zavraždit
 osekat, zmrzačit, usmrtit
 useknout hlavu, stíť
 tehdy

turbo, are, avi, atum
 turma, ae f.
 turpis, e
 turris, is f.
 tūtus, a, um
 tuus, a, um

uvést ve zmatek, znepokojoval
 četa, tlupa, zástup, dav
 hanebný, potupný
 věž
 bezpečný, jistý
 tvůj

U

ubi
 ubique
 ulciscor, sci, ultus sum
 ulterius
 ultimus, a, um
 ultra (+ 4.p.)
 una
 unanimiter
 unde
 undecimque
 Ungaria, ae f.
 universitas, atis f.
 universus, a, um
 unus, a, um
 urbs, urbis f.
 usque
 usque ad (+ 4.p.)
 usura, ae f.
 usurpo, are, avi, atum
 usus, us m.
 ut
 uterque, utraque, utrumque
 utilis, e
 utilitas, atis f.
 utinam
 utor, uti, usus sum (+ 6.p.)
 uxor, oris m., f.

kde
 kdekoli, všude
 mstít se
 dále
 poslední, nejvzdálenější
 nad, za
 společně, zároveň
 jednomyslně
 odkud, a proto, pročež
 odkudkoli, odevšad
 Uhry
 všeobecnost, univerzita
 všechn, veškerý
 jeden
 město
 veskrze, stále
 až do, až potud
 užívání, půjčka, úrok
 osobovat si, přivlastňovat si
 užívání, zvyk, prospěch
 že, aby, jak
 jeden i druhý, oba
 prospěšný, užitečný
 užitek, výnos
 kéž
 užívat, používat
 manželka

V

vaco, are, avi, atum
 vado, ere, vasi, -
 vae
 valde
 valeo, ere, ui, -
 validus, a, um

být prázdný, neobsazený
 kráčet, ubírat se, jít
 běda
 velmi
 být zdrav, mít sílu, platnost
 zdravý, silný, důležitý

valor, <u>oris</u> m.	cena, hodnota, platnost	vincō, ere, vici, victum	vítězit, přemáhat
valvae, <u>arum</u> f.	veřeje, dveře	vinculum, i n.	pouto
valva, ae f.	brána	vinea, ae f.	vinice
varietas, atis f.	rozmanitost, nestálost	vinum, i n.	víno
varius, a, um	různý	violentia, ae f.	násilnost, divokost
vasallus, i m.	leník, vazal	violentus, a, um	násilný, divoký, zuřivý
vasto, are, avi, atum	plenit, pustošit	violo, are, avi, atum	porušit
vectigal, alis n.	daň, poplatek	vir, viri m.	muž
vehemens, entis	náhlý, rozhodný, silný, mocný	virgo, inis f.	panna
vehiculum, i n.	vůz, povoz	viriliter	statečně, mužně
vel, vel - vel	nebo, buď - nebo	virtus, utis f.	statečnost, mužnost, zdatnost, ctnost
velox, ocis	rychlý	vis (virm, vi), vires, ium f.	síla, moc, násilí
velut	jako	visitō, are, avi, atum	navštěvovat
venatio, onis f.	lov, honba, štvanice	vita, ae f.	život
venatorius, a, um	lovecký	vitis, is f.	vinná réva
dignitas venatoria	úřad lovčího	vitium, ii n.	vada, chyba, neřest, hřích
venditio, onis f.	prodej, dražba	vito, are, avi, atum (+ 4.p.)	vyhýbat se něčemu
vendo_ere, didi, ditum	prodávat	vivo, ere, vixi, -	žít
venio, ire, veni, ventum	přicházet	vix	sotva, stěží
verbum, i n.	meno	vocabulum, i n.	název, jméno, pojmenování
vereor, eri, veritus sum (+ 4.p.)	bát se něčeho	voco, are, avi, atum	volat, nazývat
veritas, atis f.	pravda	voło, velle, volui, -	chtít
vero	pak, však	voluntas, atis f.	vůle
versus (+ 4.p.)	směrem, k	volyo, ere, volvi, volūtum	válet, zmítat
vertō, ere, verti, versum	obracet, připadat (o datu), probíhat	vorago, inis f.	propast, vír
verum, i n.	(o sporu)	votum, i n.	oběť, slib, přání, prosba
verus, a, um	pravda	vox, vocis f.	hlas
vesper, eri m.	pravý, opravdový	vulgariter	lidově, obecně
vesperi, orum (vespera, ae)	večer	vulgus, i n.	lid
vespere	podvečerní hodinky, nešpory	vulnero, are, avi, atum	zranit
vester, <u>vestra, vestrum</u>	zvečera, večer	vulnus, eris n.	rána, zranění
vestio, ire, ivi, itum	váš	vultus, us m.	obličej
vestis, is f.	oblékat, šatit		
veto, are, ui, itum (+ 4.p.)	šat, oděv		
vexillum, i n.	zakázat někomu		
vicarius, ii m.	praporec, korouhev		
vicinus, a, um (i subst.)	zástupce, vikář		
victor, oris m.	sousední, soused		
victoria, ae f.	vítěz		
victualia, orum n.	vítězství		
videlicet	potraviny		
video, ere, vidī, visum	totiž		
viduo, are, avi, atum (+6.p.)	vidět		
vigor, oris m.	učinit vdovou, zbavit		
vilius, i m.	síla, moc		
villa, ae f.	správce statku, šafář		
	statek, dvůr, vesnice		

Z

horlit, horlivě milovat